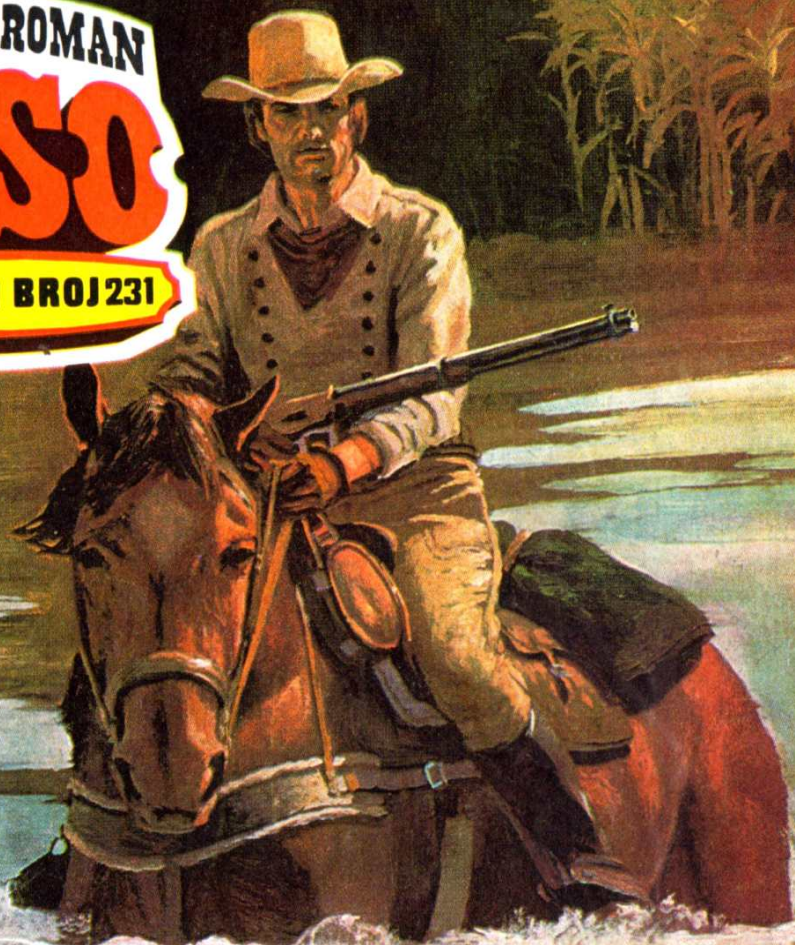

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 5 DIN BROJ 231

INDIJANSKI PRIJEVOJ

LOUIS L'AMOUR

INDIJANSKI PRIJEVOJ

»Laso« Nova serija 1978.

Louis L'Amour: INDIJANSKI PRIJEVOJ

Naslov originala: **MOJAVE CROSSING**

Copyright: **Bantam books**

Recenzija: **Gordana Mikulić, profesorica**

Prijevod: **Marjan Krmpotić**

Grafički urednik: **Ivica Bartolić**

Urednik: **Marcel Čukli**

«Laso» — Izdavač **OOOR Informativno-revijalna izdanja NISP «Vjesnik»** Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i odgovorni urednik **Borivoj Jurković** — Tisak **OOOR Novinsko revijalna štamparija i OOOR TMG «Vjesnik»** Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1978.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) **VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb**

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 260 d ili 234 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 130 d, odnosno 117 d s popustom. Samo unaprijed uplaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-42 «Vjesnik», s naznakom za LASO.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00.

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US \$ 15.00.

Uplata na devizni račun: 30101-620-37-32000-256 — Privredna banka Zagreb (za «Vjesnik»).

Ekonomska propaganda: «Vjesnik» Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6 — Cijena 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili US \$ 480.

Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2936/7—1973. od 26. XI 1973.

I

Kad sam zamijetio ženu crna oka kako me zavodnički pogledava, požalio sam što uza se nemam bilo što protiv uroka.

A ja bijah kršan momak, gorštak, jak kô bik, visok metar i devedeset, mišićavih snažnih ruku vličnih kroćenju mustanga i hvatanju rogate stoke, ali neiskusao sa ženama.

I nikad mi nitko nije rekao da sam naočit ili zgodan, a ona je ipak piljila u mene, ni u koga drugoga, na onaj svoj osebujan način, pogledom koji je svašta obećavao.

Mi Sacketti, svi redom, potječemo s visokih gora u Tennesseeju i poznato nam je da se ponećim možemo spasiti od uroka. Ali kad sam malo bolje pogledao tu ženu crna oka i vrane kose, pobojavao sam se da mi ništa ne bi moglo pomoći. Onako punašna, srednjeg rasta, u svakog je muškarca morala pobuditi grešne misli. Put joj je bila bijela i meka, baršunasta, a njezine sočne usne tjerale su mi srsi niz kralješnicu, pa nikako da od nje odlijeplim oči.

Vrškom desne čizme neprestance sam pod stolom dodirivao svoje bisage što sam ih držao pred nogama; one su me opominjale da sad nije vrijeme da se petljam sa ženama, jer u bisagama bijaše zlato kojega je veći dio pripadao meni.

A ja sam već bio navikao na nedaće. Činilo mi se da me nesreća prati ukorak još od onih dana kad sam vojovao u redovima unionističke vojske protiv Juga, a sad sam na svom putu

u nepoznatu zemlju naletio još i na ovu crnooku ženu.

Sjedila je sama za stolom i jela je sama, baš kao prava dama kojoj se nitko ne usudi približiti i osloviti je. Našli smo se u poludivljim krajevima, a ona se držala kao da blaguje u nekom otmjenom restoranu u središtu New Yorka, ne obraćajući pažnje ni na koga, osim povremeno na mene, dabome.

Nije ona bila, međutim, neka nakićena i nalickana žena. Dapače, bila je jednostavno odjevena, ali u skupoj i probranoj odjeći. Sve me je na njoj opominjalo da bi bilo najbolje da podvučem rep i žmugnem za vremena, jer nesreća ne dolazi samo s napirlitanim i izvještačenim ženama. I uzorita i dobra žena svojim vladanjem i mušicama može čovjeka uvaliti u grдне neprilike, a ova ovdje nije bila dobra žena, naslućivao sam.

Na svoju nesreću, nisam imao kamo pobjeći.

U Hardyvillu bijaše samo nekoliko kuća, krčma, trgovina i hotel uz prije-laz preko Kolorada, koji je dovde bio plovao, premda su parobrodi ponekad plovili i dalje uzvodno do rudnika u kanjonu Eldorado, kad bi rijeka nabujala.

Naumio sam da odmah u osvit dana prijedem rijeku i zaputim se prema Bradshaw Roadu i Los Angelesu na obali oceana. Cuo sam da tamo pre-kupci plaćaju osamnaest do dvadeset dolara za uncu zlata, dok smo mi u

rudarskim krajevima Arizone dobivali najviše šesnaest.

U Los Angelesu sam namjeravao prodati zlato, kupiti mazge i robu, pa se prebaciti preko pustinje Mojave i Kolorada, te prodati robu u rudarskim naseljima. Tako bih zaradio nešto novaca prodajom zlata i robe.

Doduše, nitko me nikad nije pohvalio da sam dobar trgovac, ali dok se može kupiti jeftino, a prodati skupo, znao sam da neću umrijeti od gladi. Jasno, sve to nije bilo bez rizika, jer je zlato i robu valjalo prebaciti preko pustinje i divljine, a tamo su carevali Indijanci i razbojnici. Pa možda i nisam bio baš dobar trgovac, ali sam bio izdržljiv i jak, pa sam mislio: kuda mogu drugi proći, može i jedan Sackett s gore Smoky.

Zapravo, postojale su tri loze Sacketta u Tennesseeju. Mi s gore Smoky, pa Sacketti iz klanca Cumberland i Sacketti s gore Clinch. Ovi potonji bijahu opaki ljudi i mi smo ih se klonili, osim u vrijeme zavada i obračuna, kad smo bili sretni što su uz nas, jer ti nisu prezali ni pred kim.

Neki su Sacketti živjeli i u nizini u Cumberland Valleyju, ali to bijahu bogati Sacketti i s njima se nismo družili. Otac nas je uvijek opominjao da im ne smijemo biti jalni zato što oni imaju novaca, jer ih je u životu naprosto poslužila sreća.

Svi su Sacketti dobijali uvijek samo mušku djecu. U nas postoji izreka da ćeš zacijelo pogoditi nekog mladca Sacketta nabaciš li se kamenom u grmlje, ali i neku djevojku iz plemena Trelawney. Zapravo, ne znam što bismo mi mladi Sacketti počeli da nije bilo tih djevojaka iz plemena Trelawney.

Ali sad mi one nisu bile na pameti, nego me morila briga kako da prenesem svoje stare bisage preko pustinje Mojave do Los Angelesa, kako da prodam zlato za skupe novce i kupim jeftino robu i s njom se vratim u rudarske krajeve.

A ta je crnooka k tome sa mnom neprestance očijunkala, premda sam znao da me ne gleda stoga što sam lijep. A znao sam i to da ću joj teško odoljeti, jer tijelo je slabo, a grijeh sladak i čovjek mu je sklon.

A ja sam nosio pune bisage zlata. I znao sam da žene lakše dišu kad su u blizini zlata, a ova crnooka kao da je mogla očima probiti debelu kožu mojih bisaga i vidjeti što se u njima krije.

Veselio sam se od svega srca kad sam ovamo stigao kako ću se napokon naklopiti dobra jela i naspavati u meku krevet, kad tamo, budem li morao odavde brisati navrat-nanos, propast će mi jedno i drugo.

Nikako nisam mogao pojmiti što li lijepa žena sama radi u Hardyvillu. Odjeća joj ne bijaše prašnjava, pa je najvjerojatnije ovamo stigla uzvodno parobrodom.

Kad me je konobarica poslužila jelom, crnooka je zaustavi i upita:

— Kad polazi kočija za Los Angeles?

— Moraju najprije nabaviti novu — upao sam u razgovor odgovorivši umjesto konobarice.

— Što hoćete time reći?

— Ta kočija neće nikad više stići ovamo.

Svi su se gosti u krčmi okrenuli i pogledali u mene. A ja brzo nadovezh:

— Vidio sam u prolazu . . . kočijaš je mrtav ... i putnici, dvojica samo... kočija izvrnuta leži u klanecu.

— Jeste li sigurni? — upita me Hardy.

— Pitajte škanjce ako meni ne vjerujete.

— Zar niste sišli do njih?

— Na trenutak. Bojao sam se da netko ne leži iza stijenja s vinčesterkom.

— Mojave ili Hualapaiji — dometnu netko znalački.

— Našao sam tragove mokasina, ali od Komanča, a ovdje nema Komanča — ispravio sam ga.

Sad svi zaustiše govoriti u jedan glas, a ja bijah sretan što su me ostavili da na miru jedem. Pobojah se da se možda nisam zaletio i previše rekao. I ovdje u krčmi mogao je biti neko od tih razbojnika.

— Recite mi, molim vas, koliko ću morati čekati na iduću kočiju? — čuo sam kako crnooka dalje ispituje konobaricu.

— Morat ćete se malčice strpiti. Iduća kočija, na redovnoj vožnji, mogla bi stići tek u četvrtak.

A bio je istom ponedjeljak i izraz na njezinu licu jasno je pokazivao da

želi što prije otići iz Hardyvilla. Usne su joj probljedjele, a oči se razrogačile kao da je ugledala utvaru. Možda i jest.

U jednom trzaju, naglo se okrenula prema meni.

— Hoćete li me povesti sa sobom u Los Angeles? — upitala me u jednom dahu.

A ja, blentavac, bez razmišljanja odgovorih:

— Hoću.

Prenerazih se od svog vlastitog odgovora, ali sad već bješe prekasno da je odbijem. Eto, želio sam da što prije stignem u Kaliforniju... u Los Angeles... a sad sam sebi natovario na leđa još i tu ženu crna oka. A po izrazu njezina lica vidjelo se da ću je na kraju još morati i tetošiti.

U nadi da još nije kasno da se iz svega toga nekako izvučem, rekoh glasno:

— Morate nabaviti konja. Imate li mnogo prtljage?

— Ponijet ću samo dvije putne torbe sa sobom, ostalo će doći za mnom kočijom.

— Torbe možemo natovariti na moga tovarnog konja, ako nisu teške, ali negdje morate nabaviti dva jahača konja, jer meni se žuri da što prije stignem u Los Angeles.

— Hvala vam — zahvalila mi je, a potom dodala: — Ako mi nabavite konje, platit ću vam čim stignem u Los Angeles. Sve što imam uza se — nasmiješila mi se zavodnički, tako da mi se srce razmekšalo — jest moja putna karta i ček na poveću svotu, koji ovdje ne mogu unovčiti.

Htio sam je odbiti i reći joj da nemam novaca, ali sam čuo samog sebe kako govorim:

— Dobro, lijepa gospo, ne brinite.

I tako proigrah i posljednju priliku da je se otarasim na lijep način.

Dok sam srkao kavu uz šank su se motali neki ljudi koji se baš nisu doimali dobroćudne naravi, a među njima bijaše jedan koji mi se činio nekako poznat. Plečata ljudina, krupan kao i ja, možda čak krupniji, a revolver je opasao kao da će mu svaki čas zatrebat.

— Ako mislite putovati sa mnom — rekoh crnookoj — onda odmah idem da vam nađem konje i spremite se za

put u cik zore. Znete li pucati iz revolve-
vera? — upitah je i ustadoh od stola.

— Iz puške — rekla je i nasmiješila mi se dražesno, pa dometnula: — I ne brinite, neću vam biti na teret.

Podigao sam bisage s poda lijevom rukom i bacio srebrenjak na stol za večeru, a potom sam desnom rukom zgrabio vinčesterku i zaputio se prema vratima.

Čuo sam glas onoga krupnog čovjeka kako nešto za mnom govori, a ja sam znao da je to glas izazova, ne bih li se okrenuo. Izašao sam na ulicu i tiho zatvorio vrata za sobom. Oko mene bio je gust mrak.

Tišina. Rijeka Kolorado šumjela je, jedina narušavajući tišinu, a onkraj rijeke uzdizale su se tamne sjene gorja Dead Mountains.

Usplahirena duha bacio sam pogled prema zapadu preko milja i milja pustinje.

Odjednom predosjetih opasnost i poželih da se što prije izgubim odavde. Da, skela noću ne vozi, ali rijeka se uvijek može preplivati.

U Hardyjevoj je brvnari još gorjela svjetiljka kad sam tiho pokucao na vrata.

Budući da je bio razuman čovjek, Hardy je najprije upitao tko je na vratima, a otvorio ih tek pošto sam mu rekao da mi trebaju dva dobra konja.

— O da, imam dva dobra konja, ali će vas skupo stajati — reče i spremi revolver s kojim me je za svaki slučaj dočekao.

— Zar vodite sa sobom onu ženu Robiseau? — upita me.

— Ne znam kako se zove. Nisam joj se predstavio, a ni ona meni. Ona želi u Los Angeles, a ja idem tim putem — odgovorih mu.

Navukao je kaput.

— Srljate u nevolju, mladiću. Slušajte, ja vas zapravo i ne poznam, ali ta žena bježi od nekoga i natovarit ćete ga sebi na vrat, jer nikome nije drago da mu se netko drugi petlja oko njegove žene.

— Imate pravo, ali ta je žena sama i bespomoćna. Moram joj pomoći.

Zašutio je. Pošli smo prema staji.

Izveo je dva konja, dugonoga, dobro istimarena, odmorena i snažna.

Počeli smo se cjenkati, ali je on znao da mi konji trebaju i na kraju sam mu platio koliko je i tražio. Uo-

stalom, i vrijedili su koliko sam za njih dao. On ih je kupio od nekoga oficira koji je nedavno bio premješten u neku drugu postaju.

— Zapamtite, za taj novac niste mogli dobiti bolje konje — reče Hardy kad sam ga isplatio.

Naslonio se na vrata i promatrao me kako se penjem u sedlo.

— Stigla je parobrodom i zakasnila na poštansku kočiju za Prescott — reče premda ga nisam ništa pitao.

— Prescott?

— Da. Potom se predomisli. Sad želi u Los Angeles, a meni se sve čini da ona jedino želi da se što prije odavde izgubi i ode bilo kamo.

Zastao sam na trenutak i stao razmišljati o ljudima za koje sam pretpostavljao da me slijede.

Tja, možda se to meni samo tako učinilo. Možda je netko sasvim slučajno putovao istim putem, svojim poslom ... da, ali kad sam jučer napustio Beale Springs, zaputio sam se prema Coyote Wells, kamo sam prebrzo stigao. Ali njih nikad nisam dočekao, ni vidio... već samo prašinu koju su vitlala kopita njihovih konja. A to je značilo da su se zaustavili negdje u gorju, jer nisu željeli da im vidim lica.

Odmah poslije ponoći ostavio sam vatru da tinja, osedlao konja i odjahao preko brda. Trag mi je vodio na zapad, prema prijevodu Union Pass, ali iz opreza radije sam pošao prečacem kroz šipražje prema jugu i preko prijevaja Secret Pass. Utaborio sam se uz izvor Secret Spring i spavao do zore. Potom, pošto sam osedlao konja, popeo sam se na vrh neke litice i dobro promotrio kraj. Ponovo sam opazio oblačiće prašine na stazi kojom sam prošao. Kroz dalekozor, ratni plijen koji sam skinuo s nekog mrtvog oficira Konfederacije na bojnem polju, ugledao sam četvoricu jahača. Projahali su mimo mjesta gdje sam skrenuo na prečac i ustanovili da su mi izgubili trag. Onda su se vratili i tražili moje tragove. Bili su nekih desetak milja iza mene u koritu Sacramento Washa. Pokupio sam stvari, uzjahao i pošao stazom preko Secret Passa u Hardyville. Nitko nije za mnom dojahao u grad. Čekali su me izvan grada, što znači da su se bojali da ih ne bih možda prepoznao. Toga sam se, eto,

sada sjetio dok sam razgovarao s Hardyjem.

— Tko god bio da bio — nastavi Hardy — onaj tko želi da se dočepa te žene Robiseau zacijelo mu je do nje mnogo stalo.

Okrenuo sam se i pogledao ga jer sam znao da govori istinu.

— Klonite se nevolje, prijatelju — savjetovao me je Hardy. — Ona trojica u krčmi držali su je cijelo vrijeme na oku i čuvali za nekoga, a takvi neće prezati ni pred kim da je se dočepaju.

— Dao sam joj riječ.

— Koja će vas skupo stajati.

— Možda — rekoh gotovo utučeno — premda ja ne volim gužve. Mi Sacketti uvijek se klonimo kavgi.

— Zar rekoste Sacketti? Vi se zovete Sackett? — Iznenadeno će Hardy.

— Da. Poznajete li to ime?

Izbečio se u mene.

— Tornjajte se, gubite se odavde dok još imate vremena — reče glasno Hardy.

Okrenuo se i otišao brzim i odlučnim korakom, a onda se osvrnuo i zastao.

— A zna li ona tko ste vi? — upita me.

— Ne... ne zna.

— Naravno... naravno da ne zna.

Gledao je pažljivo u mene, ali ja nisam mogao vidjeti izraza u njegovim očima zbog mraka pod širokim obodom njegova klobuka.

— Poslušajte moj savjet. Nikad joj nemojte reći kako se zovete... barem ne dok ne stignete u Los Angeles... stignete li ikad.

Otišao je, izgubio se u mraku i ostavio me zbunjenoga, ali i uvjerenoga da mi valja odmah napustiti Hardyville.

II

Kad sam zavirio kroz prozor u krčmu, oni su ljudi još pili i razgovarali za šankom. Crnooke tu više nije bilo.

Hotel je imao samo četiri sobe. U jednoj sam stanovao ja, u drugoj crnooka, a ostale dvije blijahu prazne.

Ušuljao sam se na stražnja vrata i otišao do njezine sobe. Pokucio sam tiho.

— Gospodo — rekoš šapatom — ako želite sa mnom u Los Angeles, spremite se brzo, odmah polazimo.

Odškrinula je vrata. U ruci je držala mornarički kolt.

— Odmah ću se spremiti. Čekajte me kod konjušnice — rekla je i spustila revolver.

— Kod skele, ali kako skela noću ne vozi, morat ćemo preplivati rijeku — rekoš.

Pokupio sam stvari iz sobe, bisage sa zlatom i pušku nisam ni trenu ispuštao iz ruke, bacio čeznutljiv pogled prema udobnom krevetu i na prstima se išuljao iz hotela, pa se zaputio u konjušnicu.

Osedlao sam dva konja. Osim njih imali smo još dva rezervna jahača konja i moga tovarnog konja. Na rezervnim ćemo konjima naizmjenice jahati, pa ćemo odmaknuti daleko od onih koji nas budu slijedili.

Ali to nije bilo jedino na što sam računao. Naumio sam da ne idem utabanom stazom, nego da pokušam pronaći neki novi put.

Voda je u mraku bila crna kao tinta i šumjela je puna brzaca. Dognavši konje do vode, zastao sam.

— Jašite ravno na onaj sprud i kad isplivate iz vode, nemojte me zvati. Čekajte me na tom mjestu, ja ću vas već naći ako nas struja razdvoji — rekoš.

Pušku i opasač s revolverom podigao sam visoko iznad glave i potjerao konje u vodu.

Osjetio sam kad je pastuh izgubio tlo pod nogama i snažno zaplivaao.

Bio je vrstan plivač i kad sam se osvrnuo, vidjeh da me žena slijedi. I njezin je konj snažno plivao. Kad smo isplivali na drugu obalu, začuh kako su zalupila vrata na krčmi i kako netko glasno viče i kune.

— Nije vrag da su nas već opazili — rekoš.

— Možda nas je skeler odao — reče žena.

— Skeler? Od kje bi on znao?

Okrenula se prema meni i pogledala me.

— Pa ja sam ga upitala da li nas hoće prevesti, a on je odbio.

Ja još nikad u životu nisam udario neku ženu, ali tada mi je došlo da je pošteno udarim. Ali umjesto toga, okrenuo sam konja i pojurio prema Dead Mountains.

— Gospodo, sve ste pokvarili — rekoš joj grubo. — Pošli smo prije da bismo što dalje odmakli prije svanuća, a sad će nas progoniti u stopu.

— A zašto bi nas itko progono? — upitala je u znak prosvjeda.

— To vi znate bolje od mene — odvratih.

Zanijemjela je. Vjerojatno nije imala više ništa da dometne onome što je rekla, a nije imala ni prilike, jer sam ja potjerao svog pastuha u luđački galop. Budući da smo imali rezervne konje, nisam ih namjeravao štedjeti. Crnooka se odlično držala u sedlu.

Nisam znao zašto je ti ljudi progone, ali u to vrijeme mnogi su bijelci bili krvoločni, a ja sam uvijek nastojao da se iz svih gužvi izvučem časno i neuprljana obraza. Zaustavili smo se istom u praskozorje i prebacili sedla na svježije konje, ali smo dalje krenuli tek sat poslije toga.

Dead Mountains ostadoše iza nas. Potjerali smo konje isušanim koritom nekog potoka. Prema onom što su mi rekli, to se korito zvalo Piute Wash i pružalo se prema sjeveru, a potom nas je kozja staza morala dovesti do izvora zvanog Piute Spring.

Na izvoru, u podnožju gorskog lanca, napojili smo konje i napili se vode. Dolina što se pružila pred nama bijaše ravna kao dlan i obrasla u jošike. Odjahali smo u sjenovito udolje podno Piute Rangea, u sve gušći jošik, a potom usporili konje u lagan kas, kako ne bismo podizali mnogo prašine.

U dolini je raslo na tisuće jošika koje su nam pružale dobar zaklon. Mogli su nas zapaziti s neke uzvisine, ali nitko nas nije mogao opaziti iz doline, pa smo nastavili jahati držeći se ceste koja je išla iz tvrde Mojave.

Sunce je već bilo zašlo kad smo ugledali uvalu koju sam tražio i, projahavši još nekih stotinjak metara, stigosmo do pojila Rock Spring. U njemu smo našli malo vode, što mi bi drago, jer poslije nas u njemu nije ostalo ni kapi za naše progonitelje.

Gospođa Robiseau bijaše blijeda i izmučena kad sam je uhvatio oko struka i pomogao joj da siđe s konja. Koliko da je bila umorna, još se nije predavala. Čim je nogom dotakla zemlju, stisnula je prstima moje nadlaktice i rekla:

— Bogme ste vi vrlo snažni.

— Sreća moja da jesam.

Dobacila mi je čudan pogled, ali ja se okrenuh i počeh sakupljati grančice za vatru. Mjesto je bilo dobro zaklonjeno, pa smo se usudili zapaliti vatru, skuhati kavu i nešto za večeru.

Imao sam podosta iskustva u kuhanju kave i jela na logorskoj vatri, pa je voda već zaključala dok sam skidao sedla s konja.

— Niste mi još rekli kako se zovete — upita me crnooka.

— Tell.

— Samo Tell?

— I to je ponekad previše.

— Ja se zovem Dorinda Robiseau.

Zvučilo je kao izmišljeno ime, ali ja sam poznavao mnogo ljudi kojih su imena zvučala nekako čudno, kao da su izmišljena.

— Drago mi je — rekoh uljudno.

— Niste me upitali zašto mi se toliko žuri da nisam htjela čekati na poštansku kočiju.

— Ne zanima me.

Cinilo se kao da mi hoće nešto objasniti, ali nisam želio da se s njom dublje povezujem, da postanemo previše prisni. Bilo mi je dosta što sam je poveo sa sobom. Što je se prije otarasim, to bolje za mene.

Sjedili smo pod zvjezdanim nebom i jeli skromnu večeru, a potom smo se okrijepili kavom koju sam ja skuhao.

— Vatra me uvijek općarava. Volim je gledati — rekla je.

— Onda je pogledajte posljednji put. Moram je ugasiti — rekoh, pa kad sam na vatru nabacao pijeska i zemlje, rekoh: — Glupo je buljiti u vatru. Kad čovjek s nje svrne pogled, zaslijepljen je, ne vidi ništa... a mnogi su to platili glavom.

Osedlao sam konje i natovarao na njih stvari. Gledala me je ne vjerujući očima.

— Zelite li poći sa mnom, penjite se u sedlo! — rekoh odrješito.

— Vi mislite nastaviti putovanje? Noćas? — upitala me začuđena.

— A vi biste više voljeli da nas uhvate vaši prijatelji? Možete biti sigurni da i oni znaju gdje su pojila uz stazu. U pustinji je čovjek obično već na izmaku snaga kad nađe vodu.

Tko god bili ti ljudi, htjeli su je svakako uhvatiti kad su se već zaputili za nama u tu paklenu pustinju. Naravno, mogli su slijediti i mene. Možda su to bili isti oni ljudi koji su me pratili do Hardyvilla. Čuo sam da neka razbojnička banda hara po tim krajevima i pljačka rančeve. Neki su mi rekli da je to Friscova banda iz Nevade.

A ova Dorinda Robiseau možda i nije djevojka, nego nečija odbjegla žena. Ili je, možda upletena u neku nečasnu rabotu tamo u Kaliforniji. U svakom slučaju, sigurno su je se htjeli dočepati po svaku cijenu kad su se zaputili za nama u pustinju.

I sve mi je to išlo sve više na živce. Prema onome što su mi rekli kad sam se spremao da pođem na zapad, valjalo nam je prevaliti još dvadeset milja do idućeg pojila Marl Springa, mnogo zapadnije od mjesta gdje smo bili. Bilo je to dvadesetak milja kroz pustinju, i pođemo li odmah, mogli bismo tamo stići još za dana, ne zalutamo li, naravno.

Zalutali smo.

Tja, sada smo nailazili na porazbacane kosti, pa smo znali što nas čeka. K tome, uza me je jahala umorna žena, previše iscrpljena da bi izdržala još i taj napor.

* * *

U ono doba krčme su bile javna sastajališta i mjesto gdje je čovjek mogao saznati sve što ga je zanimalo. Sjedeći za stolom ili stojeći uz šank, ljudi su pričali o svemu i svačemu i tu se moglo saznati sve o stazama, gradovima, naseljima i pojilima, samo je trebalo slušati i pamtit.

I nitko nije računao daljine u miljama nego u danima. Do nekog je mjesta trebalo dva dana jahanja, a do drugoga i tjedan dana.

I mnogi su kauboji, koji nikad nisu ni koraknuli iz Teksasa, stoga mogli točno opisati Hickoka, Earpa, Tilghmana, Mastersona ili Mathersa. Ukoliko čovjek nije bio sposoban da prepozna gradskog šerifa u nekom gradu, onda bolje da ostane kod kuće.

I valjalo je da prijedem dvadeset milja do vode, budem li se držao uta-

bane staze, a vode je bilo i južnije uz gorja Providance. Uspije li nam da nađemo na jedno od tih pojila, mogli bismo se tamo skutriti preko noći, a potom probiti prema jugu i odmaknuti dobar komad puta onima koji su nas progonili.

I udarili smo prema jugu čim smo napustili Rock Spring.

A noć, kao i sve noći u pustinji, bijaše svježa, gotovo studena. Zvijezde su sjale iznad nas, a uz nas su se uzdizali škrbasti lanci crnih, sablasnih gora. Napredovali smo laganim kasom, tlo je bilo bregovito, a kraj posve nepoznat, pa smo oprezno opipavali put kojim smo se kretali. Nakon šest milja sporoga jahanja stigli smo do klanca Black Canyon.

U kanjonu je navodno izvirao neki izvor, ali mi nismo imali vremena da ga tražimo, radije smo nastavili jahati dalje prema jugu. Da bismo prošli kroz kanjon, koji je bio gotovo neprolazan, grdno smo se namučili. Obdan možda to ne bi bila neka muka, ali obnoć smo jedva prevalili četiri milje i stigli do vrela Granite Well, padajući s nogu od umora.

Utaborili smo se nekoliko koraka od izvora, ispruživši se na nanos pijeska pod stijenjem. Čim sam složio ležaj, rekoh crnookoj:

— Vi se ovdje ispružite, a ja ću na pijesak.

— Nemam nikakva prava da vas lišim vašega ležaja — počela je prosvjedovati.

— Nemojte se sa mnom nadmudrivati — odvratioh joj kratko. — Odmorite se, jer to što smo danas prevalili pjesma je prema onome što nas čeka sutra.

Nalazili smo se na neravnu tlu, uglavnom kamenjaru i nanesenom pijesku na kojem je izraslo nisko pustinjsko grmlje.

Ležao sam budan neko vrijeme i razmišljao o tome da li će nam uspjeti da se probijemo kroz pustinju. Svi su, uglavnom, išli sjevernim putem, starom cestom i starom španjolskom stazom preko pustinje i prijevoja Cañon Pass. Ali zbog potjere koja nas je slijedila odlučio sam da udarimo prema jugu.

Tamo negdje postojao je još jedan prijevoj o kojem mi je pričao Joe Walker. Nekad su onuda prolazili Indijanci

i neki Španjolci, ali to je bilo prije pedeset ili šezdeset godina. Taj put bio vrlo opasan, ali u nas, Sacketta, bijaše neki urođeni nagon koji nad je tjerao neprestance naprijed preko neznanе zemlje. A zašto da i crnooka ne upozna neke predjele te neznanе zemlje?

Ovda-onda svrnulo bih pogled na Dorindu Robiseau. Ležala je nepomično i odmarala se, jer moj je ležaj bio vrlo udoban, a gunjeve sam podastro na mekan pijesak, pa se na njemu ležalo kao na strunjači.

Ta će mi žena biti nepodnosiv teret narednih dana, znao sam, ali uzta sve to ugodnije sam se osjećao u njezinu društvu nego da sam sâm.

No bio sam vrlo zabrinut. Zašto li je progone ti ljudi? Tko zna, možda se ogriješila o zakon.

Oni ljudi uz šank u krčmi u Hardyvillu nisu se doimali kao ljudi od zakona. Dapače! Stoga sam neprestance držao pušku nadohvat ruci.

Najviše me je brinuo onaj plećati, što mi je u krčmi bio okrenut leđima. Ali zašto mi se učinio tako poznat, to se nisam mogao dosjetiti.

* * *

Trgnuo sam se iza sna, iz dubokoga ugodnog zaborava u gorku stvarnost.

Dorinda je sjedila na svom ležaju, razgoraćenih očiju.

— Čula sam neki šum — reče tiho.

— Što?

— Ne znam. Nešto me probudilo.

Držao sam revolver u ruci. Najprije sam pomno promotrio konje. Stajali su uzdignutih glava, pogleda uperena preko pustinje prema istoku.

Izvukao sam se iz ležaja, položio pomno revolver na zemlju, potom istresao čizme, te ih navukao.

Kad sam pogledao u zvijezde, znao sam da će uskoro svanuti.

— Ustanite i budite vrlo tihi. Kliznut ćemo odavde — rekoh šaptom crnookoj.

Poslušala me je bez riječi prigovora. Spremila se začas, što me je začudilo, jer ženama inače dugo treba da se spreme. I dok sam ja osedljavao konje, ona je složila ležaj.

Prišao sam joj sasvim blizu i šapnuo u uho:

— Nedaleko odavde ima još jedan izvor. Odjahat ćemo tamo. Govorite

tiho, jer glasovi odjekuju nađaleko kroz noć u pustinji.

Nisam imao pojma tko bi se to mogao motati oko nas, ali sigurno je netko tražio pojilo za svoga konja.

Popeli smo se u sedlo. Ja sam jahao sprijeda, a ona je nastojala da se drži uza me. Pošli smo prema jugu, nastojeći da jašemo što tiše. Gorje Providence izdizalo nam se zdesna, kao crni visoki zid.

Teško smo se probijali po mraku, ali noć bijaše svježja, pa smo nekako lakše nalazili put. Nakon nekih osam milja jahanja visoko i vrletno stijenje ostalo je iza nas, zdesna nama, a slijeva gola i prostrana pustinja koja se pružala do gorja u daljini.

— Idemo prema jugu — rekla je.

Bila je to više izjava nego pitanje, pa joj rekoh:

— Vi želite u Loš Angeles, zar ne? Eto, ja vas baš tamo i vodim. Sada idemo prema jugu, a potom ćemo skrenuti prema zapadu, preko još jednoga prijelaza.

No nisam joj spomenuo da sam za taj prijevoj samo našuo i da zapravo ne znam gdje se nalazi. Znao sam jedino da tim prijelazom prolaze poštanske kočije i tovarna kola koja idu prema rudarskom nalazištu oko La Paza na Koloradu.

Nebo se obasjalo žutolimunovom bojom iznad daleka gorja, što je značilo da će sunce uskoro izbiti na istoku i zapeći iznad naših glava.

Negdje južnije od nas bilo je još izvora, ali dvojio sam da ćemo ih lako naći. Pustinja je na raznorazne načine nastojala da skrrije svoje izvore na najneobičnijim mjestima, ponekad u nekom vrbiku ili gajicu topola ili palmi, a ponekad zakrilijena niskim grmljem. A mi nismo imali vremena za traženje.

Jahala je uza me bez riječi. Onda reče:

— Niste baš razgovorljiv čovjek.

— Ne, nisam, gospodo.

— Jeste li oženjeni?

— Ako mislite da je ovaj ožiljak na mom obrazu posljedica bračne svađe, moram vas razočarati. Zaradio sam ga u tučnjavi u New Orleansu.

— Zar nemate nikoga svoga?

— Je li ja? Ima nas kao pasa, po cijeloj ovoj zemlji... samo, ja sam jedan od onih osamljenih. Volim lutati i pu-

tovat, ne mogu se smiriti na jednom mjestu. Stoga se i nisam još oženio.

Pogledala me začuđeno i reklo bi se nekako strogo.

— A odakle ste vi, zapravo? Niste mi još rekli.

— Ne, nisam, gospodo.

Potom smo projahali još nekoliko milja. Pred nas istrčala ptica trčkalica, koja nas je pratila dobar komad puta, sretna što ima društvo. Iznad nas nadavilo se vedro nebo koje je sve više žarilo kako se sunce dizalo na nebu. Gorje što nam je ostalo zdesna još je bilo u sjeni, ali će se uskoro od njega odbijati vrućina na nas.

— Držite oči širom otvorene. Ovdje negdje mora biti vode, a ja ne bih želio da je mimoidemo.

Sutjela je. Pogledao sam je. Bila je doista lijepa, pa mi bi žao što s njom ne mogu bezbrižno putovati i razgovarati.

— U grdnoj ste nevolji, gospodo, zar ne?

— Ne tužim se — odbrusi mi ona priлично hladno i nabusito.

Pa dobro, kako hoćeš, pomislih, samo što se ja zbog tebe izložih pogibelji.

Sunce je sve jače pržilo. Udaril nesnosna pripeka, omara. Zrak je bio bez daška povjetarca. Bijeli se pijesak oko nas žario.

Daljine su nam titrale pred očima u valovima opsjena fatamorgane i činilo nam se da pred sobom vidimo u hladovitim daljinama neobična jezerca puna bistre i svježje vode. Znoj nam je kapao u oči. Konji su jedva podizali noge, znoj im je u potočićima šarao prašinu na slabinama. Prašina nas je sve pokrila. Nije nam baš bilo do razgovora.

Od vremena do vremena bacio bih brz pogled unatrag, jer sada su nas još jedino štitili ustitrani valovi vrućeg zraka i padina gorja uz koje smo jahali.

Cookov izvor nismo našli. Mimoišli smo ga. Negdje ispred nas sigurno je bio Blind Spring, a ne nađemo li i njega, nema više vode sve do Cottonwooda, negdje pri kraju gorskog lanca.

Kada li je pošla potjera? Je li nas još slijede ili su udarili zapadnije od ceste prema izvoru Marl?

— Uvelike bi mi pomoglo kad bih znao koliko im je važno da vas uhvate? — upitah je iznebuha.

— Čovjek koji me progoni ubio bi vas i još pola tuceta drugih ljudi samo da me može uhvatiti... a potom bi ubio i mene — odgovorila mi je crnooka poslije kraćeg razmišljanja.

Dobro, dobio sam odgovor na svoje pitanje.

U podne smo se zaustavili. Pomogao sam joj da sjaše. Prebacio sam sedla na rezervne konje i natopio im usta vodom iz svoje pljoske. I mi smo popili gutljaj vode, potom ponovo uzjahali i pošli dalje.

Jahali smo cijeli dan. Predvečer sam odustao od traženja Blind Springa. Ili smo mu bili predaleko ili preblizu, bilo jedno bilo drugo. Voda je bila pri dnu naših pljoski i zazirao sam od pomisli kakva nas užasna smrt čeka ne nađemo li uskoro pojila. Mi bismo još možda i izdržali, ali konji bi zacijelo uginuli od žeđi, a bez konja bili bismo nemoćni da išta učinimo.

Kad se spustio prvi sumrak, zaustavimo konje. Rasedlali smo ih i ja sam ih istimario i natopio im usta vodom. Nismo bili baš razgovorljivi.

Pala je noć, meka i tamna, a zvijezde su svjetlucale na svodu iznad nas. Svjež povjetarac zapuhao je odnekle; lagan lahor, ali vrlo ugodan.

Pošto sam istimario konje, izvukao sam iz bisaga posljednji komad kruha. Bio je tvrd i suh, ali kad sam ga prepolovio i pružio joj polovicu, zagrizla je u nj kao da je najslasniji kolač. Sjedili smo na nanosu pijeska i žvakali zadubljeni u misli.

— Grdno nam se piše, zar ne? — izustila je napokon.

— Reklo bi se — odgovorih. — Prema onome što sam nekad čuo, tri ili četiri milje odavde nalaze se tri izvora. Valjda ćemo na jedan naići.

Nismo imali mnogo vremena za odmor, ali nadajući se da će nas konji njištanjem upozoriti na neposrednu opasnost, ona se umotala u moj gunj, a ja se ispružih na pijesak, da se malčice odmorimo.

* * *

U zoru, kad sam obuvao čizme, zamijetih da je Dorinda već budna.

— Konjima i ženama nije lako u ovim krajevima — rekoh.

— Odvedite me do Los Angelesa, to je sve što tražim od vas — rekla je, ali nije ni okrenula glavu prema meni dok je sa mnom razgovarala.

Ostao sam bez riječi. Nisam očekivao tako osornog odgovora. Tražila je mnogo više nego što je mislila, samo ja nisam htio da otvorim usta, da joj ne bih ni slučajno obećao nešto što ne bih mogao ispuniti.

Pošto sam se obuo, rupčićem sam pomno oprasio svoj revolver. Potom smo uzjahali i ja rekoh:

— Pustite uzde, neka konji sami traže put do vode. Oni će je nanjušiti.

Premda su mi rekli da Cottonwood leži onkraj gorskog prijevoja, odlučio sam da radije potražim druga dva izvora, jer bih inače mogao zalutati. Stoga obrnuso stazom prema jugu, pustivši konjima da nas vode.

Moj je pastuh neko vrijeme bezvoljno kaskao, a onda je na zapuh vjetera uzdigao glavu i ubrzao korak, pa se zaputio udesno prema, po mom mišljenju, proplancima Old Dad Mountaina. Međutim, kad smo im se približili, vidjeh da su to dva gorska lanca s prosjekom među njima.

U malenu usjeku među stijenama našli smo slabašan izvor iz kojega je voda samo kapkala. Napojili smo konje, utažili žeđ i napunili pljoske, pa pošli odmah dalje.

Nismo prešli ni desetak milja kadli smo naišli na Willow Spring s jakim mlazom vode u hladovini vrbika. Ostavivši Dorindu da se osvježi, uzeo sam vinčesterku i popeo se na vrh hridi da osmotrim je li nas tko slijedi.

Sćućurio sam se u sjeni hridi i promatrao put kojim smo došli. Nisam zamijetio da se išta miče u pustinji. Možda smo ih se napokon oslobodili, pomislih, i tako se otarasili briga i nevolja.

Zašto sam okrenuo glavu i pogledao u stranu, ne znam, vjerojatno me neki predosjećaj opasnosti na to nagnao, ali kad sam bacio pogled preko lijevog ramena, ugledah cijev puške uperenu ravno u mene.

Dabome, skočilo sam s hridi kao da skačem naglavačke u more, te padoh u dubok pijesak i odmah se počeh po njemu valjati. Čim sam se zaustavio, zauzeo sam klečeći položaj s puškom uperenom u napadača.

Odjek dvaju hitaca proparao je poslijepodnevnu tišinu pustinje, a ja ugledah nekoga čovjeka koji je istrčao iza stijene. Pritisnuo sam obarač i vidjeh kako oblači prašine trepere po njegovoj košulji.

Nije bio daleko od mene, nekih deset metara, nisam znao odakle je došao, ali sam znao da odavde neće nikamo dalje otići.

Skočio sam na noge i počeo bježati, zgrblivši ramena od straha da me tko ne pogodi u leđa, ali ni jedno zrno nije zaprašilo za mnom.

Kad sam dospio u šipražje, odjednom začuh krik zaprepaštenja, te spazih crnooku kako se zagrnula haljinom, a presjekla me je takvim pogledom da sam u trenutku pomislio da pobjegnem natrag pred cijevi revolvra napadača. Ali za čas se sabraha.

— Gospodo — rekoh — ako ne želite odavde bježati goli, odmah se obucite. Za petama su nam.

Zrno mi je zaprašilo pod nogama. Bacio sam se u šipražje i ispružio potrbuške, zvjerajući kroz grančice, ne bih li ugledao nekoga koga bih mogao oboriti metkom. No nikoga nisam vidio.

Odjek hica zamro je u daljini i poslijepodne je ponovo postalo tiho i žarko. Nisam znao tko je pucao na mene i koliko ih je bilo, ali kad su pripucali, umalo da me nisu ubili.

Pošto se sve smirilo, izvukao sam se iz zaklona i pošao prema konjima. Ostavio sam ih u skrovištu u udubini stijene. Dok sam čekao da dođe crnooka, pomno sam se ogledavao po stijenama oko sebe i razmišljao o nevoljama koje nas još čekaju u toj pustinji.

Znao sam da se što prije moramo izgubiti s tog mjesta. Izvor je bio okružen stijenama iza kojih su nas mogli vrlo lako ustrijeliti. Kad je crnooka izašla iz grmlja, oči su joj sijevale od srdžbe, no ja nisam prozborio ni riječi. Zgrabio sam je oko struka i posadio u sedlo.

— Brzo, bježite, gospodo! — prošapatah.

Uzjahao sam svoga konja i u galopu pobjegosmo s tog mjesta.

Netko zapuca za nama. Osvrnuh se na brzinu preko ramena i vidjeh četvoricu ili petoricu ljudi iza nas. No uto dvojica iskočiše iz busije i nasrnuše ravno na nas. Opalih hitac u prsa prvome, pucajući jednom rukom

iz vinčesterke, kao da u ruci držim revolver. Drugi skoči na mene i gotovo ogluših od praska njegova revolvra, ali moj konj naleti na njega. Čuo sam kako je jauknuo kad ga je konj udario i oborio a ja sam se pobojao da se konju kopito ne zakvači o nešto i da ne posrnemo i padnemo.

Goneći pred sobom konje i pazeći da crnooka ne zaostane, naglo sam se okrenuo za sobom i ispalio još tri metka na one ljude iza nas, ali nikoga nisam pogodio. Vidio sam samo kako su se sklonili u zaklon, a za nama je ostao uskovitlan oblak guste prašine.

Imali smo dobre konje, a oni što su nas napali iz zasjede ostavili su svoje konje negdje iza sebe i trebalo im je vremena da do njih dođu.

Tek pošto smo ujahali u hladovinu gorja Bristol, usudio sam se osvrnuti. Vidjeh progonitelje daleko iza nas. Slijedili su nas.

Dojahao sam do Dorinde i rekao joj:

— Idući put kad odlučite da se okupate neka to bude u Los Angelesu.

III

Grizlo me je kako su ti ljudi uspjeli da nam se primaknu, a da ih ja nisam prije opazio. Došli su kao da su pali s neba. Sigurno je netko među njima bio vrstan tragač i vrlo bistar momak, koji je znao rasuđivati kao progonjenik i tako čitati tuđe misli, pa sada više nisam znao što da počnem. A žena koju sam vodio sa sobom samo mi je otežavala putovanje.

Ma što namjeravali, jedno je bilo sigurno: htjeli su me ustrijeliti. Pogodio sam trojicu, vjerojatno su mrtvi ili teško ranjeni, ali ostali će ih zacijelo ostaviti tamo gdje su i pali, pa pojuriti za nama.

Dosad me je pratila sreća. Premda su nas gotovo pohvatali, i ja i žena i konji izvukli smo se bez ogrebotine.

Ja sam pak u tim okolnostima mogao učiniti samo jedno: zagorčiti im život, zagorčiti im život do te mjere da na kraju odustanu od potjere, no u to sam dvojio. I dosad su je već skup platili, a sada je ovisilo samo o

meni da li će ih ta potjera još skuplje stajati.

Prejahali smo gorje Bristol i krenuli prema jugu gdje se nalazio prijelaz u Sheep Holeu, trideset ili četrdeset milja južnije, a do tamo nije bilo ni jednog jedinog pojila.

Na obzorju nedaleko od nas izvio se uvis crn čunjast oglavak vulkanskog kratera i pred nama se proliło polje crne lave. Onkraj lave prostiralo se široko korito suhoga jezera i ja sam poveo konje ravno prema mjestu gdje su se lava i jezero sastajali.

Poslije nekog vremena, kad se osvrnuh za sobom, gorsko bilo preko kojega smo se probacili više se nije vidjelo, ostalo je iza vrletne gorske pleći. Tišina posvuda oko nas, grobna tišina u kojoj se čuo samo topot kopita naših konja, a pod njima su se uzdizali mali oblačići osušene zemlje preko koje smo jahali.

U titrajima vrela zraka prividalo nam se da kameniti gvozdo vi lebde nad pustinjom, a nisko grmlje doimalo se kao visoko drveće. Znoj je tekao niz slabine naših konja, a prašina nas je gušila. Bijasmo sami u izgubljenom svijetu, oko nas samo daljine uzbibavnog vrućeg zraka.

Daleko, nekih dvadesetak milja daleko, nazirao se plavičast lanac brda: Sheep Hole Mountains. Onkraj njih samo pustinja i opet brda.

Hoće li potjera doći za nama u ovaj pakao? — Ili, će, opametivši se, odjahati ravno u Los Angeles i tamo nas dočekati?

Ali tko im je jamčio da se mi nećemo predomisлити i poći u San Diego ili okrenuti na sjever prema San Franciscu primorskom cestom.

Stoga su nas morali slijediti. Ali prije nego što nas sustignu, ja ću im još zadati grдне muke. Odlučio li da slijede naše tragove, ostavit ću sijaset tragova za nama, i to preko puste i divlje zemlje. Samo, to se neće dopasti crnookoj ženi. Sto li je čeka kad nas ti ljudi sustignu, ne bih znao kazati. Ali neće biti mnogo gore od onoga što je nas dvoje još čekalo.

Joe Walker i Old Bill Williams, obojica gorštaci, mnogo su mi pripovijedali o pustinji Mojave, a mnogo sam naučio i od nekih drugih ljudi, nekih Indijanaca koje sam upoznao u Prescottu.

Ja sam inače bio vičan putovanjima preko pustinje. Prešao sam sâm samcat stijenjak zapadnog Teksasa stazom Goodnight-Loving, projahao pješčanu pustinju White Sands u Novom Meksiku, a otisnuo se i preko **Jornada del muerto** ili »Put a mrtvaca«, pa nisam bio neki novajlija na takvim putovanjima.

Pustinja nije uvijek nezgodno mjesto namjerniku koji se zna skutriti u nekoj rupi i pričekati da sunce zađe. A mi smo baš činili obratno, nagore što smo mogli. Putovali smo danju, pod prižegom sunca. No morali smo, tako jer ljudi koji su nas slijedili nisu nas pustili da odahnemo.

Jahali smo bez odmora, zgrbljeni u sedlima. Jedino sam se ja ovda-onda osvrnuo da vidim slijedi li nas tko. Dva smo puta zastali i natopili konjima gubice vodom, a i Dorindi sam dao da potegne gutljaj iz pljoske.

U osvit zore pred nama se ustobočiše visoke gore i ja sam počeo da se ogledavam ne bih li gdje spazio nekih prijevoj. Dug obronak gore pružio se ispred nas, vrletan, a uskoro se pojavio i drugi, nama zdesna. Ugledali smo bilo i pošli prema njemu, a ja sam se još jednom osvrnuo da vidim ima li koga iza nas. U daljini kao da su se uzdizali oblačići prašine na stazi kojom smo prošli, ali nisam bio siguran u to. Zrak je bio odveć uzbiban od valova vrućine.

Pod kraj dana, u svježini sumraka, negdje je zakevkala lisica, gore među stijenama, dok smo se mi probijali prema gorju Sheep Hole i napokon se utaborili na osušenoj zemlji u nevelikoj uvali.

Premda sam i ja bio mrtav umoran, pomogao sam Dorindi da siđe s konja. Jedva je mogla stajati na nogama, pa sam je položio na pijesak i zapalio malenu vatricu. Skuhao sam kavu, da se malčice okrijepimo. Potom sam iz bisaga izvukao kolt, napunio ga, pa očistio vinčesterku.

— Ustrijelili ste čovjeka, tamo među stijenama. — javila se iznenada.

— Da, gospođo, i ne jednoga.

— Zar vas to ne muči?

— Da ja nisam njih, oni bi mene.

Natočio sam joj lončić kave i čučnuo na pete podalje od vatre da bih mogao čuti i vidjeti što se oko nas zbiva.

— Ja nikoga nisam namjerno ublo, gospodo, ali napali su me i morali su znati što ih čeka.

Bila je toliko iscrpljena da mi se učinilo da napola spava, a napola bdi-je, da uopće ne čuje što joj govorim. Pružio sam joj komadić tvrde i suhe govedine.

— Jedite — rekao sam joj — inače ćete sasvim smalaksati.

Pošto sam dobro sažvakao komadić, rekoh:

— Jednom kad čovjek opaše revolver onda ga mora i upotrijebiti. A kad ga povuče, mora i pucati, inače su mu dani odbrojeni.

Zaspala je u trenu. Prebacio sam preko nje gunj i utnuo vatru. Potom sam istimario konje, napojio ih tako da sam im iscijedio nekoliko kapi vode u gubicu iz svoje pljoske.

Uzeo sam vinčesterku, protumario naokolo, stražario pod zvjezdanim svodom i osluškivao. Bijasmo u sablasnom kraju, obraslom u granata stabla jošike, a iza svakog se debila mogao sakrivati neprijatelj. No pustinjska noć bijaše prohladna i, premda sam jedva držao oči otvorene od umora i pospanosti, godila mi je njezina svježina koja me držala budnim.

Sjeo sam na ovelik kamen, slušao i ogledavao se, a svaki mi je glas pustinje javljao svoju poruku. Poznavao sam ja dobro škripu sedla, zvek ostruga i kovine, šuškanje odjeće dok se tare o grane, glasove ljudi i životinja. Nije me bilo lako prevariti.

Dorinda je bila više mrtva nego živa. Kud puklo da puklo, morao sam se s njom negdje skloniti da se naspava, odmori i oporavi. No najviše su me brinuli, progonitelji iza nas, jer su nam se zacijelo već primakli sasvim blizu i uskoro ćemo se s njima ponovo sresti.

Iz dana u dan sve sam sebi više spočitavao što sam tu crnooku ženu poveo sa sobom i grizao se zbog toga.

Zavela me njezina ljepota. O da, bila je lijepa, dapače prelijepa i vrlo poželjna čak poslije višednevnog jahanja kroz pustinju. A najgore od svega bijaše što sam se vjerojatno ogriješio o zakon. Možda je ta žena počinila neko zlodjelo i bježala od pravde, a ja sam joj pomogao u tome. Pa ipak, ni jedan od onih ljudi što sam ih vidio za šankom u onoj krčmi u Hardyvillu

nije nosio zvijezdu, a nisu se baš ni doimali kao predstavnici zakona. No tu na Zapadu bilo je i šerifa koji nisu baš služili na čast i diku svom pozivu.

Legao sam na pijesak, ali nisam mogao usnuti unatoč umoru. Mučila me misao da gotovo ništa ne znam o toj Dorindi Robiseau; ni tko je, ni što je, ni odakle je, a ni kamo zapravo ide. Sve me je više proganjala pomisao da je doista neka opasna žena.

Kad sam se probudio, a zaspao sam kao u nekom bunilu, već je bilo svanulo.

Prvi se trenutak nisam uopće snasao gdje se nalazim, a potom mi pogled pade na Dorindu, koja se također upravo bila probudila.

— Predugo smo spavali. Trebalo je da prije ustanemo — rekoh prijekorno.

Oko nas uzdizale su se strme litice, ispucane zubate okamice. Čovjek bi se na njih mogao uzverati samo uz velik napor i umijeće. Ravno ispred nas, prema jugu, pružala se unedogled pješčana valovita pustinja s ponekim stabilom jošike i omašitim grmičima. A u njezinu dnu, nekih dvanaest do četrnaest milja južnije, naziralo se gorje Pinto.

Uvala u koju smo se skloniti bila je zapravo omanji zaravanak s nešto zakrčljale trave koju su naši konji pohlepno popasli. Na samom ulazu u uvalu vjetar je napuhao nanos pijeska kao sipak zid, pa nas se izvana nije moglo vidjeti.

I to nas je spasilo. Kad sam se uzverao na pješčani nanos, ugledao sam naše progonitelje. nekih pedesetak metara od nas. Okupili su se i nešto raspravljali.

Vjerojatno je vjetar noćnik zameo naše tragove i oni više nisu znali gdje da nas traže, pa su sad vjerojatno raspravljali kojim smo im smjerom mogli umaknuti.

Rukom sam domahnio Dorindi da bude tiho, dok sam ja izvirivao iz pijeska iza niska grma. Vinčesterku sam držao u rukama, spreman da ih obaspe mećima, ako me opaze.

Nisam mogao čuti što su govorili, bili su predaleko. Napokon su se pokupili i odjahali prema izvoru Twenty-Nine Palms.

A to je bila smrt za nas.

Naime, izvor Twenty-Nine Palms bijaše najbliži izvor za koji sam znao

gdje se nalazi. A oni će, kad stignu do izvora, vidjeti da nas tamo još nije bilo i da smo zaostali negdje iza njih, pa će lijepo sjesti u hlad i tamo nas dočekati, znajući da se ondje moramo kad-tad pojaviti.

Odjahali su, a mene obuze strah od užasnih muka smrti od žeđi.

Nije imalo nikakva smisla da jašemo za njima po žarkom suncu. Valjalo nam je pričekati do noći.

Dohvatio sam vinčesterku i vratio se do Dorinde. Po izrazu njezina lica bi mi jasno da je znala što se dogodilo.

A potom sam joj objasnio u kakvu se škripcu nalazimo.

Neki ljudi vole zatajiti istinu od žena, ali po mom shvaćanju to nije ni najmanje pametno. Ja sam uvijek cijelo rasuđivanje ženske glave i njihovu hrabrost da se odvažno suprotstave svim nedaćama života. Mnogi muževi nastoje poštedjeti svoje žene svih nedaća, a kad im oni umru ili poginu, te žene ostaju nemoćne da se odupru bijedi i tuzi. Stoga sam Dorindi otvoreno i nepoštedno priznao da smo se našli u grdnoj nevolji.

— A zar u ovom kraju nema nekih drugih pojlja podemo li nekim drugim smjerom? — upitala me razložno.

— Možda... ali kako da ih nađemo?

Zacijelo ništa nam drugo nije preostalo nego da ih pokušamo pronaći. Bio sam siguran da će naši progonitelji uskoro shvatiti kako su nas pretekli i čekat će nas na najbližem pojilu.

U uvali se proteglo malo hlada, pa smo se u nj stisnuli, čekajući prvi sumrak. Odlučio sam da više ne putujemo danju, jer su naši progonitelji sada bili pred nama, pa za to više nije bilo razloga. Jahanje preko pustinje po žarku suncu može usmrtniti jahača i konja, pogotovu ako ih mori žeđ.

A nas je morila žeđ, pa smo malo razgovarali, a mnogo razmišljali.

Nekoć, još dok sam živio u Prescottu, Paul Weaver mi je ispričao priču o skupini Indijanaca iz plemena Mojave koji su jednom zalutali na povratku zahvaćeni pješćanom olujom. Vodio ih je Indijanac po imenu Chemehuevi. Poveo ih je u kanjon s pojilom u nekoj sakrivenoj dolini za koju nitko osim njega nije znao gdje se nalazi.

Bilo je to u kraju prekrivenom stablama jošike i kamenjem odlomljenim od stijena najrazličitijega oblika. Nedaleko od doline uzdizalo se kamenito obličje. Sjećam se što mi je Weaver o njemu govorio; rekao je da se doima kao golem krumpir nasaden na tri strmenita vrška stijene.

Spomenuo je još dva druga pojila, ali više se nisam mogao sjetiti gdje bi se mogla nalaziti. Taj sam kraj poznao vrlo slabo. Znao sam o njemu samo ono što sam čuo od drugih.

Još sam se dva puta u toku dana uspinjao na nanos pijeska pred uvalom i promatrao što se događa u pustinji južnije od nas. I ništa nisam zamijetio. Vidio sam samo nepreglednu pješćanu pučinu što se valja unedogled, užarena i suha, s ponekim kaktusom kao uresom.

Čim je sunce zapalo, osedlao sam konje i stvari zavezao na tovarnog konja. I konji su jedva čekali da krenemo. Te su životinje nagoniski osjećale da moramo dalje želimo li ostati živi. I tako u sumrak izjahasmo u praznu, nepoznatu pustinju. Uto na nebu zasja i prva zvijezda, tamo iznad dalekih gora, a ja prema njima usmjernih naše konje.

— Kako se zovu te gore? — upitala me slabašnim glasom Dorinda.

— Ne bih vam znao reći. Možda je to gorski lanac Pinto Range. Ima nekoliko manjih gorskih lanaca na ovom području, a svi su nalik jedni na druge kad ih prvi put vidite.

— Riskirate život radi mene — ustvrdila je nenadano.

— Nisam o tome razmišljao.

Ljepota za ženu znači mnogo, barem za neke od njih. Pogledavši Dorindu iskosa, mogao sam na prvi pogled zapaziti da je čak tu u pustinji četkala i češljala kosu. Uza sve nedaće trsila se da, iako neoprana i umorna, izgleda što ljepše. A kako sam tek ja žalosno morao izgledati? Nitko nikad nije tvrdio da sam zgodan, ni kad sam bio uredno podiššan i obrijan, u lijepom odijelu, a sad sam se zacijelo doimao kao medvjed koji se upravo probudio iz zimskog sna. Ja sam jedino povremeno otresao prašinu s klobuka i svaki dan svjetlao oružje.

Da bi čovjek preživio u pustinji, ne mora biti lijep i otmjen. Trebaju mu

jedino konji i oružje... i još nešto, kad o tom već govorim.

Voda.

Sigurno se ista misao motala po glavini i Dorindi.

— Kako da pronađemo neko pojilo? — upitala me.

— Samo na sreću. U pustinji se voda može naći u nekom klanču, u kamenu u nekoj vrti ili u rupi na zaravanu, a prvi je znak zelenilo i trava.

— Ponekad se voda može naći i na mjestu gdje gorska kosa zasijeca u pustinju i uz nju uvijek ima nekog raslinja.

— Ali ni u to se ne možete potpuno pouzdati, pa stoga valja slijediti i tragove životinja, let ptica i rojeve pčela. Pčele su me često dovele do vode... ali ponajvećma sve ovisi o sreći.

Unatoč mome mudroslovlju, predosjećao sam da vodu nećemo naći s ove strane gorskog lanca.

Noć, kao i svaka pustinjska noć, bijaše prohladna, a vedro nebo posuto zvjezdicama. Konji su hodali ravnomjernim sporim korakom. Često sam širom otvorenih usta udisao svjež noćni zrak, gutao ga kao vodu.

Kako su odmicali dugi noćni sati, tako mi se činilo da se i gore odmiču sve dalje od nas. Bili smo usred gole pustinje, a ja sam se iz petnih žila naprezao da se sjetim svake riječi koju sam čuo o pustinji Mojave.

Kad su, računajući po zvijezdama, odmakla još dva sata, zaustavio sam konja i sjahao, te pomogao Dorindi da siđe sa sedla. Skljokala se nemoćno na pijesak kad sam je ispustio iz ruku, te ostala nepomično ležati dok sam ja prebacio sedla na odmorne konje kojima sam neprestance tepao riječi ohrabrenja, koje su im i te kako dobro došle.

— Jesmo li daleko odmakli? — upitala me je.

— Nekih dvanaest milja.

— Koliko još ima do gorja? Tad ćemo se odmoriti, zar ne?

— Odmarat ćemo se kad nađemo vodu... ako je ikad nađemo.

Pomogao sam joj da se ponovo popne u sedlo. Ja sam neko vrijeme hodao uz svog konja, a kad me san počeo rušiti s nogu, popeh se i ja u sedlo.

Odrijemao sam malčice u sedlu, a kad sam otvorio oči, konji su stajali.

Prve zrake zore zasivile su obzorje na istoku. Mog tovarnog konja više nije bilo uz nas.

Stigli smo do dubokog pjeskovitog i suhog korita nekog potoka. Zamijetio sam da se Dorinda skvrčila u svom sedlu, kao i svaka druga jadna djevojka, zgrbljena i ukočena.

Promotrio sam obzorje i učinilo mi se da sam daleko u pustinji opazio neku crnu točku, crnu točkicu na blijedožutom pijesku.

— Nestao nam je tovarni konj. Nadam se da u torbama niste imali nekih dragocjenosti — rekoh.

Pogledala me, zapiljala se u mene kao da me prvi put u životu vidi i kao da ne shvaća što sam joj rekao, a potom je zatresla glavom.

— Možda dođe za nama. Konji obično slijede svog gospodara, ako mogu. Jahaći su konji izdržljiviji od tovarnih.

Pogledao sam je od glave do pete.

— Gospodo, i vi ste izdržljivi, vjerujte mi.

Ogledavao sam se desno i lijevo ne bih li našao mjesto gdje bismo mogli prijeći tu suhopotočinu strmi obala. Obala je bila pjeskovita i toliko strma da sam se bojao, sad kad smo bili u dnu korita, da konji neće imati više snage da se popnu na drugu stranu. Onda ugledah usjek u strmini obale i onamo potjerah konje.

Sunce je već bilo dobro odskočilo, a bez vode, znao sam predobro, nećemo dugo izdržati njegovu pripeku.

Prešli smo suhopotočinu, a ja sam morao sjahati i tjerati konje uzbrdice na drugu obalu. Pred nama se ukazala zavrtnica, pa se zaputismo prema njoj među brda. Živnuli smo. Trošili smo naše posljednje snage.

Cijeli smo se jedan sat pekli i znojili pod užarenom kuglom sunca prije nego što smo našli kakav-takav zaklon u zavjetrini iza stijene. Dorindi se konj pod njom jednostavno srušio na zemlju i ja mu to nisam ni najmanje zamjerio.

Bacio sam sedla u hlad pod stijenu i osvrnuo se oko sebe. Nigdje ni osušene travke, ni divljeg kaktusa.

Pregledao sam konje i ustanovio da su i oni na izmaku snaga. Dva bi još mogla izdržati najviše jedan dan putovanja: krupan pastuh i moj stari konj... a možda i onaj drugi kojega

sam kupio od Hardyja. Bilo je krajnje vrijeme da nađemo vodu.

Dorinda se skvrčila na pijesku, a ja sam pošao u izviđanje, ne bih li naišao na neke tragove. Našao sam mnogo tragova u raznim smjerovima, tako da nisam znao koji vode k vodi.

Kad mi je bilo svega navrh glave, vratio sam se i sjeo. Sigurno sam zadrijemao od umora i slabosti. Kad sam se probudio, grlo mi je bilo sažgano, jedva sam mogao gutati, a kad sam otvorio usta, osjećao sam kako mi koža na usnama puca od suhoće. Jezik mi je natekao i znao sam da su mi došli posljednji sati ne poduzmem li nešto.

Dorinda je spavala ili je možda ležala u nesvjestici. Nisam mario da to provjerim. Jedan se konj izvalio na zemlju, ostali su stajali s jednom nogom u zraku, spuštene glave.

Uhvatio sam se za stijenu i s mukom ustao. Odlučio sam da pođem pješice u potragu za vodom. Pljosku sam objesio oko vrata da je ne bih putem izgubio.

Pokušao sam zapamtiti mjesto gdje smo se zaustavili, da bih ga na povratku znao pronaći, premda sam znao da se ovamo više nikad neću vratiti ne nađem li vodu.

»Naći ću je. Moram je naći«, ponavljao sam sâm sebi.

Pustinja je pijesak bio bijel i užaren, zasljepljivao me. Sunce je uprlo pripekoma i čim sam učinio nekoliko koraka, počeo sam posrtati. Jednom sam čak pao i udario o stijenu. Ležao sam nepomično nekoliko trenutaka prije nego što sam smogao snage da ponovno ustanem.

Nastojao sam da slijedim tragove, ali nagonski osjetih da srljam u opasnost... nešto me je na nju opominjalo... poput zvona na uzbunu... Zastao sam. Sve je bilo mirno i tiho. Okretao sam se oko sebe, žmirkajući... I tad ugledah čovjeka na stijeni.

Upro sam pogled u njega, podigao pušku i opalio. Potom sam nagonski potegnuo revolver, ali od umora i slabosti izgubih ravnotežu, te padoh. To je sve čega se sjećam...

* * *

Probudila me je studen... bilo mi je hladno. Stegnula me studen pa sam grozničavo pokušao da se zarijem u pijesak ne bih li se ugrijao, ali uza-

lud. Pokušao sam progutati slinu. Grlo mi bijaše suho i oporo, grčilo se nasuho.

Otvorio sam oči. Bila je mrka noć, studena. Zvijezde su svjetlucale na vedru nebu, popuhivao je lagan lahor...

Ja sam bio živ.

Živ!

Počeo sam puzati.

Odjednom odnekle u daljini zakevka čagalj. Stao sam. Kad sam ponovo počeo puzati, nešto se pomaklo tik uzam i odronilo kamen.

Poznavao sam taj šum. S mukom okrenuh glavu. Pogledao sam uza stijenje i ugledao na pozadini neba, ustobočenu divokozu...

Sve su me kosti boljele, no nastavio sam puzati. Gdje ima divljači ima i vode, pomislih. I ta mi pomisao dade snage da ne klonem, jer u blizini je moralo biti neko pojilo ili nakapnica.

Sunce se zabolo u moja leđa. Otvorio sam oči i upro iz petnih žila. Prestrašio sam se smrti, kad li me počеше izdavati i posljednje snage.

Puzao sam potrbuške, upirući se o laktove. Odjednom nešto zviznu tik uzam i tužno u pijesak.

Puščano zrno? Ne udarilo je pretupo.

Tada začuh kreket žabe.

Trgnuo sam se, gotovo poskočio od radošći, kao da me je netko podbo nožem pod rebra. Grozničavo sam se počeo ogledavati oko sebe, ali ništa nisam vidio.

A potom još jedan šum... nešto zažuj pokraj mene. Pčela! Četvoronoške požurih, koliko sam mogao, za njom. No, bila je brža. Izgubio sam je. Više je nisam čuo. Pobjegla mi je!

Verući se, posrćući i padajući, pogrbljen, više na rukama nego na nogama, trčao sam ili se meni činilo da trčim.

Odjednom iskrсну preda mnom... nakapnica u živoj stijeni granita, do vrha puna vode...

Spузao sam do nje i najprije umio lice. Potom sam usrkao gutljaj vode i dugo je držao u ustima, osjećajući njezinu ugodnu svježinu, a oštra me bol kao nožem proparala po jednaku kad sam je progutao.

Sigurno sam dugo tu ležao, dok su se gutljaj za gutljajem cijedili niz moje sažgano grlo. Sunce je žarilo gra-

nit na kojem sam ležao, pa otpuzah u hlad uz vodu, čim sam malčice živnuo. Tu je bilo mjesta i da se ispružim.

Pio sam i pio... nekoliko puta... sve dok napokon nisam utažio višednevnu žeđ... a u jednom me trenu spopade muka i gotovo sam povratio.

Tek nakon sat vremena pribraha se i počeh razborito rasuđivati.

Moraš se vratiti Dorindi i konjima... odjekivalo mi je muklo u ušima.

Najprije sam sjeo, ponovo se umio, napunio pljosku, ustao i krenuo natrag.

IV

Slijedio sam svoje tragove. Našao sam čak mjesto gdje su zapucali na mene.

Oprezno... jer tko mi je mogao jamčiti da me još ne čekaju tu u zasjedi... prikradao sam se uz stijenje prema mjestu gdje sam ostavio Dorindu i konje...

Ali tamo više nikoga ne bijaše.

Nestala je Dorinda, nestali su konji, nestala je moja oprema, moje zlato.

Našao sam tragove. Došli su za zapada, nekoliko jahača, četiri ili pet, te odveli Dorindu, odnijeli moju vinčesterku, odagnali moje konje, pokupili moje bisage sa zlatom... i nestadoše.

Sigurno su mislili da sam mrtav, a ja sam živ, ali bez konja, duboko u pustinji... sâm.

Sćućurio sam se u hlad pod stijenu. Nikad se još nisam našao u tako grdnom škripcu. Doduše, imao sam pljosku punu vode i revolver s opasanim nanizanim mecima. Ali ostao sam bez konja i bez ijednog gunja, a nisam imao ni zaloga hrane. Najbliže naselje, koliko sam znao, bilo je stotinjak milja odavde, prema zapadu... mormonski gradić San Bernardino.

Otac me poučio da nikad ne smijem gubiti glavu u kolebanju, pa sam odmah odlučio da nastavim putovanje pješice prema zapadu.

No kako je udarila podnevna upeka, vukao sam se podno vrljetnih stijena, držeći se hlada i svakim korakom u

meni se sve više razbuktavala srdžba na one koji su mi odveli konje.

Dotad se i nisam jedio na svoje progonitelje, jer smo mi Sacketti dobroćudna i razborita čeljad — što je najvažnije — koja je znala da su manita srdžba samo ponizuje čovjeka.

Kad me je ona crnooka Dorinda, tamo u Hardyvillu, zamolila da je povedem sa sobom do Los Angelesa, predosjećao sam da ću upasti u nevolje, ali nikad nisam pomislio da će mi se nešto tako strašno dogoditi. Ljudi koji su je progonili i pucali u mene zacijelo su mislili da su me ubili, pa su stoga i pokupili moje konje i stvari.

A otac nas je učio da se ne srdimo zbog svake sitnice. Jer srdžba i gnjev ubijaju plemenitost u čovjeku i on se poslije, kad se ohladi i smiri, osjeća jedno i nevoljno. Ali to što su meni učinili ti ljudi prelazilo je svaku mjeru. I smatrao sam da imam pravo da ih mrzim i da im se osvetim. Ne, nije me obuzela ona slijeпа želja za osvetom, već hladna, proračunata, duboka mržnja, koja me je na njih ustremila kao revolversku cijev.

Sigurno su odjahali ravno u Los Angeles, no svejedno. Kamo otišli, ja ću ih naći i osvetiti im se.

Čim je sunce zašlo, udarih pješice preko pustinje. Išao sam prema zapadu. Morao sam ponovo naći vodu, prije nego što ispraznim pljosku. O tome je ovisio moj život. Oni su zacijelo već davno otišli s izvora Palms i nisu jahali istim smjerom kojim sam se ja pješice zaputio. Ja sam se nadao spasu tamo na zapadu.

Čovjek može preko pustinje putovati pješice brže nego na konju. Nađem li na vodu i nađem li usput nešto hrane, ja bih u Los Angeles prećacem mogao stići još prije njih.

Ali gdje da nađem hranu?

Zeludac mi se stisnuo i prilijepio uz kralješnicu, a utroba krulila, misleći da mi je jednjak prerezen, jer se više nisam ni sjećao kad sam posljednji put jeo. Svejedno, odlučno sam grabio preko pustinje.

Mi smo gorštaci vični pješačenju. Pješice se čovjek najlakše i najbrže prebaci preko brda i probije kroz guštik, jer čovjek može proći i onuda kuda konj ponekad ne može.

Zapadno od mene brda su se izvijala visoko u nebo iznad pustinje, ali

prepješačio sam ja i viša brda, ravno preko njihova sljemena, ako nisam našao prijevoja.

Hodao sam odmjerenim korakom. Nisam se htio zapuhati. Odmarao sam se od vremena do vremena, a potom bih ponovo uzeo put pod noge. Nekoliko sam puta naišao na gotovo neprohodno područje, ali ni to me nije zadržalo. Kad je mjesec izašao, stigao sam do podnožja brda i uzeo se verati uz brdo uskom indijanskom ili kozjom stazom.

Takve su staze ponajvećma vrlo uske, zapuštene, jedva uočljive i čovjek ih nađe tek pošto dođe u njihovu neposrednu blizinu. Teško ih je spaziti iz daljine i još teže slijediti pogledom, ali ne mogu izmaknuti oštru i vještu oku.

Staza je vodila prema jugu usporedno s podnožjem brda i nakon pola milje naiđoh na odvojak koji je išao prema zapadu, ravno u goru. Pošao sam tom stazom uzbrdice, sve dok ne naiđoh na izvor podno granitne stijene.

Pošto sam utažio žeđ, napunio sam pljosku i legao da se malčice odmorim u obližnjem usjeku. Zaspao sam. Probudio sam se u cik zore, ustao i nastavio klipsati prema zapadu, dok je sunce bilo ispod obzorja.

Tad me glad natjera da dobro otvorim oči, jer divljač je morala dolaziti u goru da se napoji. Najbolje bi mi u tek išlo meso divokoze, ali ne ustrijelim li uskoro neku divljač, ili ptičurinu, ili nekoga gmizavca, zaklat ću i pustinjaškog vuka, naiđem li na njega.

A našao sam tragove konjskih kopita.

Cijelo stado, barem pedesetak konja, prošlo je ovuda. Tragovi bijahu još svježiji, konji potkovani i sigurno ih je netko gonio. Po tragovima, reklo bi se, dva gonilca.

Sklonio sam se za stijenu i pomno promotrio okoliš. Znao sam da ovom stazom čestiti ljudi zacijelo ne gone konje. U blizini nije bilo rančeva, a na brdu ispaša ne bijaše nikakva. Prema tome, ako ih je netko ovuda gonio, znači da se sakrivao i klonio utabanih staza i znanih pojila.

Tad se sjetih starog Billa Williamsa i njegove priče, ali i onoga što mi je Joe Walker kazao o konjokradicama koji su krali konje u Arizoni, a prodava-

vali ih u Kaliforniji, te o njihovu tajnom skrovištu. Očito, netko se još bavio tim stariim zanatom.

A konje je valjalo pojit. Ma kamo ti konji išli, goniči su znali gdje ih mogu napojiti. Sigurno su se utaborili uz neki izvor, a nađem li ih, naći ću i vodu i hranu, možda dobijem i konja za jahanje.

Čučnuo sam među kamenje i razmišljao. Ako su ti ljudi konjokradice, jamčno me neće dočekati raskriljenih ruku, dapače, nađem li ih, mogli bi me zasuti mecima i s leđa. Ali meni je bilo ili umrijeti od gladi ili ih potražiti, jer oni su imali hrane i konja.

Pošto sam o svemu dobro promislio, počeo sam promatrati okoliš ne bih li ih gdje ugledao. Nikad još nisam vidio toliku grotulju stijenja i visokih gromada kamenja uz cijelu vojsku kaktusa.

I tad se sjetih što sam čuo o onoj gromadi kamena nalik na krumpir u blizini ulaza u Hidden Valley. A tu, nekih stotinjak metara od mene, uzdizala se baš takva stijena.

No u takvom stijenju čovjek je mogao danima tražiti ulaz u dolinu i ne naći ga, ako nije točno znao gdje da ga traži, ili ako ga nije pratila sreća, te bi na nj jednostavno nabasao.

A negdje gore, uvrh brda, sigurno je netko stražario na osmatračnici. Unatoč svemu, morao sam pokušati da nađem ulaz u tu dolinu.

Bio sam gladan i umoran, te običan pješak. One su me hulje opljačkale i ostavile u pustinji, misleći da sam mrtav, ali skupo će mi to platiti.

Stoga sam odlučio da slijedim te tragove.

— Tražiš li ti nešto?

Glas je došao odnekle iznad mene. Bio sam toliko pametan da sam odmah stao na mjestu kao ukopan i držao ruke što dalje od revolvera. Podigao sam pogled i ugledao čovjeka kako stoji na visokoj hridi s vinčesterskom uperenom u kopču na mom opasaču. Strogo me gledao neki grubijan s klobukom ravnog oboda u iznošenim kaubojskim hlačnjacima.

— Bogme tražim. Tražim hranu i konja — odvratiš tobože razdraženo.

Nacerio mi se u lice.

— Nećeš valjda reći da si amo stigao pješke? — upita me podrugljivo.

— Ne — odgovorih — nisam. Opljačkali su me i čim se domognem konja, odjahat ću za njima u Los Angeles.

— A ti si iz Los Angelesa?

— Iz Arizone — odvratih. — Došao sam ovamo da kupim robe i konja kad li sam naletio na onu ženu u Hardyvillu.

— Čini mi se da nisi u vezi sa zakonom. Dođi, nahranit ćemo te — reče i spusti pušku.

Skočio je preko nekoliko stijena niže k meni.

— Morat ćeš se ovamo uspuzati — reče.

I pokaza mi rukom mjesto gdje su se dvije stijene naslanjale jedna na drugu pri vrhu, i ja kleknuh te se četvoronoške uspuzah kroz rupu među njima. Kad sam se uspravio, bio sam u Hidden Valleyu.

Koliko sam mogao vidjeti, to bijaše proplanak dug oko pola milje, širok stotinjak metara, opasan visokim kamenim zidom od litica i stijena sa svih strana. Rastrkani po proplanku, pasli su konji, sedamdesetak grla dobrih konja.

Čovjek mi dade znak puškom i mi podosmo stazom tik uz kameniti zid od litica u kojima je zjapilo nekoliko spilja, dok ne stigismo do izvora... oko kojega su zujali rojevi pčela.

Uz izvor je tinjala vatra, a oko vatre odmaralo se nekoliko ljudi.

— Gle, gle, što je Willie ulovio, golubića — reče visoki krezubi čovjek.

— Nahranite vi mene dobro, pa će vaš golubić uskoro prerasti u jastreba — odgovorio sam im uz smijeh.

Počeli su me ispitivati, a ja sam im sve potanko ispričao. Zatajio sam im jedino da su oni razbojnici mislili kako su me ubili prije nego što su me ostavili, jer sam želio da misle kako su me razbojnici namjerno ostavili bez konja da umrem u pustinji.

Willie spusti pušku i napuni mi lončić kave.

— Uzmi, pij! Čak ako i odlučimo da te ustrijelimo, bit će ti ugodnije s punim želucem.

— Nisu smjeli da te ostave bez konja — ljutito će onaj visoki.

Upaduh među lopove, grubijane i prostake, ali oni nisu imali ništa protiv mene, a nitko ne voli da ga ostave bez konja u pustinji.

Kad sam se najeo kaše od graha, pa ražena kruha s medom i pojeo oko pola kilograma suhog mesa, sve sam to zalio još jednim lončićem kave.

— Bolje da mu damo konja, Charlie — predloži Willie — jer s takvim tekom smazat će začas sve zalihe naše hrane.

Charlie zamota cigaretu, a kad ju je zapalio, upita me:

— A jesi li im zapamtio lica?

Kad sam mu ih opisao, Charlie pogleda u Willieja, te reče:

— Tvoj je prijatelj odista zaslužio da mu poklonimo konja.

Bila su to braća Willie i Charlie Button, vrlo poznate konjokradice. Mislím da im je Peg-Leg Smith otkrio put do Hidden Valley koju su oni koristili kao svoje skrovište.

— Odmori se do noći, a onda ću ti dati konja, pa se snalazi kako znaš — reče mi Willie.

— Neću vam to nikad zaboraviti — zahvalio sam im.

U prvi sumrak Willie me je otpratio do ulaza u dolinu, a kad smo ispuzali kroz onu istu rupu kroz koju sam ja ušao, vani na zaravanku dočekao nas je Charlie s konjem.

Nisam znao kako su konje dogonili u dolinu i izgonili iz nje, jer rupa kroz koju smo se mi provukli bila je premalena za konja. Kad sam ih upitao kako dogone konje u dolinu, napravili su se kao da me ne čuju.

— Evo ti konja i tornjaj se oдавде — reče mi Charlie.

Nisam se mogao suzdržati, a da ga ne upitam:

— A čiji je to zapravo konj?

Charlie se naceri.

— Pođeš li na zapad, kako si naučio, tvoj je. Pođeš li na istok, opet ćeš morati pješačiti — reče Charlie.

Moj ili tuđ, konj je bio dobar i snažan. Dali su mi i nešto hrane za popudbinu.

* * *

Najprije sam odsjeo u hotelu Gabriella Allena i račun platio dolarima u zlatu koje sam nosio uza se kao džeparac za svakodnevne troškove. Kupio sam sapun i britvu. Okupao sam se i obrijao.

Srećom, nitko od razbojnika nije znao da uza se u džepovima imam novaca, inače bi mi ga uzeli, pa sam mogao kupiti čak novu odjeću i obu-

ču. U Los Angelesu sve je bilo skuplje nego u Prescottu, premda Los Angeles u to doba još nije bio velegrad, ali cijene su bogme bile velegradske.

Pošto sam se naspavao i presvukao u novo odijelo, odjahao sam u središte grada. Zaustavio sam se kod hotela »Pico House« na uglu Main Streeta i La Plaze.

Soba koju su mi dali bila je velika kao brvnara u kojoj šam se rodio tamo u brdima Tennesseeja. Čim sam se smjestio, pregledao sam revolver. Valjalo je da se dobro pripremim prije nego što izađem u grad. U tom su gradu živjeli razbojnici koji su mi oteli zlato, nekoliko konja i dobrih sedla, koje će mi morati vratiti, tako mi svega.

Više se uopće nisam brinuo što se dogodilo s onom crnookom Dorindom. Pretpostavljao sam da je dovoljno lukava, pa se može sama o sebi brinuti. Već će se ona nekako snaći. Njezina ljepota bila mi je za to najbolje jamstvo. A ona je zacijelo mislila da ja ležim mrtav negdje tamo vani u pustinji Mojave.

Međutim, ne bi škodilo da je nađem, jer bih možda preko nje mogao naći svoje zlato i konje.

Los Angeles bijaše najveći grad koji sam dotad vidio, premda sam čuo da ima i većih gradova... na primjer, New Orleans. No za me nije bilo tako velikoga grada na cijelom svijetu u kojem bi se mogla sakriti ona crnooka i oni razbojnici, a da ih ja ne pronađem.

I, zamislite, prava poznata osoba u tom velikom gradu, na koju sam nabasao kad sam se spustio stubama iz svoje sobe u predvorje hotela »Pico House«, ne bijaše nitko drugi nego Dorinda Robiseau.

Bila je na drugom kraju predvorja, u društvu dvojice muškaraca odjevenih po gradski u vrlo otmjena odijela. Jedan je bio krupan mladić, vrlo naočit ali bikovske glave. Zamijetio sam da je pod pazuhom, ispod svog vrlo lijepo skrojenog sakoa nosio revolver. Drugi njezin pratilac bijaše onizak čovjek širokih ramena, od pedesetak godina.

Prišao sam im i rekao:

— Gospodo, drago mi je da vas opet vidim živu i zdravu.

Bila mi je leđima okrenuta kad sam im pristupio. Polagano se okrenula i pogledala me u oči, mrtva hladna.

— Oprostite, ali ja vas ne poznajem. Sigurno ste se zabunili — rekla je mirno.

Njezini su me pratioci pogledali kao neku budalu koja želi pošto-poto da joj se nametne. Onaj krupan mladić zausti da nešto kaže, ali ja bijah brži.

— Kad sam se vratio s vodom i više vas nisam našao, zabrinuo sam se zbog vas — nastavih kao da je nisam čuo.

— Sigurno ste me zamijenili za neku drugu osobu, gospodine, jer ja vas sad prvi put u životu vidim i ne razumijem što govorite — prekinula me je.

I ja, budala kakva jesam, još nisam ništa shvaćao, pa sam joj pokušao objasniti.

— Kako? Zar se ne sjećate, gospodo, u pustinji Mojave, ja sam...

Onaj krupni mladić upadne mi u riječ povišenim glasom:

— Zar niste čuli što vam je kazala gospoda. Ona vas ne poznaje.

Okrenuo mi je leđa, uzeo je pod ruku i odveo je, a ja sam ostao tamo.

Gosti u hotelskom predvorju dobacivali su mi podsmešljive poglede, pa me počela obuzimati srdžba. Prezrela me je ta žena, mene koji sam je poveo sa sobom i trsio se da je izvedem preko pustinje živu i zdravu.

Što sam više o tom razmišljao, to sam se više srdio, jer premda sam na nju nabasao, još nisam imao pojma gdje je moje zlato, gdje su moji konji. Stoga sam požurio za njima, ali nestadoše kao da su u zemlju propali.

Kad sam dotrčao do izlaza iz hotela, vidjeh kočiju kako zakreće za ugao.

Opet sam bio ni na nebu ni na zemlji.

A ja sam morao da ponovo dođem do svog zlata.

U Los Angelesu bijaše sijaset krčmi i saluna, ali, rekoše mi, Buffumov salun bijaše stjecište otmjena svijeta.

Pokrio sam glavu klobukom i izašao iz hotela. Čim sam stupio na ulicu, priše mi neki čovjek, Meksikanac.

Obratio mi se šaptom:

— Cini mi se, gospodine, da imamo neke zajedničke interese.

— Da čujem — rekoh.

— Priča se da je crnooka senjora, koju ste maloprije oslovili, bila neko

vrijeme bolesna, prikovana uz krevet. Ali, to su samo priče. Znam da je pobjegla iz Los Angelesa i da su je nasilu dovukli natrag.

— Gospodine — počeh, te zastadoh da ga dobro odmjerim, ponešto ljutit — mislim da se privatan život jedne dame vas baš ništa ne tiče.

— Ah? Ako gospodin tako misli. No, možda se ne tiče mene, ali se tiče vas. Toj se ženi ne smije vjerovati, senjor, a ni onima s kojima se ona druži. Ti su ljudi opaki, opasni, za mene koliko i za vas. Pokušat će da vas ubiju.

E, to je već bilo nešto što me zanimalo.

— Pođite sa mnom. Idemo kod Buffuma. Tražim te ljude. Tamo ćemo na miru razgovarati — pozvao sam ga.

— Buffumov salon nije jedino mjesto gdje se oni skupljaju, premda je možda najotmjerenije.

Možda! No, to je bilo jedino mjesto o kojem sam čuo mnogo priča. Stoga sam i mislio da bi mi ovaj Meksikanac mogao pomoći da ih što prije nađem, ako ne budu u Buffumovu salonu. Ta on je poznavao grad, a ne ja.

Zacijelo je Meksikanac imao pravo kad je rekao da se crnočkoj ženi ne smije vjerovati, samo ta je žena bježala od nekoga, ja sam to dobro znao...
ali od koga?

Tad se prisjetih da me je još Hardy u Hardyvillu upozorio da joj nikad ne kažem da se zovem Sackett. A zašto? Zar je moje ime za nju bilo tako važno?

Sjeli smo za stol u Buffumovu salonu i naručili pivo. Počeo sam pomno proučavati lica ostalih gostiju, ne bih li koga prepoznao. Salon je bio krcat ljudima: trgovcima, graničarima, kau-bojima, farmerima, Španjolcima...

— Ja sam se ovdje rodio — počeo je svoju priču moj prijatelj pošto smo otpili gutljaj piva. — Zovem se Roderigo Enriquez. Volim ovaj grad unatoč svim promjenama koje su na štetu mom narodu.

I dok je Meksikanac raspredao svoju priču, ja sam spazio u drugom kraju prostorije čovjeka koji je nalikovao na jednog od razbojnika što sam ih vidio za šankom u onoj krčmi u Hardyvillu. I ovdje je stajao uza šank u razgovoru s čovjekom kojega nisam mogao vidjeti od ljudi u toj gužvi.

— Moji sunarodnjaci ne znaju pravu vrijednost novca — govorio je moj prijatelj Meksikanac — jer je život u Kaliforniji dosad bio vrlo lagodan. Nisu lakomi za novcem i rastrošni su, a za jelo se uvijek nešto našlo i poneka krpa za odjeću, tako da su nesposobni da trguju s Jenkijima koji su rođeni trgovci i svaku paru tri puta okrenu prije nego što je potroše. Najbolje su prošle obitelji u koje su se ti Jenkiji priženili, ali ni to nije uvijek dostatno. Takav je slučaj i moje obitelji.

Nisam bio baš previše uljudan prema svom novom prijatelju, jer sam više pažnje posvetio čovjeku za šankom nego njemu, tako da sam ga slušao samo jednim uhom, kako se to kaže.

— Jenki koji se priženio u moju obitelj bio je gusar.

— Čuo sam za njega: Joseph Chapman — rekoh da bih mu pokazao da ga slušam.

— Ne. Jedan drugi. Senjor Chapman je dobar čovjek i dobar građanin. Moj djed, Ben Mandrin, nalik je na njega uvelike, to je istina, samo, moj je djed gusar u srcu i vrlo bešćutan i svojevoljan čovjek... osim prema onima koje voli.

Muškarac za šankom ispio je piće, no nije naručio drugo.

Namjestio sam se na stolici da hitro mogu ustati i odmah poći za njim, ali Roderigo kao da to uopće nije zamijetio.

— Moji su sunarodnjaci predugo suviše lagodno živjeli i sada nisu više sposobni da se suprotstave ovim došljacima. To ćemo na kraju skupo platiti. Ostat ćemo bez svega.

— Samo nastavite, ja vas slušam — rekoh mu, ne skidajući pogleda sa čovjeka za šankom.

— Ali to nije sve. U posljednje dvije godine pogodila nas je suša... zadužili smo se na sve strane. A moj je djed potpisao mjenicu za prijatelja. Banka je pala pod stečaj, a rok isplate se bliži. Ne možemo očekivati produženje roka isplate.

Ja sam se sav pretvorio u oči i naopao da skočim za onim muškarcem čim pođe prema vratima; gotovo nisam slušao što mi Roderigo pripovijeda.

— A Dorinda Robiseau navela ga je da potpiše tu mjenicu.

Trgnuo sam se. Do tog sam trenutka cijelu tu Roderigovu priču smatrao običnom brbljarijom ili ogovaranjem, jer mene nisu zanimala gospodarske prilike toga kraja, no sad me je odjednom to počelo zanimati.

— Namjerno?

— Teško je to dokazati, ali vjerujem da su se ravnatelji banke sporazumjeli ili dogovorili sa čovjekom za kog radi Dorinda Robiseau. Ja mislim da je ona namjerno navela moga djeda da potpiše tu mjenicu, i to onda kad je već bilo dogovoreno da banka najavi stečaj.

Roderigova je priča napokon dobila svoj pravi i logični smisao. Banka je, znači, u to doba već bila pod stečajem zbog suše, pomora stoke i slabe ljetine, samo to još nije bilo obznanjeno. Tada se pojavio čovjek s hrpom zlatnika u obliku mjenice i s prilikom da se spasi od sloma... Pa dabome, ti su bankari skloni takvim lopovlucima... i prihvatili su ponudu.

Bankari su još jedino morali otići do Bena Mandrina i nagovoriti ga da potpiše tu mjenicu za svog prijatelja... uz Dorindinu pomoć.

Ti starosjedioci Kalifornije bijahu vrlo lakomisleni kad je bila riječ o novčanim poslovima... neki je neznanko u svom vrtu držao pun čup dukata i svatko kome bi trebalo novaca jednostavno bi posegao rukom u nj i poslužio se.

Ti su ljudi bili vrlo prijazni i bezbrižni, živjeli su bez problema... sve dok zlatna groznica nije među njih dovela ljude drukčijeg kova: rudare, trgovce, kockare, špekulante, prevarante.

— Koliko će zemlje izgubiti vaš djed ne isplati li tu mjenicu? — upitao sam Roderiga.

— Oko stotinu tisuća jutara.

Zastao mi je dah. Mi gorštaci imali smo najviše do šest jutara obradive zemlje na kakvom većem proplanku, sve ostalo bijaše kamenjar i šipražje. I s te smo škrte zemlje ubirali skromnu ljetinu i oskudno živjeli. A ovdje bijaše plodna zemlja, samo ju je valjalo natapati.

I nikakvo čudo što nisu prezali ni od umorstva, samo da se dokopaju tolikoga bogatstva i ja im neću biti u toj priljavoj raboti baš dobrodošao gost.

— A koju je ulogu u tome imala Dorinda?

— Stari je Ben od krvi i mesa, kao vi i ja. On obožava mlade lijepe žene, pa kad mu je Turner... on je bio upravitelj banke kad je trebalo da stari Ben potpiše mjenicu... došao jednom u posjetu, doveo je sa sobom i svoju dražesnu »nećakinju«.

Onaj se muškarac za šankon naglo okrenuo i pošao prema izlazu.

— Naš ćemo razgovor nastaviti poslije — rekoh i naglo ustadoh.

Čovjek je izašao iz saluna i pošao niz ulicu, a kad sam ja za njim potrčao do ugla, vidjeh ga gdje stoji pred zgradom u kojoj je nekad bio hotel »Bella Union«, koji se sada nazivao »St. Charles«. Poznavao sam dobro to mjesto po čuvenju. Tu je prije deset godina Bob Carlisle obračunao s braćom King.

Pošao sam prema čovjeku dugim koracima, ali ne prebrzo, da se on ne bi dosjetio jadu, prepao i pobjegao.

Tada me je spazio. Utrčao je u jednu sporednu uličicu. Potrčao sam za njim koliko su me noge nosile... prebrzo.

Kad sam izbio na ugao uličice, stajao je od mene nekih desetak metara i dočekao me s revolverom u ruci. Opalio je, ali sigurno mu je ruka zadrhtala.

Nešto me udarilo po glavi. Pao sam na koljena, a potom se izvalio na zemlju.

Čuo sam topot koraka u trku iza sebe, ali i ispred sebe. Negdje su zalupila neka vrata.

V

U trenu skupila se oko mene gomila znatiželjnika koji su mi postavljali sijaset nevjerojatnih pitanja, svi u jedan glas. Osovio sam se nekako na noge i naslonio na zid kuće, dok mi je krv tekla u oči preko obrva. Pokušao sam srediti misli. Sjećao sam se jedino da sam čuo kako su negdje zalupila vrata.

Ne obazirući se na ljude oko sebe, nisam ni otvorio usta da bih odgovorio na njihova pitanja. Osjetih kako

me zaokuplja samo jedna pomisao: moram pronaći čovjeka koji je na mene pucao.

Rodegiro se stvorio uza me. Htio mi je pomoći. Odgurnuo sam ga. Pošao sam niz uličicu.

Ravno preda mnom bila su samo jedna vrata. Pritisnuo sam kvaku i ušao u vrlo prostrano predsoblje. Iz predsoblja su vodila troja vrata, jedna ulijevo, a dvojica udesno.

Kad sam otvorio prva vrata zdesna, ugledao sam neko spremište i nešto građevinskog materijala.

Zatvorio sam ih vrlo tiho i još tiše otvorio druga vrata zdesna. Vrata su vodila u trgovinu tekstilom. Za pulom je stajao trgovački pomoćnik i posluživao jednog jedinog kupca.

— Je li netko maloprije ovuda prošao — upitao sam trgovačkog pomoćnika.

Obojica su me pogledala malčice začuđeno i potresla glavama.

— Ne, nije — odgovori mi trgovački pomoćnik.

Sada su mi ostala još vrata na lijevoj strani predsoblja. Naglo sam ih otvorio.

U sobi za pisačim stolom sjedio je krupan mladić kojega sam u predvorju hotela vidio s Dorindom Robiseau.

— Želite li me vidjeti?

— Želim vidjeti čovjeka koji je maloprije ovamo utrčao s ulice.

— Oprostite, ovamo nitko nije utrčao. Je li to sve? — upita me izazovno.

Lijevom sam rukom otro krv s lica. U glavi mi je nabijala oštra bol, pa sam od nje neprestance žmirkao dok sam se ogledavao po sobi oko sebe.

Osim pisaćeg stola, dviju stolica i malena stolića u sobi su bila još jedna vrata.

— Tko je unutra? — upitao sam ga.

— Nitko.

Nisam mu bio baš dobrodošao gost, to se vidjelo na prvi pogled. Htio je još nešto reći, ali ja sam mu pokazao vrata.

— Otvorite ih — naredih mu.

Zavalio se u stolicu, pakosno se smiješeci.

— Ne budalite, čovječe! Zar doista mislite da ću vas poslušati? I tornjajte se smjesta odavde, inače ću vas dati uhititi... jer ja to mogu...

Prišao sam pisaćem stolu i nagnuo se prema njemu, a ja sam vrlo visok i dugačak čovjek.

— Gospodine — procijedio sam kroz zube vrlo mirno — radije učinite što sam vam naredio.

Razgnjevio se. Počeo se dizati sa stolice. Oh, bio je to čovjek koji je navikao da ga slušaju, vidjelo mu se to na licu. A bio je visok i jak i još k tome gnjevan. No kad je ustao i htio posegnuti za revolverom, zgrabio sam ga za ovratnik košulje, potegnuo ga najprije prema sebi, da izgubi ravnotežu, a potom ga bacio u zid svom snagom.

Spleo se o stolicu i stropoštao se zajedno s njom na pod, a ja skočih i naglo otvorih ona vrata. Prasnula su dva hica, jedan za drugim, ali ja sam se već bio sklonio u stranu i oba su me promašila.

— Bacite taj revolver ili ću vas ustrijeliti — zagrozio sam se — a idući ću put pucati bez opomene.

Čuo sam toptanje koraka, ali napadač nije odbacio revolver.

Kad sam se pojavio na vratima, urazumio se, počeo se meškoljiti i na kraju je odbacio revolver, jer on je u njemu imao dva metka manje, a ja u svojem svih šest.

— Neću uzeti vaš revolver, ali izadi-te ispred mene iz sobe — rekoh.

Čuo sam neko komešanje u sobi na podu iza sebe i brzo sam stao u stranu da bih obojicu mogao držati na oku.

— Gospodine — rekao sam mu — ja sam pokrađen i došao sam po svoje stvari, svoje zlato i konje. Hoćete li mi ih vratiti milom ili ću ih morati uzeti silom? Govorite ili pucajte, meni je svejedno.

Onaj krupan mladić polagano se podizao s poda, vrlo oprezno, da ne bih krivo shvatio neku njegovu kretanju i zasuo ga mecima.

Pokazao sam im revolverom da stanuje jedan uz drugoga.

— Mi o tome nemamo pojma — reče Dorindin pratilac. — Ne znam o kakvoj vi to krađi govorite.

— Vi ste običan lažljivac, no ustanovim li da sam vas krivo optužio, ja ću vam se ispričati i moliti vas za oprostjenje. Ali ovoga glavonju ovdje, nje-ga poznajem, vidio sam ga u pustinji.

— Zabunili ste se!

— Nisam! A budući da ste me napali u pustinji, sigurno znate da se ne šalim dok držim revolver u ruci. Ne izmotavajte se! Vratite mi što ste mi ukrali!

— Vi ste obična budala — reče mlađić s mnogo prezira. — Sad nam tu prijetite revolverom, a čim izađete, imat ćete posla sa šerifom, a ubijete li nas, visjet ćete.

— Prije nego što odvisim vama će se razvezati jezici.

To im se nije baš dopalo, nije nimalo. Znao sam da sam od tog trenu prvi na njihovoj crnoj listi umorstava.

— Čuvaj ga se, Daytone — upozori ga onaj niži. — Vrlo je brz.

Dayton se gorko nasmijuljio. Vjerujte mi, bio je to odvratn smiješak.

— Savjetujem vam, prijatelju, da se tornjate iz grada, i to što prije i što brže možete — opomenuo me je Dayton.

— I hoću... čim mi vratite moje stvari i konje — odvratih mirno.

Dayton dobaci brz pogled svome ortaku.

— Slušaj, Oliphante, znaš li ti što o tome? — upita Dayton svoga ortaka.

Oliphant obližnu usne, pa reče:

— Mislili smo da je mrtav, pa smo pokupili njegove konje, naravno.

— I moje zlato — dodao sam.

Oliphant prebaci težinu tijela s jedne strane na drugu, pa poče:

— Ja ne znam...

— Nije to baš malo. I mene bi zanimalo gdje je to zlato — prekine ga Dayton u pola rečenice.

— Ja ne znam ništa ni o kakvu zlatu. Ja... sam... — zamuckivao je Oliphant.

Nategnuo sam obarač na revolveru.

— Mućnite malo tom svojom praznom glavom, pa ćete se sjetiti gdje je moje zlato, inače više nikad nećete imati prilike da mućkate glavom — zaprijetio sam mu.

Oh, dobro se oznojio, i te kako! A sad se više nije plašio samo mene. Očito, on, a možda i još neki uz njega, zatajili su da su mi ukrali bisage sa zlatom. Ali taj se još nije predavao.

— Nećete se toliko prsiti — dobacio mi je — kad se namjerite na Sacketta.

— Koga?

— Nolana Sacketta, revolveraša. A ako za njega još nisi čuo, za koga si onda čuo?

On je moje iznenađenje shvatio kao strah. A ja se sjetih onoga vrlo snažnog i visokog čovjeka koji mi se učinio nekako poznat kad sam ga vidio u onoj krčmi u Hardyvillu... tako je bio nalik na moga starijeg brata Orrina, premda je Nolan bio nešto krupniji.

Ne, Nolan Sackett nije bio od naše loze s gore Smoky, a ni od Sacketta iz klanca Cumberland.

— Clinch Mountain! — rekoh glasno.

— Što?

Obojica zinuše u mene, jer nisu znali što sam htio reći tim riječima. A nisu ni mogli znati jer nisu poznavali naše rodoslovlje. Ali samo se jedan opaki Sackett s gore Clinch mogao naći u takvom nečasnom društvu. Jer su bili razbojnici, ali i srčani borci... to im se moralo priznati.

— Gospodo, propjevajte gdje su moji konji i moje zlato prije nego što bude prekasno — rekoh im još jednom.

— Morat ćete najprije porazgovarati sa Sackettom, ako želite da vam ih vratimo. Ako se usuđujete, naravno — dometnuo je, jer je mislio da će me tako zaplašiti.

— Vi ćete biti moj glasnik, a bude li potrebno, jedan Sackett može se uvijek suprotstaviti drugome Sackettu.

Nisu shvatili što sam im rekao. Gledali su me razrogačenih očiju, pa sam im morao objasniti što sam time htio reći.

Ostali su osupnuti.

— Vaši su konji kod Greeka Georgea — prizna poslije kraće šutnje Oliphant, pošto je čuo moju priču o Sackettima. — To je odmah čim prijedete Cahuenga Pass. Tamo je i vaše zlato. Pođite po nj, ako se usuđujete.

— I hoću!

Povlačeći se korak po korak unatrag prema izlaznim vratima pogledao sam u Daytona i zaprijetio mu:

— Čuvajte se. Nemojte da se još jednom spotaknem o vas. Niste mi baš veoma simpatični.

Kiselo se nasmiješio. Bio je to smiješak smrti.

— Pobrinut ću se da nikad ne prijedete Cahuenga Pass — vrati mi milo za drago.

— Nećete imati vremena. Previše ste zauzeti otimanjem ranča od nemoćnoga starca — rekoh zlobno.

Trgnuo se kao da sam ga odalamio šakom preko nosa. Usne su mu probli-

jedjele, a oči slijevale srdžbom. Ja sam pak polagano zatvorio za sobom vrata.

Roderigo me je dočekao na uglu ulice. Bio je vrlo uzbuđen.

— Bojao sam se da vas ne ubiju. To su bešćutni zlikovci — rekao mi je. — Nisam znao kako da vam pomognem.

— A sad za poslom. — Znaš li gdje se nalazi kuća Greeka Georgea? — upitah ga.

— Svi to znaju. Tamo su zarobili razbojnika Tiburcia Vasqueza. To je ozloglašena razbojnička jazbina.

— Je li daleko odavde?

— Desetak milja... tamo podno gore.

— E, tamo su razbojnici sakrili moje konje i moje zlato.

Pogledao me je začuđeno.

— Zar ćete poći po njih? Znae li što to znači, senjor? To je najcrnija razbojnička jazbina. Ti razbojnici nadziru sve kanjone i gudure, sve tamo do Santa Monica Rangea. Morali biste povesti šerifa sa sobom, senjor, i potjeru.

— Mi Sacketti sami obavljamo svoje poslove — odgovorih mu jezgrovito.

— Ja ću poći s vama, senjor. Ja poznajem taj kraj — ponudi se Roderigo.

Požurili smo po konje, jer sam predmnijevao da će Oliphant upozoriti svoje ortake da ću im uskoro doći u posjetu.

Izjahali smo iz grada. Najprije smo prolazili uz kuće s prekrasnim rascvjetalim vrtovima. Tada sam prvi put vidio stablo naranče u cvatu. A potom smo udarili uz podnožje brda prema sjeverozapadu. Čim smo izašli izvan grada gdje više nije bilo prokopa za naplavlivanje, zemlja je bila osušena, suha i ispucana poslije dvogodišnje suše, trava na njoj žuta, sagorjela i rijetka, jedino su još kaktusi bili zeleni.

Roderigo, koji je dobro poznao put, bio je putovođa. Kad smo prošli La Novaperu, Rodrigo zaustavi konja ispred malene krčme nekoga Meksikanca. Sjahao je i otišao u krčmu. Pričekao sam ga u sedlu dok se vratio, proučavao sam pomno okoliš.

Zapadno od nas bio je Rancho Rodeo de las Aquas, a kad sam promotrio brda, pogled mi je zapeo o tanki stub dima koji se izdizao iznad mjesta gdje se sigurno nalazila kuća Greeka Georgea... i gdje je uhvaćen razbojnik

Tiburcio Vasquez kad je iskočio kroz prozor u namjeri da pobjegne.

— Senjor, gore u kući ima pet ljudi, ali s njima nije Nolan Sackett — obavijest me Roderigo kad je izašao iz krčme.

Odahnuo sam. Još nikad jedan Sackett nije ustrijelio drugoga Sacketta, pa ni ja nisam želio da budem prvi koji će to učiniti.

— Požurimo, htio bih da što prije nađem svoje konje i zlato — bilo je sve što sam mu odgovorio.

— Volio bih da upoznate moga djeđa. Štari Ben bio bi s vama ushićen — reče mi Roderigo kad smo krenuli uzbrdo.

— I meni bi bilo drago da ga upoznam — priznah iskreno.

Kad smo dojahali do kuće Greeka Georgea, otvorila su se vrata i na njima se pojavio neki grubijan s kiselim osmijehom oko usana.

— Gle, gle, tko nam je došao u posjetu! A mi smo mislili da trunete u puštinji Mojave — reče razbojnik umjesto pozdrava.

— Mene nije lako ubiti — odvratih.

— Čini mi se da nije, ali mi ne pravimo istu pogrešku dvaput zaredom — reče razbojnik zlobno.

Sjahao sam i prišao mu. Roderigo je ostao uz konje.

Cereći mi se u lice, razbojnik posegnu za revolverom, a ja učinih nešto čemu se nije nadao. Udario sam ga šakom u lice. Pao je kao klada i ostao ležati, što me nije čudilo. Tada odjeknuše dva hica. Netko je zapucao na mene iz kuće. Odskočio sam u stranu i zaklonio se iza vrata s revolverom u ruci. Roderigo je držao revolver u ruci koji se još pušilo iz cijevi. Na prozoru kuće ležao je mrtav čovjek s vinčesterkom u ruci. Bio sam sretan što sam poveo Roderiga sa sobom.

Upao sam u kuću nepozvan. Prilijepio sam se uza zid s uperenim revolverom. U kući sam zatekao još trojicu razbojnika s mladom djevojkom, Meksikankom.

— Ispljuniti Nolan! — povikala je zaprepašteno.

— Svi su Sacketti isti — odgovorio sam joj — premda još nisam sreo toga vašega Sacketta.

— Srest ćeš ga, strpi se, ali samo jednom — dobaci mi djevojka posprdno.

— A potom ćemo početi svaki svojim putem — rekoh.

Bila je to više želja negoli hvastanje. Jer, mrzilo bi me da se moram obračunati s rođakom.

— Slušajte, došao sam po svoje konje... i svoje zlato — obratio sam se ostalima.

— Konji i oprema su u štali. O zlatu mi ništa ne znamo — reče mi crvenokosi razbojnik.

— Gospodice — obratio sam se mladod Meksikanki — podjarite vatru da usijem žarač. Trebat će mi.

Svi su se počeli meškoljiti, osim onoga crvenokosog. Zgrabio sam i onoga razbojnika što me je dočekao na vratima i gurnuo ga među ostale u sobi.

Kako se djevojka ukočila od zaprepaštenja, uzeo sam žarač i raspalio vatru.

Djevojka se ubrzo snašla i obratila ostalima:

— Idem po Nolana i senjora Daytona. Ne bojte se momci, ništa vam neće učiniti. Boji se.

Nacerio sam joj se, što ju je razbjesnilo.

— Požurite se, gospodice — rekoh — potražite toga vašeg Nolana Sacketta i recite mu da bi William Tell Sackett želio s njima malčice popričati. A što se tiče senjora Daytona, njega sam osobno obavijestio da ću danas doći ovamo... njega i nekoga Oliphanta.

Ostali su osupnuti kad su to čuli, a djevojka odjuri iz kuće, iznenađena što je nisam ni pokušao zaustaviti.

— Valjalo bi da i ja skupim svoje prijatelje — predloži mi Roderigo. — Uživao bih da ih sve pohvatamo u njihovoj jazbini.

— Skupi ih — rekoh mu kad sam vidio strah u očima crvenokosog razbojnika — i neka donesu dosta konopaca kako bismo ih mogli sve povješati.

Pošto sam ih sve zaključao u jednu sobu u kući, pošao sam u štalu po svoje konje. Našao sam i ostale svoje stvari, svoju vinčesterku također. Sve osim svog zлата. Zlato kao da je u zemlju propalo.

Potom začuh topot konjskih kopita pred kućom.

Pogledao sam kroz prozor i promatrao ih kako se približuju. Kliznuo sam zatim iz kuće i skutrio se u vrbičku uz izvor. Ona drska djevojka vrati-

la se sa šestoricom ljudi naoružanih do zubi.

Kad su dojahali, za njima se zakovitlao gust i visok oblak prašine. Razdvojili su se i opkolili kuću. Prašina se slegla. Počeli su se šuljati prema kući.

Šećuren iza vrba, pustio sam ih da pridu što bliže. Nisam želio pucati prije nego što budem na to prisiljen. Tražio sam pogledom Nolana Sacketta, ali on nije došao s njima.

Kad su razbojnici sjahali i pošli u kuću, otrčao sam do svojih konja, uzjahao pastuha i odagnao sve ostale odanle. Iz kuće sam čuo povike i svađu, ali ja sam se požurio da što prije i što dalje odmaknem s tog mjesta. Zaputio sam se ravno prema ulazu u klanac.

Roderigo je sigurno već skupio svoje prijatelje i trebalo je da se uskoro vrati, a ja dotad nisam htio pucati jer sam se bojao da bih mogao ustrijeliti čovjeka koji je znao gdje se nalazi moje zlato.

Zaustavio sam konja iza goléma kaktusa i promatrao sam ih kad su istrčali iz kuće u namjeri da me uhvate, a cijelo sam vrijeme svoju vinčesterku držao spremnu na obluku sedla. U dolini sam zamijetio oblak prašine, što je značilo da se Roderigo vraća sa svojim prijateljima.

Razbojnici su počeli tražiti moje tragove, ali tlo je bilo išarano mnogim konjskim kopitima. Znao sam da ne mogu otkriti koji su tragovi moga konja, pa me to nije brinulo.

Mučila me je samo jedna misao: kako da nađem zlato, jer je sreća nekih ljudi tamo u Arizoni ovisila o tom zlatu. Predosjećao sam da Dorinda zna gdje je zlato sakriveno. Znao sam da je to žena kojoj tako nešto ne može izmaknuti.

Oblak prašine sve se više približavao i razbojnici su znali što ih čeka, pa su na brzinu nestali.

Dvojica projahaše mimo mene, ravno prema klanцу, gdje su bile druge razbojničke jazbine.

Čim su otišli, potjerao sam konje natrag na ranč Greeka Georgea. U kući sam našao još samo onu djevojku, Meksikanku. Oči joj zaplamtješe mržnjom čim me je ugledala.

— Kažite mi gdje je sakriveno zlato. To će me osloboditi mnogih briga — obratio sam joj se.

— Baš me briga za vas i vaše stvari! — reče mi i ponosito zabaci glavu. — Čim se senjor Sackett vrati, gadno ćete se provesti — zagrozila mi se.

— Neka požuri, jer evo stižu moji prijatelji — dometnuh pakosno.

Nije izustila ni riječi, jer smo glasno i jasno čuli topot kopita njihovih konja.

— Predomislite li se — rekoh — potražite me. — Zar vas nije sram? Kako se tako lijepa djevojka uopće može družiti s tim huljama?

Sibnula me je otrovnim pogledom. Htjela mi je nešto odgovoriti, ali se u posljednji tren predomislila.

Roderigo je doveo dvadesetak odlučnih vaquerosa koji su ostali vrlo razočarani kad su vidjeli da su razbojnici pobjegli.

— Pođite s nama. Stari Ben želi s vama razgovarati — reče mi Roderigo.

— Ben Mandrin?

— Si — odvratih mi Roderigo uz smijeh. — I senjorita Robiseau.

VI

Kuća u kojoj je živio stari Ben bijaše odugačka zgrada s nekoliko vrata i verandom, stara i trošna. Oko kuće rasli su debeli i stari hrastovi i nekoliko stabala platana. Hladovina nam bijaše više nego dobrodošla poslije duga jahanja po suncu i ja se zaustavih pod širokom krošnjom, te ostadoh u sedlu koju minutu, ogledavajući se.

Kad ga ne bi oduzeli starom Benu, ovo bi mjesto i imanje pripali Roderigu i nisam se čudio što ih je tako žarko želio imati. Sve je ovdje, oko kuće pod sjenovitim krošnjama, odisalo ozračjem dobroćudne lijenosti i spokojem i mirisom sjenika i jasmína.

Kuća je bila sazidana u obliku nepravilna slova L i iz nje je pucao pogled na more u daljini, dolje prema zapadu iza kosine brda. Između livada, smeđih i sažganih žarkom sušom, zelenila su se obrađena polja na kojima bijaše posijan kukuruz ili neka

druga žitarica, posaden grašak ili neko drugo povrće.

Otvorila su se vrata i na njima se pojavila Dorinda odjevena u prekrasnu haljinu. Učinila mi se ljepšom nego što je imala pravo da tako izgleda. Nije me odmah opazila, jer je najprije pogledala na drugu stranu.

— Zar nećete ući? Gospodin Mandrin želio bi vas upoznati — rekla mi je kad je svrnula pogled na mene.

Sjahao sam i klobukom otrsao prašinu s odjeće, te pošao preko dvorišta.

— Juan, pobrinite se za gospodinova konja — okrenula se i pozvala konjušara.

Srsi mi prodoše leđima dok sam prilazio kući, jer sam osjećao da me netko pomno promatra s leđa, a to nisu bili ni Dorinda ni Juan.

Pružila mi je ruku i nasmiješila mi se čarobnim smiješkom, pokazavši mi bijele zube, ali oči joj ostadoše hladne. Čudno su me se doimale te njezine oči, kao da ih mori neka briga ili jad.

— Hvala, gospodine Sackette. Hvala vam za sve što ste za mene učinili. Kad su me uhvatili, mislili smo da ste mrtvi.

— Moja sreća — rekoh.

— Kako?

— Inače su mogli doći da provjere.

Pozorno me je gledala u oči koji trenutak, kao da je htjela otkriti koliko je u meni pameti i koliko sam joj opasan protivnik...

— Sve to je bila greška.

— U pustinji Mojave laže mrtvi ljudi koji bi se zaprepastili da to čuju — odvratih joj ozlojeđeno.

Zaustila je da mi nešto odgovori, ali sam joj upao u riječ.

— Gospodo, ja nisam došao ovamo vama u posjet, nego gospodinu Benu Mandrinu — upozorih je oštro.

Tad začuh prvi put njegov dubok glas.

— Tako je! Dođite, gospodine Sackette. Uđite, molim vas — pozvao me Ben Mandrin u kuću.

Sjedio je u starim invalidskim kolicima i nije uopće nalikovao na staroga okorjelog gusara, makar ne onako kako sam ga ja zamišljao. On nikad nije bio visok čovjek, ali činilo se da je nekad sigurno bio vrlo snažan. O tom su svjedočile njegove krupne kosti. Imao je snažne ruke, mišićava i

žilava zapešća i goleme šake, gotovo kao u mene... šake borca.

U njega bijaše široko koščato lice duboko upalih očiju, a gust pramen crne kose bio je prošaran sjedinama. Sigurno mu je bilo više od sedamdeset godina, ali se doimao mnogo mlađi. Ali na prvi se pogled vidjelo da nešto nije u redu s njegovim nogama. Pokrio ih je gunjem, a ja sam predmnijevao da su tanke, osušene, zapravo toliko usahle kao da ih uopće i nema.

Stari ožiljak iz nekoga davnog boja protezao mu se preko obraza, od oka sve do brade, ali nije izgledao opak, kako obično opisuju takve ljude. Doimao se kao krepak starac koji je znao kako uživati svoj život.

Unatoč njegovim godinama, u njemu još bijaše mnogo životne snage, i da nije bilo tih njegovih usahlih nogu, doimao bi se kao čovjek u srednjim godinama.

— Aha, ti si, dakle, taj Sackett. Dorry mi je o tebi mnogo pričala. Prema onome što sam čuo reklo bi se da si nepokolebljiv i vrlo častan čovjek.

Zamijetio je da je njegov ožiljak privukao moju pažnju.

Sablja — reče. — Oh, bilo je to vrlo, vrlo davno.

— Uz obalu Hatera — nadovezaš. — I mislili su da su vas ubili.

Ostali su zapanjeni. Dorinda se naglo okrenula i pogledala me upitno, podignuvši obrve, a starac je čvrsto stisnuo stranice stolice i malčice se na rukama podigao unatoč svojoj nepokretljivosti.

— Odakle to znaš?

— Prečesto ste gusarili uz obale Caroline. Čovjek koji vam je ostavio taj ožiljak za uspomenu bijaše moj djed.

Srdito me je pogledao, a potom se nacerio.

— Kakav borac! — uzviknu. — Odličan mačevalac. Jedan od najboljih...

Stao je u pola rečenice i odmjerio me od glave do pete.

— Ovdje živi još jedan Sackett. Je li i on neki rod? — upita me vrlo ozbiljno.

— Vjerojatno. On je sigurno s gore Clinch, a mi se drugi Sacketti njima baš ne dičimo... mi se ne bavimo gusarenjem.

Šibnuo me je strogim pogledom, pa sam se pobojavao da ga možda nisam

uvrijedio. Da je bio mlađi i pokretniji, dva put bih bogme promislio prije nego što bih mu tako odgovorio. Ali, meni se činilo da mu je po volji takav način razgovora, jer već podulje vremena nitko nije s njime otvoreno razgovarao. Laskali su mu zbog njegova bogatstva, štedjeli ga zbog njegove uzetosti, pa su svi s njime razgovarali vrlo bojažljivo i ljubazno.

— Davno je to bilo kad sam se ja bavio gusarenjem, sinko. Danas sam ja rančer i ugledan građanin — reče i nasmiješi se, a potom pogleda u Dorindu i reče: — Drag mi je ovaj momak.

Okrenuo se ponovo prema meni i upitao me:

— Hoćeš li, momče, raditi za mene?

— Hvala. Ja ne tražim posla. Ja tražim moje zlato koje su mi otieli, i čim ih nađem, vraćam se u Arizonu. A uz to — pogledao sam ravno u Dorindu — mislim da znam tko će mi reći gdje je moje zlato.

Sve je odmah shvatio! Ništa njemu nije moglo promaknuti. Pogledao je najprije u nju, a potom u mene.

— Varaš se, prijatelju... ona je bila sa mnom — reče smrknuta pogleda.

Potom mi je pokazao stolicu.

— Sjedni da malo pročavrljamo o starim vremenima, o brodovima i obali Caroline prije pedeset godina... Reci, hajde, što ti je još pričao tvoj djed?

Zatim se odmah obratio Dorindi.

— Dorinda, donesi nam bocu vina... starog dobrog vina da nam osvježi uspomene.

Sjedili smo u tišini i slušali njezine korake sve dok nisu utihnuli u daljini. Čim ih više nismo čuli, starac mi reče:

— Pomogao si joj, znam. Hvala ti.

Ostao sam iznenađen jer sam mislio da on o tome ništa ne zna.

— Ona misli da ja o tome ništa ne znam — povjerio mi se. — Zar sumnjaš na nju da ti je ukrala zlato?

— Nisam siguran, ali zacijelo zna tko ga je uzeo — rekoh ne želeći da povrijedim njegove osjećaje prema Dorindi.

Zašutjeli smo čim se pojavila na vratima. Donijela je bocu Madeire.

Natočili smo dvije čaše i kušali vino. Dolsta, pomislih, lijepo od njih što su me dočekali tako uljudno i srdačno, jer ja bijah običan rudar i

kauboj, već prema potrebi, svakako nevažan stvor za njih.

Roderigo mi je ispričao još neke potankosti o svom djedu za vrijeme putovanja do ranča Greeka Georgea. Turner, čovjek iz banke kome je stari potpisao mjenicu, oslonio se na Dorindu da obrlati staroga Bena da potpiše mjenicu, a Turner je zatim za nju dobio gotovinu od Daytona i njegovih prijatelja, a oni će je sada naplatiti zapljenom ranča. No, čak i bez te mjenice i ovrhe, oni bi lako slomili staroga Bena, jer je starac ostao bez prebitog novčića.

Suša je sažgala svu njegovu ljetinu i ništa mu drugo ionako ne bi preostalo nego da proda ranč... ali, što će poslije s njime biti? Gdje li će završiti taj uzeti starac?

On nije to spomenuo ni jednom riječju, jer čim mu je vino zažarilo obraze i ugrijalo krv, razvezao mu se jezik, pa starac raspričao o prošlim vremenima i svojim okršajima s mojim djedom. Oni su se ponekad borili prsa o prsa, jer u ono vrijeme još nije bilo ratne mornarice koja bi štitila trgovačke brodove, nego su se posade trgovačkih brodova morale same braniti od gusara.

Neprestance me je držao na oku dok smo o tome pričali ili bi se zagledao u daljinu i pravio se kao da sluša što mu moj glas govori, premda mi uglavnom nije dao doći do riječi. Ali činilo mi se da ga nešto muči, da mu je nešto na srcu, nešto obavijeno tajnom i mrakom, što nije htio nikome odati.

Dorinda nas je pozorno slušala i ovda-onda bi izašla iz sobe i opet se vratila. Zamijetio sam da nije okusila ni kapi vina. Zar namjerno? Ili možda nije voljela piti vino. Ponekad mi se činilo da je nervozna, valjda je željela da što prije odem, jamačno, jer cijeli je taj razgovor bio obično čavrljanje.

Upravo sam htio da ustanem, da zahvalim svojem domaćinu na gostoprимstvu, kad li stari Ben reče:

— Ostani! Prespavaj kod nas, Sackette! Ima kod nas i previše mjesta, nikome nećeš smetati. Imaš vremena i sutra ujutro da pođeš u potragu za zlatom. Neće ti uteći. Odmori se malo.

Gledao me je kao da želi proniknuti svojim pogledom u moje misli. Spustio je čašu na stol i nastavio:

— Roderigo mi je rekao da namjera-vaš kupiti mazge i natovarati ih robom te se s njima vratiti u Arizonu. Nisi se predomislio, zar ne?

— Najprije moram naći svoje zlato.

Zamahnuo je rukom preko svog ranča.

— Žele mi ga oduzeti, ali ja još imam mnogo mazgi, pa ti mogu prodati nekoliko ... vrlo jeftino.

Odjednom je pograbio štap, kao da će ustati, a potom zastao i rekao Dorindi:

— Pozovi ih da dođu po mene i odvedi gospodina Sacketta u njegovu sobu. — Zastao je na trenutak, kao da nešto razmišlja, a zatim dodao: — U Piovu sobu.

Učinilo mi se da se iznenadila, Izašla je iz sobe i vratila se s dvojicom slugu. Podigli su staroga Bena zajedno sa stolicom i odnijeli ga iz sobe. Kad su izašli, ispio sam vino i stavio čašu na stol.

— Još ga nikad nisam vidjela tako raspoložena — reče Dorinda zbunjena i začuđena. — Još nikad nije toliko razgovarao s nekim koga dobro ne poznaje.

— Podsjetio sam ga na prošla vremena.

— Vjerojatno stoga — odvrtila je, stresla glavom i doimala se manje začuđena.

Dorinda bijaše lijepa žena i bilo ju je lijepo gledati zbunjenu i začuđenu, ali njezina ljepota bijaše hladna i stoga sam je se uvijek čuvao.

— Dakle, u Piovu sobu! Nikad nikome nije dopustio, osim starome guverneru, da kroči preko praga te sobe — priznala mi je.

— Pio Pico?

— Billi su prisni prijatelji... i ostali su prisni prijatelji, premda sada rijetko kad navratu — rekla je i zašutjela.

Za stolom za večerom, osim starog Bena, sjedili su još Dorinda, Roderigo i... moja malenkost. Stari je Ben bio vrlo šutljiv. Jedva je izustio koju riječ. Samo se jednom oglasio i tada me upitao:

— Sjećam se nekakve pucnjave oko More u Novom Meksiku u kojoj su sudjelovali neki Sacketti. Jedan se od njih oženio nekom mladom Meksikan-
kom.

— Moja braća — odgovorio sam mu.

Jeo je s tekom, zamijetio sam, ali više nije pio vina... popio je nekoliko šalica jake crne kave. I ja sam popio nekoliko šalica kave, samo da ostanim budan, jer su mi se od umora oči sklapale. Jedva sam čekao da legnem.

U mojoj je sobi bio širok krevet, učinilo mi se najljepši i najmekši koji sam ikad vidio, a na umivaoniku s mramornom pločom bili su lavor i pun vrč vode. Debeo sag pokrivač je kamenit pod. Soba je imala jedan prozor i još jedna vrata koja su vodila u sobu staroga Bena.

Sjeo sam na krevet i počeo razmišljati o situaciji u kojoj sam se tako iznenada našao i sve mi se činilo nekako nepojmljivo, nekako čudnovato. Ja sam jedino želio da nađem svoje zlato i da se vratim rudarima u Arizonu, a našao sam se ovdje kao gost na staroj španjolskoj hacijendi, gost nekadašnjeg gusara.

Istina, našao sam svoju opremu i konje, ali zato stekao i cijelo krdo neprijatelja... zbog čega ja uopće nisam bio kriv. Eto, samo stoga što sam htio pomoći djevojci u nevolji, sve je ispalilo naopako. Stekao sam više neprijatelja nego što pas ima buha... a sve samo zbog nje.

Onako umoran, zaključio sam da sam naivna budala, pa sam izuo čizme, oprao ruke i lice i počeo se svlačiti.

I tada se otvoriše vrata što su vodila u sobu staroga Bena. Ugledao sam ga kako se njiše na paru starih štaka, a oči su mu se pakosno iskrile.

Ušao je u moju sobu i spustio se u stolicu.

— Moraš mi pomoći, momče. — Moraš mi pomoći — rekao je sav zadihan.

Ja sam se osupnut zablenuo u njega. Na sebi je imao jahaće odijelo koje mu je nekad možda i pristajalo, ali se sada u njemu doimao žalosno.

— Valja nam projahati gotovo dvadeset milja i vratiti se prije nego što svane zora. Obuj čizme! — naredio mi je.

Pokorno sam ga poslušao. Činilo mi se da nikad više neću noć prespavati u krevetu.

— Nije li to odveć opasno za vas — primijetih.

— Izdržat ću. Ne brini za mene.

Zapanjlo me taj svojevuljan starac.

— Zašto ste baš mene izabrali? — Imate dosta svojih ljudi. Imate Roderiga. I Dorindu — Dodah smiješeći se.

— Znam ja što radim — odbacio je moj prijedlog. — Vidiš, sinko, ti si još mlad, ti si snažan. Još ćeš upoznati mnogo žena u svome životu, ali za mene ona je sve. Ne tvrdim da je samo moja, jer nije, znam sigurno da ima i druge.

Šutio sam i bilo mi je žao što sam ono maloprije onako rekao.

— Ona izgleda strastvena žena — nastavio je stari Ben — ali nije, sinko. Vjeruj mi, i najveće kurtizane, a Dorinda je jedna od njih, nisu bile strastvene žene, mile žene. Sve su bile proračunate i hladne. Iskorištavale su čuvstva muškaraca i unovčavale njihove nježne osjećaje. I svoje, dakako. Sve su bile samo dobre glumice i lukave lažljivice, koje su mnogo obećavale, a ništa nisu davale. Strastvene žene vodi srce, a ne razum... a Dorinda je previše proračunata. Toliko proračunata da bi se moglo reći da u njoj uopće nema srca.

— Što je onda ne otjerate — rekoh, jer za mene je to bilo najjednostavnije rješenje.

— Pa rekao sam ti da je ona posljednja lijepa žena u mom životu koja mi poklanja kakvu-takvu pažnju. Svi mi na ovaj ili onaj način moramo platiti nježnosti koje nam se ukazuju, a ja sam njezinu platio svojim potpisom one mjenice.

U očima mu bljesnu plamen srdžbe staroga morskog vuka.

— A s tvojom pomoći svi će dobiti ono što su i zaslužili — reče s mnogo mržnje.

— Držim da su se prema vama podlo ponijeli.

— Stoga sam tebe i izabrao, jer te smatram čestitim.

Gledao sam ga u tišini, dugo i pozorno. Da, u tom je čovjeku bio živi vrag, ali sam suosjećao s njim, jer mi je bio drag.

— A što ste naumili? — upitah oprezno.

— Odjahat ćemo najprije zajedno na jedno mjesto.

— Ali vi niste u stanju... Slušajte, recite sve meni i ja ću sam sve za vas obaviti.

— Ne, to moram sam obaviti. Moram spasiti ranč, ali tako da nikoga ne povrijedim.

I odlučio sam da mu pomognem, jer ako se jedan starac usuđuje projahati dvadesetak milja noću, onda mu valjda i ja mogu pomoći. A u srcu sam i želio da starac prevari one koji su mu htjeli na podao i lukav način oduzeti njegovo imanje.

— Dobro, pođimo — pristadoh.

— Dovedite konje i požurite se — odgovori mi kratko.

Kad sam pošao prema vratima, zovnuo me tiho natrag.

— Kroz prozor. Vrata su pod nadzorom — reče.

Skočio sam kroz prozor u tihu noć. Nebo bijaše vedro i zvjezdano, a negdje u daljini hukala je sova. Šuljao sam se na vršcima prstiju prema koralu. Začas sam izveo konje, dva kaubojaja, te ih povedoh sa sobom uz kuću.

Uspjelo mi je da staroga Bena nekako izvučen kroz prozor svoje sobe. Kad sam ga posjeo u sedlo, ostao sam iznenađen. Premda je bio lagan kao pero, ruke su mu bile vrlo snažne, splet mišića.

Hladan povjetarac udarao nam je u lice. Tamne sjene brda izvile su se iznad nas. Šutjeli smo i bez odmora jahali prema zapadu. Nije mi išlo u glavu kako se starac uspijevao održati u sedlu unatoč uzetim nogama.

Obavile su nas tama i tišina. Nikoga nismo sreli putem. Jednom smo zamijetili svjetlost u daljini... pa smo usporili konje i tiho jahali da ne probudimo seljake u selima oko ranča.

Naglo smo skrenuli u brda i stali se uspinjati starom stazom koju smo jedva pazirali u tami. I dok smo se penjali, najednom osjetih miris mora kako mi draška nosnice. A kad smo izbili na sljeme, pred nama se ispružio širok i golem Pacifik sa svojim mračnim vodama.

Zaustavio je konja i pogledao prema moru. Nisam mu u tami mogao vidjeti oči, ali sam osjećao da žudi za morem i njegovom širokom i nemirnom pučinom.

Mogao sam sasvim dobro shvatiti što osjeća, jer i ja sam neprestance čeznuo za otvorenim obzorjem i divljim krajevima. Uživao sam dok bi mi vjetar šibao obraze, u lelujanju dugačkih vlati trave, u sjenama uz obronke

visokih brda, u zamamnim visinama vrletnih gora. Jer ja sam bio dijete prirode i nisam volio prenapučena mjesta i gradove.

Ispred nas i malko iza nas, na svjetlosti plavičaste mjesečine, neki se samotni rt izbočio iznad mora. Pokazao mi je rukom na nj.

— Malibu — bilo je sve što je rekao.

Pogledao je u zvijezde, pa nastavio jahati, premda je staza bila neutabana i skliska. Spuštali smo se u uvale i penjali uz njihove strmine, a meni se učinilo kao da je nastojao da mi što više umakne, da ga izgubim u tami noći, da me prevari, da ne uzmognem ponovo naći svoje tragove.

Odjednom je oštro krenuo udesno i spustio se u neku udolicu ili klanac, a onda naglo zastao.

— Pomozi mi da sjašim — reče mi čim sa sišao s konja.

Kad sam ga podigao sa sedla i spustio na zemlju, grubo me je odgurnuo.

— Ovdje mi štake ne mogu mnogo pomoći. Čekaj me ovdje dok se ne vratim... odmah se vraćam — reče odlučnim glasom.

Kako nije mogao hodati, otpuzao je u mrku noć pod sjenovite stijene kamo mjesečina nije mogla doprijeti. Zapalio sam cigaru, zakrilivši šakama plamen, pa sjeo i stao čekati.

Zašto me je doveo na to sablasno mjesto? Zašto je sam otpuzao u crnu noć?

Čuo sam, ali samo jednom, kako se negdje kamen otkotrljao i pao u dubinu.

Razmišljao sam o starom Benu koji je bio lukav čovjek i znao sam da se nije izložio pogibelji bez razloga. Starac je bio očajan, stoga se i upustio u ovu pustolovinu, to je bilo očito... pa sam strpljivo čekao da se vrati i osluškivao glasove u noći, kako nas netko ovdje ne bi iznenađio.

Nekoliko sam puta pogledao u zvijezde da utvrdim koliko je sati i sve sam više bivao nestrpljiv i uzbuđen što je vrijeme dalje odmicalo. Valjalo nam se još vratiti na ranč prije zore, a ja sam se bojao da nas zora ne zatekne u sedlu. Što ako mu donesu doručak u njegovu sobu i ne nađu ga u krevetu? A što ako mi umre od kljenuti srca ovdje pod stijenama? Tko će povjerovati u moju priču? Još će me optužiti za umorstvo.

Šetkao sam nervozno gore-dolje uz konje, nestrpljivo očekujući njegov povratak. Možda je ležao svega nekoliko koraka od mene i osluškivao moje nervozno šetkanje? Ili se možda sunovratio niz liticu, pa negdje leži ozlijeđen i teško ranjen? Ali nisam čuo da itko zove u pomoć, a noć je bila mirna i tiha.

Opet sam sjeo. Zapalio sam još jednu cigaru i čekao. Pomišljao sam na sve nedaće koje mogu pogoditi čovjeka. Zapravo nisam mogao sam sebi vjerovati da se nalazim na toj hridi i čekam tog starca o kojem sam slušao napete priče još dok sam bio dijete, a kojega sam poznavao tek nekoliko sati.

Osim niska grmlja, tamo nije bilo drugog raslinja. Grmlje mi je dopiralo jedva do pasa, a kroza nj su se pribijale staze kojima su kročile pume, čagљи ili divlje mačke. Na samom rubu hrbata grmlje je bilo vrlo rijetko, jer je hrbat bila nazubljena od čestih urvina niz koje se rušilo gromadno kamenje, golo i prhko.

Zvijezde se stadoše jedna za drugom gasiti. Nervozno sam zgazio opušak cigare i ustao.

Konji, uzdignutih glava, načuljenih ušiju, zablenući su se u tamno obzorje, onamo kamo je otišao Ben Mandrin. Raširenih nozdruva, gledali su u zubatu hrbat stijene.

Oprezno sam koraknuo prema rubu hrbati i tiho zovnuo: Ben.

Tišina.

Bilo je odviše tamno da bih mogao vidjeti njegove tragove, pa premda sam šibicom upalio cigaru, sad se više nisam usudio zapaliti šibicu i potražiti njegove tragove. Stajao sam na visokoj hrbati, a to je područje vrvjelo razbojnicima, pa sam se bojao da me netko ne opazi ako upalim šibicu. A pođem li ga nasumice tražiti, mogao bih ga mimoići u mraku. Bilo je mračno kao u rogu, a ja nisam imao pojma kojim je smjerom otpuzao. A možda je i namjerno promijenio smjer kako bi zameo trag.

Počela me je boljeti kvruga na glavi koju sam zaradio od metka što mi je okrznuo glavu. Nisam znao da li me boli od umora i preduga jahanja ili stoga što nisam bio vičan razmišlja-

nju. A kvruga je bila velika kao kokoške jaje.

Čekajući na njega u toj tami, mogao sam u miru razmišljati, za što nisam baš često imao volje, a ni prilike. I tada se sjetih da još nisam doznao tko je progonio Dorindu kad je sa mnomo bježala preko pustinje, i zašto, premda mi se nekako činilo da se možda željela izvući iz toga dogovora o prijekvari staroga Bena i potpisivanju mjenice. Ali zašto?

Kakva je zapravo bila njezina uloga u toj zavjeri? I tko li ju je na to prisilio? Sigurno su joj nešto obećali. I gdje li je taj Nolan Sackett?

A najvažnije od svega: gdje je moje zlato?

Ponovo sam bacio pogled na nebo, u zvijezde. Bilo je već kasno. Još koji sat i zora će zasiviti obzorje.

Ustao sam i pošao do ruba hrbati.

Tišina... ni glasa ni od kuda.

Sigurno mu se nešto nezgodno dogodilo. Sad sam u to bio siguran. Nisam više mogao izdržati da mirno čekam hromoga čovjeka ovdje gore na stijeni u mrkoj noći.

I pošao sam u potragu za njim.

Zaustavili smo se na visokoj hridi obronka koji se strmo spuštao prema moru, a nešto dalje u nju se usadila malena ponikva ili kako to ovdje zovu **pontero**, jer se na njima obično nađe nešto trave. Ne, tu se nije mogao izgubiti, padina je bila preuska.

Zgusnuo se mrak pred praskozorje, pa sam oprezno hodao, korak po korak, naprežući oči da što bolje vidim u toj tami, da ga ne bih negdje mimoišao. Ovd-a-onda tiho sam ga zovnuo po imenu, ali mi se nitko nije javljao.

Odjednom naiđoh na mjesto gdje se staza račvala: jedan je odvojak išao dalje uz sam rub usjekline, a drugi se penjao uz neku izbočinu jednoga još višega hrbata. Taj drugi odvojak bijaše vrlo strmoglav.

Valjalo je na brzinu odlučiti kojim odvojkomo poći, jer nisam imao vremena da pretražim oba. Hrbat će zasjeniti svu svjetlost s kopna, a more je ispod mene hućilo crno kao tinta. Kleknuo sam i kresnuo šibicu. Sakrio sam je među dlanove i počeo pregledavati tlo ne bih li našao neke tragove.

Ali to nije bila uopće neka staza. Bio je to uzan kuk hridi iznad strme provalije visoke stotinjak metara. I

pođoh po tom uzanom kuku. Poslije nekoliko koraka stazica postade nešto šira, ali se ubrzo opet suzila.

Pošto sam se odalečio stotinjak i više metara od mjesta gdje sam ostavio konje, ponovo pozvah Bena po imenu. Ali ovaj put začuh neko komešanje nešto dalje niza stazu. Nisam mogao razabrati i je li to neka životinja ili neko čeljade, ali pošao sam naprijed i naišao na njega, ispružena potrbuške s licem na stijeni, na rijetkoj travi koju je počupao i povaljao dok je po njoj puzao.

Ruke mu bijahu oderane ogrebotinama. Uz njega na stazici ležala je puna vreća. Požalih što više nema mjesecine, koja se već odavno ugasila na nebu. Tja, sve u svemu, ostalo nam je još samo malo vremena da se vratimo kući prije zore, pa sam ga podigao u naručje, a potom se sagnuh i kupio i vreću koja je bila teška kao da je puna kamenja. Nekako sam se, uznojen i zadihan, popeo s njime i vrećom do konja i posadio ga u sedlo.

Osvijestio se čim je sjeo u sedlo.

— Idemo. Požuri se — reče mi.

Uhvatio me za ruku i, vjerujte mi, tako me snažno stisnuo da sam vidio sve zvijezde kojih više nije bilo na nebu.

— Momče, ja moram biti u svome krevetu prije nego što itko na ranču ustane.

Poslušao sam ga, a konji su poletjeli baš da su imali krila.

Proježdili smo kroz maleno usnulo selo u suludom galopu i netko je istrčao iz nekog dvorišta i počeo vikati za nama, ali smo već bili predaleko da bismo razabrali što je kleo.

Stari se Ben odlično držao. Možda se doimao slab i nemoćan, ali je bio u srži žilave građe i vrlo otporan, pravi izdanak stare korjenike koja se nije predavala tako lako, pa smo konjima gotovo polomili noge dok ne stigismo nedaleko od ranča.

Praskozorje počeo obasipati rumenilom nebo na istoku i netko zapali svjetiljku u jednoj seoskoj kućici, ali mi se ipak vukosmo neopazice u kuću. Unio sam ga kroz prozor kroz koji smo i izašli. Donio sam ga u njegovu spavaonicu. Zaključao je tešku vreću u veliku željeznu blagajnu uz uzglavlje svoga kreveta.

Vratlo sam se na dvorište, rasedlao konje i odveo ih natrag u koral. Nikoga putem nisam sreo, pa sam ih odmah i istimario, da se ne zamijeti da su znojni. Dok sam ih češljao, naiđe jedan vaquero.

Trgnuo se zaprepašten kad me ugledao, a ja se uspravih i pozdravih ga:

— Buenos dias, amigo! — a potom dodadoh na engleskom: — Kad je ovdje doručak?

— Poco tiempo — promrmlja i ode u kuću.

Pošto sam istimario konje, donio sam im sijena i zobnicu punu zobi. Zaslužili su je, bogme.

Kad sam se popeo na verandu, dočekala me Dorinda.

— Nešto ste uranili? — upitala me i oštro odmjerila.

— Da, gospodo — odvratih uljudno. — Mi gorštaci smo ranoranioci. Da sam kod kuće, krave bih već pomuzao i blago napojio. Zimi u ranu zoru postavljamo stupice.

— Nisam znala da ste gorštak — reče Dorinda, a ja sam bio siguran da laže.

— Jeste li već vidjeli gospodina Mandrina?

— Ja? Zar je već ustao? — hinio sam iznenađenje.

Prišla mi je sasvim blizu, preblizu zapravo. Uхватила me za rukav košulje.

— Telle, molim vas nemojte misliti da sam nezahvalno stvorenje. Željela sam vam zahvaliti za sve što ste za mene učinili i pretrpjeli, pokušala sam, vjerujte mi, ali nisam imala prilike. Vidite, ovi ljudi ne mogu to razumijeti. Jednog ću vam dana sve objasniti...

— Nemojte se zbog mene truditi. Onaj tko želi jednom starcu oteti njegov ranč, za mene ništa ne znači i ništa mi ne duguje, a najmanje neku ispriku ili objašnjenje — odbrusih joj grubo.

Ukočila se. Lice joj je bilo blijedo kao krpa. Crne me oči presjekoše ubojitim pogledom.

— Baš ste vi neka velika budala! Ništa vam neću objasniti — dobacila mi je s mnogo prezira.

Okrenula se i otišla, što mi je bilo drago. Nisam želio da me išta veže za tu crnooku ljepoticu, ali mi se činilo da su moje nevolje u vezi s njom tek počele.

Poslije pola sata, kad sam već toliko bio gladan da bi pojeo i vuka, pozvali su me na doručak, a baš tada nekako dvorištem odjeknu topot konjskih kopita.

Čim sam ih ugledao kroz prozor, skoknuo sam u svoju sobu po revolver. Nisam imao običaj da naoružan sjedam za stol, naročito ne u tuđoj kući, ali me je njihov dolazak na to prisilio. Zadjenuo sam ga za pas, da ga mogu što lakše i brže dohvatiti ako mi bude zatrebao.

Kroz prozor sam vidio Daytona i Oliphanta, a s njima u društvu bijaše i Nolan Sackett. Bilo je to prvi put u mom životu da mi nije bilo drago što ću sresti nekoga od svog roda.

Doprati ih je nekoliko ljudi, a najpečatljiviji među njima bijaše jedan crnput čovjek zmijskih očiju crnih kao noć. Revolver je nosio nisko o boku, privezan kožnom uzicom, kako su to običavali neki poznati revolveraši, a vladao se bahato.

Kad sam ušao u blagovaonicu, stari je Ben već sjedio na svom mjestu za stolom i pogledao me drsko u oči.

— Upao si u gužvu, momče. Jesi li uza me? — upitao me bez uvijanja.

— Čini mi se da imamo zajedničke neprijatelje — odvratio sam kratko.

Roderigo naglo uđe u sobu i dobaci mi nepovjerljiv pogled... kao da je mislio da mi ne smije baš mnogo vjerovati.

Potom i ostali nahrupiše na vrata.

— Samo naprijed! Udite, gospodo! — pozva ih stari Ben spokojno se smješkajući.

To ih je nekako obeshrabrilo i ohladilo. Nisu znali kako da se drže; došli su po neugodnom poslu, a dočekala ih je dobrodošlica.

Svi smo sjeli za stol. Ja zapravo nisam znao gdje mi je tu pravo mjesto. Svom zlatu nisam bio ni korak bliže, a opet sam upao u gužvu. Dorinda je možda znala gdje se krije moje zlato, ali nije mi htjela reći.

Cijelog sam se života upetljivao u neke neprilike i vadio kestenje iz vatre za druge. Ne, nije to bila, kako se ono lijepo veli, linija manjeg otpora, nego ja sam bio meka srca i neprestance sam htio drugima pomoći, um-

jesto da brinem svoje brige. U svakom slučaju, natrag se više nije moglo.

Čim sam prvi put ugledao tu crnooku ljepoticu kako mi se zavodnički smješka, meni priprostim i ružnom momku, znao sam da to nije bez vraga. I nisam se nje još ni pravo otarasio, kad eto ti tog starca, premda sam se već uvjerio da se može dobro snaći i bez mene. Dobro, možda mu je prošle noći bila nužna moja pomoć, neka. Jer, da ga nisam iznio s one izbočine, sad bi već bio mrtav. A možda i ne bi. Stari je žilav. Možda bi se i sam izvukao.

A taj pak Dayton bio je grubijan na svoj način, ali vrlo uglađen izvana, premda meni nikad nije bio simpatičan.

Nolan Sackett je ušao u dvoranu sporim korakom, odmah iz Daytona, Pogledali smo se preko stola.

— Zar nisi mogao naći bolje društvo? — upitah ga čim sam ga spazio.

Nacerio mi se u lice.

— Zdravo, propovjedniče! Ti si zacijelo jedan od onih časnih Sacketta — dobacio mi je posprdno.

Imao je široka ramena kao i ja, ali ipak je bio nešto krupniji od mene, prsat, mišićavih ruku, pa se činilo da će mu rukavi košulje popucati na ušicama. Lice mu bijaše šire od mogega, tupe brade i slomljena nosa, ali sve je na njemu odavalo da je pravi i rođeni Sackett.

— Nikad još nisam potegao revolver na jednog Sacketta i nadam se da ćeš se dolično vladati da to ne moram ni danas učiniti — rekoh mu otvoreno.

— Ti idi, pa se lijepo prošetaj po svježem zraku, ako nećeš kavge. Ovdje ti ionako nije mjesto — odbrusi mi drsko taj moj rođak, ali se na njemu vidjelo da mu ne bi bilo drago da se mora sukobiti s rođakom ovdje u Kaliforniji, daleko od domaje u rodnim nam brdima Tennesseeja.

— Kako su tvoji? Čuo sam da ste se razračunali s Higginessima? — upita me.

— Tyrel ih je srediо.

— Tvoj mi je brat pričao kako si ih oslobodio one napasti McLeana Rocka — nastavi Nolan.

— Što je to sada? Obiteljsko sijelo? Ne zaboravi da smo ovamo došli po poslu — zaurla Dayton na Nolana.

Nolan se pravio kao da ga ne čuje.

— Rose Marie Higgins dojahala je čak ovamo na mazgi... s još jednom djevojkom iz plemena Trelawney. Htjela je braću kršćanski pokopati.

— Orrin ih je obojicu pokopao.

— Mi Sacketti uvijek dostojno pokapamo naše neprijatelje — rekoh.

— A što onda nisi pokopao i one koje si ustrijelio u pustinji Mojave — prigovori mi Nolan pakosno.

— Nisam dospio. I imao sam ovu ženu za vratom. Da sam imao vremena, ja bih ih jamačno pokopao — objasnih mu, jer mi bi neugodno što mi rođak to spočitava.

— Nolan! — reče Dayton već na rubu živaca.

— Slušaj — reče mu Nolan — ti si došao po poslu. Obavi ga već jednom.

— Ali to je i tvoj posao... jer pođe li što pogrešnim putem...

— Dobro, dobro, znam — strpljivo će Nolan. — Pođe li što pogrešnim putem, ja sam tu da to ispravim. Za to sam plaćen.

Dobro, svrši već jednom s time, a dođe li do pucnjave, ja ću već na vrijeme uskočiti.

— Nadam se da nećeš. Ja još nikad nisam pokopao jednog Sacketta — dobach mu.

— Samo polako! Smirite se! Najprije ćemo nešto pojesti i popiti, a potom u miru razgovarati o poslovima. Takav je u nas običaj — reče stari Ben vrlo raspoložen.

— Ne bih htio, starče, da ti pokvarim tek — reče Dayton na svoj oholi način — ali došao sam u pljenidbu ranča zbog gubitka hipoteke, ako ne znaš. Ovaj ranč pripada meni!

Pogledao sam preko stola u Dorindu. Njezin je pogled počivao na rukama staroga Bena. Zblenula se u njih kao da ne može vjerovati svojim očima u ono što je vidjela.

— Vaše ruke, gospodine Mandrine! Zaboga, gdje ste ih tako ozlijedili! — povikala je sva izvan sebe.

VII

Trenutak je u sobi vladao tajac, kao da su svi zantjermjeli, kao da su pre-

stali disati. Ben Mandrin koji se samo premještao iz svog kreveta u invalidska kolica i natrag u krevet, imao je izgubljene i razdrte dlanove, da vam se koža ježila kad ste ih pogledali. Nije ih omotao u zavoje... jer za to nije bilo ni potrebe, ali bijahu ozlijeđeni i do živa mesa izgrebeni.

Svi su se pitali, osim mene, odakle mu te rane? A stari je lisac likovao i uživao u njihovoj zbunjenosti.

Dayton se zapiljio u njih, a oči su mu gorjele živim plamenom od sumnje i znatiželje. I Oliphant se doimao vrlo zabrinut, sjedio je smrknuta čela. Nolan Sackett pogledao je na tren u starčeve ruke, potom u njegovo lice kao da njemu želi naći rješenje te zagonetke, a zatim je slegnuo ramenima i bacio se na jelo.

— Ništa, nije to ništa. Nemojte sebi zbog tog trti glave, draga Dorinda — tješio ju je starac.

Stari se Ben previše doimao zadovoljan sam sa sobom, a to je zabrinulo Daytona. Dayton se nadao da će ga zateći zamišljena i utučena, da će ga starac pokorno i skrušeno moliti za milost... a kad tamo, starac je sjedio u svojim invalidskim kolicima bezbrižan i vedar, a oči su mu sjale kao u sove.

Stari je Ben počeo jesti kao da tri dana nije ništa okusio, a svi su ostali sjedili i šutjeli. Ja sam također bio gladan, ali najviše od svega nedostajalo mi je sna. Već dvije noći zaredom nisam pravo stisnuo oka, a dođe li do pucnjave, trebat će mi oštro oko i bistra glava.

Pošto je popio crnu kavu, stari se Ben zavalio u stolicu i reče:

— Pod stare dane čovjek nema mnogo radosti, a sve što mu se daje mora skupo platiti. Kad je Dorinda došla da me njeguje i tetoši, trseći se da mi ugodi, znao sam da se iza toga nešto sprema. Turner mi ju je predstavio kao svoju nećakinju, ali ja sam od prvog dana znao da je to laž i postao sam vrlo sumnjičav. I zato, kad me je Turner zamolio da mu posudim novaca da ne propadne njegova banka, dobro sam o svemu promislio. I on je meni znao ponekad posuđivati novaca, kad bih se našao u škripcu... ili bolje, njegov otac, pa sam mislio da je moja dužnost da mu se odužim. U međuvremenu Dorinda me je njegovala, dobrovoljno se žrtvovala za mene, ugađala

ml, pokrivala mi koljena gunjem, brinula se o meni, šuškala svojim suknjama po kući. A znate li što to znači za nemoćna, nepokretna i osamljena starca? O ne, nikad ja nisam pomislio da ona to radi zato što me voli. Da sam bio nešto mlađi, možda, ali ne u mojim godinama, a ipak mi je godila njezina nazočnost u kući i šuškanje njezinih suknji uz moje uzglavlje. A mora joj se priznati da je lijepa. I uvijek se znala vladati i sa mnom postupati kao prava gospođa.

Nacerio se i nastavio tišim glasom:

— Stoga će mi nedostajati.

— Dosta brbljanja. Da završimo posao. Želim da se nosite odavde još... danas — povišenim će glasom Dayton.

Dayton je doista znao što želi.

Oči staroga Bena svrnuše se na Daytona kao dvije revolvere cijevi.

— Moram vas razočarati, gospodine Daytone. Ja ostajem ovdje, a vi se morate tornjati odavde, i to odmah. Vi mi nećete zaplijeniti moje imanje koje vrijedi pedeset puta više od mjernice koju sam vam potpisao da bih spasio Turnera, a koju vi sada posjedujete. Nikad, nikad se vi nećete dočepati moga ranča...

Starčevo se držanje toliko izmijenilo da su svi ostali osupnuti. Najprije se dočimao kao iscijeden starac koji priča sentimentalnu priču o ljepoj i mladoj ženi, a odjednom je postao nesmiljen starac, staklenih očiju. Dayton ga se uplašio.

— Što ste htjeli time reći — upita ga Dayton nagnuvši se preko stola — stara naduvena budalo? Znate li vi da je izašao rok hipoteke na vaš ranč i ja danas uzimam što je moje! Nitko vam nije htio više posuditi novaca da se izvučete iz toga škripca, jer vam je sve sažgala dvogodišnja suša! I sada se tornjajte s moga ranča, smjesta!

No, Ben bijaše prekaljen starac. Nasmijsao se vrlo podlo i rekao:

— Znajte, gospodine Daytone, priredio sam vam malo iznenađenje. Isplatiću mjenicu, odmah ovdje i u zlatu... s kamatima!

Posegnuo je pod stol i između svojih nogu, koje bijahu pokrite gunjem, izvukao vreću koju je uz zveket zlatnika postavio na stol.

— Izvolite, gospodine Daytone, izbrojite. Isplaćeni ste do posljednjeg novčića... u zlatu.

Dayton ostade preneražen. Pograbio je vreću i istresao zlatnike na stol.

I tim su iznosom Dayton i Oliphant bili isplaćeni, prebogatog nagrađeni, pa više nisu imali prava da posegnu za stotinu tisuća jutara zemlje u jednom od najljepših krajeva na kugli zemaljskoj.

Ne, Dayton nije mogao vjerovati svojim očima, nije želio vjerovati svojim očima. Znao je da stari Ben nema gotovine. Znao je da mu nitko od njegovih prijatelja nije mogao posuditi toliko novac, jer svi su bili bez gotovine, osiromašeni sušom. U mašti je već zamišljao kako je postao gospodarem golema ranča i kako će ga raskomadati, rasparcelirati i prodavati za skupe novce.

Roderigo je bio također iznenađen kao i Dayton.

Samo je Nolan Sackett obrat cijele situacije primio vrlo mirno.

— Dopustite da se najedem, a potom idem odavde — zamolio je staroga Bena.

— Najedite se dosita, gospodine. Svi ste vi moji gosti — odvrati mu starac zajedljivo.

Zlatnici su ležali prosuti na stolu, a Roderigo nije mogao odlijepiti od njih očiju. Nolan je jeo s tekom, ali ostali, pa i onaj crnoputi revolveraš zmijskih očiju, kao da su odjednom izgubili apetit. Dayton je u nekoliko navrata otvorio usta kao da želi još nešto reći, a potom se predomislio, jer je sve već bilo rečeno.

Naposljedku se opet javi stari Ben.

— Najeli ste se, napili i naužili moje-ga gostoprimitstva — reče, a glas mu bijaše krut i metalan — a sada se smjesta **tornjajte odavde!** Jeste li čuli? A ti, Daytone... kročiš li još jednom ovamo, naredit ću da te izbičuju!

Dayton je gotovo posrtao kad je ustao na noge, jer je doista već bio izbičevan. Za njim ustadoše Oliphant, Nolan i ostali.

Dayton pogleda u Dorindu i upita je:

— Ideš li s nama?

— Zar misliš da sam poludjela?

Bila je lijepa, istina, ali i opaka jezik.

— Jednom sam pobjegla od tebe, a ti si me vratio silom. Pokušaj li još jednom, ubit ću te — odvrtila mu je.

Stari se Ben počeo cerekati, a Dayton je probljedio od srdžbe i poniženja, pa je bez riječi pošao prema vratima.

Nolan Sackett počeo sakupljati zlatnike po stolu i trpati ih natrag u vreću.

— Dayton, zaboravio si svoje zlatnike — poviče Nolan za njim.

Kad je došao do vrata, Nolan se okrene i zagleda u staroga Bena.

— Odakle vam ti stari zlatnici? O tome moram dobro razmisliti... dobro razmisliti — reče, pa izađe i zatvori za sobom vrata.

Stari je Ben od bijesa stisnuo rub stola šakama takvom snagom da su mu ogrebotine na rukama ponovo prokrvarile.

— Ubijte ga! Sackette... ubij ga!

— A zašto da ga ubijem? — upitah ga mirno.

— Budalo! Rekao sam ti da ga ubiješ! — poviče srdito stari Ben.

Nitko ne pomaknu ni malim prstom, a lice staroga Bena postade tako rumeno od srdžbe da se pobjah da će ga udariti kap.

— Taj će nas čovjek sve pokopati! Pazite što sam vam rekao — urlao je starac.

— Mene neće. Jer, zapravo, sve to mene se uopće ništa ne tiče.

Pogledao me je kao da me vidi prvi put u životu.

— Hm... hm... imaš pravo, zaboravio sam — reče.

Nitko nije dugo izustio ni riječi. Svi smo sjedili u tišini, zamišljeni. Dorinda Beniseau prva se snašla, težeći da za sebe spasi što se još spasiti dalo.

Stari Ben Mandrin, kojemu sam se dotad divio zbog njegove hrabrosti i odlučnosti, odjednom mi se učinio podlim, mrzovoljnim, opakim starcem. Otkupio je i spasio svoj ranč, ali je ostao Nolan Sackett, koji će mu još zadati jada, jer Nolan nije nikad odstajao od onoga što je naumio učiniti.

Nolan Sackett je dobro znao, kao i svaki razuman čovjek uostalom, da je Ben svoje zlatnike izvukao iz nekoga tajnog skrovišta. Ben je inače, tobože, bio bez prebitog novčića. Turner je zajamčio Daytonu da Ben nema novaca. Roderigo, njegov vlastiti unuk, mi-

slio je da mu je djed propao čovjek. A onda, iznenada, stari Ben donosi punu vreću zlatnika, istresa je na stol i isplaćuje svoje dugove.

Odakle mu zlatnici?

A tada sam se, bogme, i ja zamislio.

Tko zna koliko je još blaga i zlatnika ostalo u njegovu tajnom skrovištu. A ja sam bio jedini čovjek koji je znao gdje se to skrovište nalazi. Počeo sam se osjećati vrlo nelagodno.

Ustao sam od stola. Otišao sam u sobu i pokupio svoje stvari. Nešto me je opominjalo, neki neugodan predosjećaj, da se što prije izgubim iz te kuće.

Roderigo mi je prišao dok sam osedlavao konja.

— Odlazite? — upitao me je.

— Da, odlazim.

— Djed bi želio da vas pozdravi prije nego što odete. Rekao mi je da vam je obećao dati neke mazge.

Obećao je, da, pomislih.

— Recite mu da ću odmah doći.

Još je sjedio za stolom u blagovaonici kad sam ušao u kuću. Doimao se vrlo umoran i vrlo star, prvi puta otkad sam ga upoznao.

— Pomogao si mi — reče čim nas je Roderigo ostavio nasamo — stoga ti poklanjam dvadeset mazgi.

— Hvala, premda je mnogo.

Slegnuo je ramenima.

— Ni sam ne znam koliko ih imam, vjerojatno nekoliko stotina. A potraže li suša, i onako će sve uginuti od žeđi.

Potpisao mi je isprave za mazge i predao mi ih preko stola.

— Roderigo će ti ih odabrati.

Kad je podigao ponovo pogled, pogledao me je ravno u oči.

— Zar te nije smutio pogled na onoliko zlato? — upita me lukavo.

— A što vam vrijedi vaše bogatstvo? — upitah ga drsko.

Promrmljao je nešto nerazgovijetno.

— Kome možete vjerovati? Kad ste bili u nevolji, morali ste mene, tuđinca, zamoliti da vam pomognem.

— Možda sam se prevario?

— To je vaš problem. A što će biti od nje? — upitah ga.

— Orla ne mogu strpati u krletku, momće. Otprihnut će, kad-tad. Mogao bih je zadržati i pružiti joj sve što želi, ali bi me ubrzo zamrzila, jer bi me smatrala svojim tamničarem. Orao će kljuvati i zlatne šipke svog kaveza samo da se dočepa slobode.

— Valjalo bi da je zbrinete. Žena bez novaca je izgubljena žena — opomenuh ga.

Naglo se okrenuo prema meni.

— Previše si sentimentalna, momče. Razočarat ćeš se u životu. No, još možeš ostati ovdje i raditi za mene.

— Neću, hvala.

— Bacaš milijun dolara u vjetar. Ovaj ranč vrijedi milijun dolara. Jednog bi dana mogao biti tvoj.

Nasmijao sam mu se u lice i rekao:

— Gospodine, da mi je to bilo na pameti, mogao sam vas prošle noći gurnuti u provaliju i uzeti vaš novac...

— Razmišljao si o tome, a?

— Nisam... ali urazumite se!

— Doveo si me natrag živoga, stoga bih i želio da ostaneš uza me. Treba mi netko čestit da mi vodi poslove.

— Imate Roderiga.

Nacerio se podrugljivo.

— Čestit je, možda, ali slabić... pravi se junačinom, premda to nije. Nema u njemu snage. Neodlučan je i sve će mu začas oteti.

— Zbogom, gospodine Mandrine! — pozdravih ga na rastanku.

Došao sam do vrata i na trenutak zastao. Osvrnulo sam se i pogledao ga. Koljena mu bijahu zastrta, a jednu je ruku držao pod gunjem i ja se nisam usudio da mu okrenem leđa dok sam za sobom zatvarao vrata.

— Nadam se da ste prošle noći pokušali sve što ste željeli. Nolan Sackett nikad neće naći puta do vašega skrovišta.

— A ti?

Provukao sam se natraške kroz vrata... pošto sam najprije provjerio da nitko ne vrebna na mene u dvorištu.

VIII

Stajala je uz koral kad sam izašao; rijetko lijepa žena, čarobna, vrane kose, crnih očiju i rumenih sočnih usana, a znala je bogme kako valja hodati i kretati se kad bi se u njezinoj blizini slučajno našao muškarac.

Odjevena u tamnocrvenu haljinu, koja je još više isticala njezine obline na pozadini sivoga starog kolja ograde

korala, učinila mi se prekrasnom i kao da se posebno dotjerala za ovaj naš susret.

Pogledala me je zavodnički i čarobno mi se nasmiješila kad sam došao do nje.

— Nitko se drugi ne bi usudio da mu pomogne u tom njegovom stanju. Odmah sam znala da ste vi pošli s njim po one zlatnike. Hvala vam. Od srca vam hvala. Vi ste vrlo plemenit čovjek — rekla mi je.

Slutio sam da je to bila samo početna izjava, uvodna kako bi se reklo, pa sam se požurio da joj kažem:

— Gospodo, moram osedlati konja, a uskoro će mi dognati i moje mazge.

— Vi ste doista neobičan čovjek — nastavila je — Tell Sackett. Steta da se nismo prije sreli.

E, tu smo!

— Mislite li da bi onda sve bilo drukčije? Opet bismo pošli svaki svojim putem — odvratioh podosta hladno.

Osvrnula se brzo oko sebe, kao da se boji da je netko ne čuje.

— Kamo ćete sada?

— U Arizonu... natrag među rudare.

— Zar opet preko one užasne pustinje — upitala me i zadržala.

— Ja ne poznam drugi put. Jedva čekam da se vratim.

— Čeka vas neka djevojka?

Što sad da joj odgovorim kad ni sam nisam znao da li me čeka ili ne. Imao sam ja djevojku. A onda, jednog je dana otišla na Istok da posjeti neku rodbinu i nije se više vratila. I nikad mi nije napisala ni riječi.

Ange... Ange Kerry.

— Ne, gospodo — odvratioh napokon mislim da me nitko ne čeka. Reklo bi se da nemam sreće s ljepšim spolom. pa sam ostao osamljen čovjek što jaše preko samotnih krajeva i ne vidim tome kraja.

— Mogao bi uskoro doći, Telle.

Pogledao sam u njezine kao ugljen crne oči i sočne usne, te pomislih: ako je ikad ikome podmetnuta zamka, ovaj su put odabrali doista pravu meku.

— Gospodo — izustih malo zadihano — ovako po vanjštini, kad vas čovjek pogleda, vi ste prekrasna žena.

Trgla se i uspravila.

— Što hoćete time reći? — upitala me je uvrijeđeno.

— Znae, ja sebe ne smatram čovjekom koji dobro pozna žensku ćud, ali mi se ćini da sve svoje svoje lijepe strane tako nosite da se mogu odmah uoćiti, pa drđim da nije mnogo lije-poga ostalo u vama, u srcu... Ja bih rado s vama vodio ljubav, gospoćo, ali bih pri tom morao neprestance drđati na oku vaše obje ruke, jer kako ću inaće znati u kojoj drđite noć.

Kako se razbijesnila! Podigla je ruku kao da će me ućariti, usne su joj se sućile u usku crt, a lice zgrćilo i izdućilo od srdćbe, dok su joj oći plamtjele. Ali, sućdržala se. Sputala je gnjev, i ćim se malćice smirila, odgovorila mi je, dajući mi i dalje nade.

— Varate se, znajte! Da sam na vrijeme sreća pravoga ćovjeka, sve bi bilo drukćije. Bila bih mu dobra i oćana žena...a ovako se moram sama snalaziti, moram biti oprezna, jer se moram sama boriti za svoj kruć. Uz vas i za vas mogla bih postati drukćija. Mogla bih se promijeniti.

— Dobro. Pokućajte — rećoh iznenada, prećda sam znao da vuk dlaku mijenja, ali ćud nikada. — Osedlat ću konja za vas i vratite se sa mnom u Arizonu. Ako se ne predomislite do Prescotta, onda...

Zgrabila me je za ruku, privukla k sebi tako blizu da sam osjetio miris njezina parfema.

— Oh, Telle, molim te, povedi me sa sobom! Molim te! Sve ću za tebe ućiniti što zatraćiš od mene. Poći ću ponovo preko one ućasne pustinje, samo da budem uz tebe. Jahat ću ti uz bok i do Dallasa, ako treba.

Uto se i Roderigo pojavio s joć dva vaćquerosa i s moćjim mazgama. Odmah sam vidio da mi je izabrao najbolje mazge koje je mogao naći na ranću, krupne i snaćne, misurske pasmine koja se vrlo cijeni u tom kraju.

— Ako ćelite, moćžete ih ostaviti ovdje joć koji dan, gospodine, dok se ne spremite za odlazak — reće mi Roderigo.

— Hvala, Roderigo. Vratit ću se po njih ćim naćdem svoje zlato.

— Ćuvajte se, senjor, kad budete jahali preko La Mopalera. Tamo je već mnogo ljudi ubijeno iz zasjede — upozorio me Roderigo.

— *Gracias, amigo!*

Prićao mi je sasvim blizu. Ućvatio je mog konja za kolan i ćapnuo mi gotovo u ućo:

— Sjećate li se onoga crnog ćovjeka sa zmićjskim oćima koji je doćao ovamo s Daytonom i Oliphantom?

— Da, sjećam se.

— Ima jednog ortaka... bolje reći prijatelja... koji je takoder bio u potjeri za vama preko pustinje Mojave. On zna gdje je vaše zlato, *amigo*. Ćuo sam od njih — reće i pokaza mi glavom na vaćquerosa. — Zapravo, prislućkivao sam noćas njihov razgovor.

— Znać li mi ime?

— Dyer... Sandeman Dyer. Poznajte li ga, senjor? — upita me Roderigo.

— Ćuo sam već za njega — odgovorih.

To je ime u meni pobudilo sjećanje na miris pućšana praha i mokre koće, na ratne dane. Ćudno kako nas neki mirisi podsjećaju na neke ljude, na neka mjest, ali meni se sada dogodilo obratno. Taj me je ćovjek podsjetio na miris baruta.

— Ćuvajte ga se, senjor. Rekli su mi da je vrlo zao ćovjek, malo luckast... a ima i mnogo prijatelja. Dojahao je ovamo nedavno, prije nekoliko tjedana, no oćonda su u ovom kraju zarećdale pljaćke i ućestala nasilja. Nitko se ne usudi to otvoreno reći, ali javna je tajna da je on voća tih razboćnika. On je revolverać, senjor, vrlo opasan. Ućtrijelio je nekog ćovjeka u Virginia Cityju i joć jednog u Piocheu, koliko znamo.

Uzjahao sam i pogledao svoje goćeme ćake i snaćne ruke vićne radu lopatom, sjekirom i lasom, ali vjeće i u pucanju revolverom.

— Ne smeta, *amigo*. Ako je kod njeće moje zlato i zlato moćjih prijatelja, poći ću po nj i zatraćiti da mi ga vrati.

— Zar hoćete da vas ubiju?

— Nitko ne ćeli da bude ubijen.

Okrenuo sam pastuha i odjahao s ranća prema selu.

Sad mi je joć samo ostalo da naćdem Sandemana Dyera i svoje zlato... ukoliko sve to nije bila dogovorena stupica u koju je trebalo da lakomno i naglavćke ućetim.

Spustio se već sumrak kad sam se domakao do puebla Los Angelesa, pa su svjetiljke već bile upaljene u mno-

gim kućama. U grad sam ujahao starom ručarskom cestom i ostavio konja u najboljoj gradskoj konjušnici, pa sam se pješice vratio u hotel »Pico House«, u svoju sobu.

U predvorju hotela sjedio je neki čovjek pod bijelim šeširom i čitao Star. Pogledao me preko listova, tako da su mu se vidjele samo oči između novina i oboda šešira.

Sve moje stvari, osim zlata, bijahu sada u mojoj sobi. Donio sam i pušku i opremu koju sam ponio zajedno s konjima.

Bio sam mrtav umoran... sve su me kosti boljale. Osjećao sam se kao omamljen od iscrpljenosti. Trebalo je da još te večeri pođem potražiti Sandemana Dyera, ali kako nisam mogao gledati od pospanosti, odlučio sam da se odmorim i napokon naspavam kao čovjek u mekom i udobnom krevetu.

Svukao sam košulju i napunio lavor vodom. Pošto sam se umio i počeo sjajati, zagledah se u zrcalu u svoje ožiljke, uspomene na stare rane iz rata, a ponegdje sam našao i pokoji tanji ožiljak od noža. Ti su me ožiljci podsjetili kako me je zapravo u životu pratila sreća.

Ja nisam bio od onih koji vjeruju da je čovjeku sudbina odredila dan, mjesto i čas njegove smrti. Ja sam bio duboko u duši svjestan toga da svi jednog dana moramo umrijeti, da nas smrt vrebava svakog trena na svakom mjestu i da nas može ščepati bilo gdje i bilo kada... danas... sutra... budna ili u snu, jer nitko nije imun na smrt, nitko od nas neće ostati za sjeme.

Mladi toga obično nisu svjesni. Oni vjeruju da će vječno živjeti. O da, drugi mogu umrijeti, ali oni ne.

A ja, koji sam vidio mnoge vrle i hrabre ljude kako umiru u naponu mladosti i snage, ja nisam vjerovao da ikoga od nas štiti neka nadnaravna moć ili vodi neki prst sudbine. Znao sam da me već sutra može pogoditi zrno smrti ili me udariti oštrica noža... čim pođem u potragu za svojim zlatom.

Ali to me ipak neće spriječiti u momjem naumu. Ne, nisam ja to smatrao nekom hrabrošću, dapače. Znao sam da me samo strah može držati budnim. To nije imalo nikakve veze s hrabrošću. Barem ne za mene. Ja sam

jednostavno osjećao da je to moja dužnost, a bio sam tako stvoren da sam svoje dužnosti uvijek točno obavljao.

Sjeo sam na krevet, no tek što htjedoh izuti čizme kadli mi se učini da čujem tihe korake na hodniku ispred moje sobe. Pričekao sam trenutak. Premda me je umor pritiskao, pozorno sam pratio šum koraka na hodniku.

Netko je pokucao tiho na moja vrata. Privukao sam se uza zid do vrata s revolverom u ruci.

— Tko je? — upitah šaptom.

— Pismo za vas, gospodine. Stiglo je još jučer, ali vas nije bilo ovdje.

— Gurnite ga pod vrata.

Nakon kratka oklijevanja pod vratima se pojavilo pismo. Naslov je bio napisan muškim rukopisom koji nisam poznavao.

Otvorio sam omotnicu i u njoj našao zapečaćeno pismo i vrlo kratku poruku. Najprije sam pročitao poruku.

»Poštovani gospodine,

Kad su nam dostavili poštu koju su našli u kočiji što ste je vi vidjeli izvrnutu u klancu prilikom vašeg dolaska ovamo, u poštanskoj smo vreći našli pismo naslovljeno na moje ime, ali za vas. Možda sadržava neku važnu poruku, pa vam ga stoga i šaljem.

Hardy«

Potom sam otvorio zapečaćenu omotnicu. Odmah sam prepoznao Angein rukopis.

Svalio sam se na krevet i pročitao ga od riječi do riječi, nadušak. Teško mi je išlo, doduše, jer kao dijete nisam baš volio školu.

Bila je teško bolesna... potom je ozdravila... Želim li da se vrati? A odmah zatim u idućoj rečenici da se vraća prvom poštanskom kočijom... čekat će me u Prescottu.

Složio sam pismo i spremio ga u džep hlača. Potom sam se svukao i legao u krevet. Povukao sam pokrivače i oprezno se ispružio, jer mi je krevet bio prekratak. Polagano sam se prepustio udobnosti meke strunjače.

Ange... moja draga Ange... Ange se vraća na Zapad. Čekat će me u Prescottu.

Tad se trgnuh i sjedoh u krevetu od zaprepaštenja.

Ange će me čekati u Prescottu, a ja ću se onamo vratiti s drugom ženom!

Izvalio sam se kao pokošen natrag u krevet, pokušao da se ponovo opustim i zaspem, ali san mi više nije dolazio na oči...

Odjednom me probudio neki šum. Sigurno sam ipak od umora zadrijemao. Neki šum tik uz mene. Nenadano ga spazih. Netko se ušuljao u moju sobu.

Vrata bijahu zatvorena. Prozor je, doduše, bio odškrinut, ali kroza nj nije mogao ući. Bilo je previsoko.

Pod zaškripi tik uz moje uzglavlje. Kroz poluzatvorene oči spazih kako se tamna sjena nekoga čovjeka nadvila nada mnom, a u polutami sobe u njegovoj ruci bljesnu oštrica noža. Skočio sam i bacio se svom težinom na njega te ga srušio na pod.

Stenjući od straha i gnjeva, zgrabio sam mu ruku u kojoj je držao nož, iskrenuvši mu je prema podu. Druhom sam ga rukom šćepao za opasač, podigao ga u zrak i bacio kroz prozor.

Staklo se rasprсло uz gromoglasan tresak, a noćnu tišinu propara očajan krik, potom začuh mukli udarac kad je tutnuo na zemlju.

Tada sam zamijetio da su vrata moje sobe bila malčice odškrinuta. Zatvorio sam ih i zakračunao. Kroz razbito staklo na prozoru u sobu je stao navirati svjež i noćni zrak. Čuo sam kako netko trči dolje na ulici... ali nisam se pomolio na prozoru, za svaki slučaj. Sudbinu ne valja nikad izazivati, a znatiželja se često plaća glavom. Potom sam čuo i povike, ali za mene je sve bilo završeno.

Hodnikom odjeknuše užurbani koraci nogu u teškim čizmama. Potom netko nervozno počeo lupati po vratima moje sobe.

— Gubite se! Pustite me da na miru spavam! — zauriao sam prema vratima.

Čuo sam neke nerazgovijetne glasove izgovorene šaptom.

— Slušajte — povikah — dignete li me još jednom iz kreveta, sve ću vas pobacati kroz prozor.

Tajac, a onda je netko tiho pošao niz hodnik. Zamotao sam se u pokrivače i za tren utonuo u san.

Kad sam se probudio, sunce je već bilo dobrano odskočilo i sjalo kroz razbiti prozor moje sobe. Ustao sam. Još snen od tvrda sna, pošao sam do umi-

vaonika, umio se i obukao. Kad sam obukao košulju, pogledao sam kroz prozor, ali dolje više nije bilo nikoga, pa se ni po čemu nije moglo naslutiti da sam prošle noći nekoga bacio kroz prozor na ulicu.

Sada mi se po glavi motala samo jedna misao. Kako i gdje da nađem Sandemana Dyer.

Kad sam sišao u predvorje, učinilo mi se da svi tu čekaju na mene. Upravitelj hotela, pretpostavljao sam da je to on, prišao mi je i rekao da moram platiti štetu koju sam učinio prošle noći, razbivši prozor sobe.

— Kakav prozor, gospodine? Ja nisam razbio nikakav prozor. Ako želite da vam se nadoknadi šteta, naplatite je od čovjeka koji je kroza nj skočio.

Počeo mi je nešto dokazivati, a ja mu rekoh:

— Slušajte, gospodine, nemojte mi dodijavati i nemojte se sa mnom nadmudrivati, jer ako se raspalim, mogli biste i vi skočiti kroz prozor. A bit će vam mnogo lakše, jer ovdje dolje prozori su mnogo veći.

Uplašio se.

— A osim toga dugujete mi objašnjenje kako se taj lopov mogao uvući u moju sobu dok je ključ od vrata bio kod mene? Zar uprava hotela daje ključeve soba nepoznatim ljudima?

Vikao sam tako da su me svi gosti u predvorju mogli čuti, a neki su nam se čak primakli bliže da bi bolje čuli o čemu razgovaramo.

— Pssst — počeo je zabrinuto šišati. — Molim vas, primirite se. Riječ je sigurno o nekoj zabuni — sav se uzvrpoljio samo da me ušutka, a potom je brzo otišao iz predvorja.

Ja sam se potom okrenuo i zapitao hotelske goste koji su se okupili oko mene:

— Molim vas, zna li netko od vas gdje bih mogao naći čovjeka koji se zove Dyer? Sandeman Dyer?

Svi su šutjeli. Nitko ništa nije znao. Nikad u svom životu još nisam vidio tako bezizražajna lica. Najprije sam im bio zanimljiv, do određene granice, a potom su u mene blenuli. Pošto sam izgovorio Dyerovo ime, za manje od dvije minute svi se razidoše.

Izašao sam iz hotela gdje je žarko sunce obasjavalo prašnjavu ulicu i nogostupe. Zauštavio sam se na uglu,

pogledao preko La Plaza prema gradu Sonora... gdje se Dyer sigurno nije nalazio. Nedaleko od mene bila je uličica de los Negros, bolje poznata pod imenom Nigger Alley i u njoj Taova igraonica.

Bez žurbe, sporim korakom, tako sam šetao gradom, razgledavajući izloge trgovina, motreći kočije koje su mimo mene prolazile. Zamijetio sam da ih većina ide prema mjestu koje se zvalo Washington Gardens.

A ljudi na ulici bijahu otmjeno odjeveni, naročito, Kalifornijci. Mnogi su nosili kratke sakoe od svile, tiskana katuna ili jelenje kože, ukrašene sitnim pucetima, pa crne svilene rupčice labavo svezane u uzao oko vrata, te hlače od baršunaste tkanine ili finog crnog sukna ili od meke bijele srneće kože. Svi su muškarci nosili široku vrpču oko pasa, jarko crvene boje. A ogrtači bijahu raznovrsni, od običnih indijanskih gunjeva do onih od najfinije tkanine.

Prekrasna odjeća u koju su bili odjeveni ovi ljudi zasjenila mene, siromašnoga mladog gorštaka, čak u mojoj odjeći za koju sam platio dvadeset dolara. Dakle, za tako otmjenu odjeću, koju su nosila ova gradska gospoda, valjalo je sigurno platiti i tisuću dolara! A kakva im prekrasna bijahu sedla i kolani! Nikad još na ulici nisam vidio tolika sjaja, dok su im kod kuće podovi sigurno bili prljavi.

Tu i tamo mogli ste sresti muškarce duge kose, a nekima je padala čak do ramena. Neki su je pletli u pletenice. Mladarija je pak počela šišati kosu nakratko, po anglosaksonskoj modi.

A posvuda oko vas svojim su suknjama šuš kale crnooki senjorite, dobacujući takve zavodljive poglede da bi čovjeka podilazili srsi. Ja sam već imao dvije žene za vratom, ali nisam bio vičan ni da se rvam samo s jednom. Zato se nisam usudio ni s jednom očijukat.

I koga sam god upitao gdje bih mogao naći Sandemana Dyera, svi su me savjetovali da ga se okanim. A mene je više bilo strah kako ću se provesti kad stignem u Prescott sa crnookom Dorindom i suočim se s Agnes, nego susreta sa Sandemanom Dyerom.

Agnes bijaše vatrena, crvenokosa djevojka, svojeglava i mušičava, koja

nikome nije prepuštala ništa što je bilo njezino, a toliko snažna i otporna da je sama mogla preživjeti nekoliko dana u vrletnim gorama Kolorada, gdje sam je i našao.

Iznebuha preda mnoom iskrсну ja-hač, pa skrenu u Main Street iz smjera Springa, a ja u njemu prepoznah revolveraša zmijskih očiju kojega sam vidio na ranču starog Bena u društvu s Daytonom i Nolanom Sackettom. Projahao je mimo mene, ali me nije zamijetio, pa se zaputio ravno u Calle de los Negros. Zacijelo je pošao u posjete svom prijatelju Dyeru, kladio bih se.

Upravo sam htio da požurim za njim kadli iza sebe začuh glas Nolana Sacketta:

— Poslušaj moj savjet, rođače, i ostavi Dyera na miru.

— Ako ti je prijatelj, reci mu da mi vrati zlato. Meni nije do kavege s njim, ni bilo s kim drugim — odvratih.

Nolan se nije čak ni nasmiješio.

— Ne budali, momče! Prati te prokle-ta sreća, a sad se lijepo vrati kući o-da-kle si i došao.

— Čim nađem svoje zlato — odvratih tvrdoglavo.

Zgrozio se i razljutio istodobno.

— Slušaj — reče razdraženo — da mi nisi neki rod, pustio bih te da te ustrijele kao zeca. Dyera čuva četrdeset ljudi, a on je sâm vrlo brz revolveraš, jedan od vrhunskih.

— A zašto je onda prošle noći ako me se ne boji, poslao čovjeka u moju hotelsku sobu da me ubije u tami? — upitah izazovno.

Nolan me pogleda začuđeno.

— Vjeruj mi, Telle, Dyer s time nema veze — reče mi Nolan iskreno.

Gurnuo je šešir na potiljak, a u očima mu se pojavila zabrinutost.

— Doista, još nisam sreo budalu koja tako naglavačke srlja u smrt kao ti. Reci, zar ti još nije svega dosta? Pamet u glavu, Telle, uzjaši i bježi, dok si još živ, preko pustinje natrag kući u Arizonu. Mnogi bi se ovdje radovali da budeš ubijen — opomenu me Nolan.

— Reci Dyeru da dolazim po svoje zlato. Hajde, podi već jednom.

— K vragu, suprotstaviš li mu se, imat ćeš i sa mnoom posla. Ja sam uz njega.

— Ja još nikad nisam potegao oružje na jednog Sacketta. No, ispriječiš li se između mene i moga zlata, morat ću te pokopati zajedno sa Sandemanom Dyerom — odvratioh mu.

Dyera čuva četrdeset ljudi, rekoh ti!

— Reklo bi se da je Dyer neka kukavica kad ima toliko čuvara. Uostalom, pođi k svom prijatelju, brani ga, ali zapamti: grobna raka neće biti dovoljno velika za sve nas.

Kad je otišao, ostao sam još neko vrijeme na ulici, gledajući prema brdima što se izdizahu u daljini na obzorju. Možda sam doista šenuo pameću? Naposljetku, najlakše bi bilo da se vinem u sedlo i odjezdim kući preko Mojave... Velik dio tog zlata bio je moj, no ja sam se mogao snaći i bez njega... premda sam namjeravao da s njim počnem nov život. Namjeravao sam kupiti stoku i ranč negdje u Arizoni. S njim sam želio sebi i Ange osigurati lagodnu budućnost.

A oni ostali ljudi koji su mi povjerovali na čuvanje svoje zlato... oni su svi imali više nego ja... i ne bi taj gubitak uopće ni osjetili.

Nitko mi nije morao reći što je moja dužnost, premda još nisam točno znao što ću učiniti. Nikad nisam mnogo razmišljao o onome što mi je činiti. Znao sam jedino da moram poći ravno u lavlje ralje i tražiti da mi se vrati što je moje. Jedino mi je bilo žao što je Nolan Sackett bio protiv mene.

Teško mi je bilo i pomisliti da ću morati pucati u jednog Sacketta, a još mi je teže padala pomisao da će on pucati u mene. Sacketti su mi bili rod, makar dolazili i s gore Clinch, zato nisam želio da u njih pucam. No, on je odabrao svoje prijatelje i sada je sve ovisilo samo o meni.

Čovjek je doista čudno biće. Znao sam da me tamo čeka obračun, možda i smrt, ali svejedno sam se okrenuo i pošao niz ulicu. Vjerojatno nisam vidio drugog izlaza iz te neugodne situacije.

Zastavši na uglu, izvukao sam revolver i okrenuo mu bubanj. Obrtao se glatko i lako. Neki me je prolaznik pogledao razrogačenih očiju i ubrzao korak.

I taj je zaista bio pametan čovjek. Vidio je da se sprema pucnjava i sklo-

nio se. Samo, on nije morao tražiti natrag svoje zlato.

Taova je igračnica bila puna ljudi koji su pili ili kartali. Uočili su me još prije nego što sam se probio do šanka. Tek kad sam zamijetio da me slijede, prepoznao sam im lica, jednome ili dvojici. Vidio sam ih u pustinji Mojave.

Revolveraš sa zmijskim očima stajao je uz šank. Odmjerio me je posprdno i izazovno, što me vrlo ozlojedilo.

— Reci Dyeru — rekoh mu — da je stigao Tell Sackett i da želi s njime razgovarati.

— On već zna da si stigao.

Dva su čovjeka prišla stolu pokraj izlaza i tamo sjela, druga dvojica prišla su drugom stolu gdje su kartali i stali pažljivo promatrati igru. Čovjek koji je kartao za tim stolom ogledao se zabrinuto po prostoriji, a potom je pokupio svoj novac sa stola. Ustao je, naoko bezbrižno, te izašao. Taj je stvarno bio mudar... vidio je što se sprema, pa je navrijeme odmaglio.

Naposljetku, nitko mi nije morao predstaviti Sandermana Dyera. Prepoznao sam ga čim sam ga vidio.

Sjedio je za stolom u kutu igračnice. Bio je osrednjega rasta, četvrtastih ramena, uglasta lica s visokim jagodicama. Na prvi bi se pogled učinilo kao da nešto nije u redu s njegovim licem, kao da mu je jedna polovica lica drukčija od druge, iskrivljena. Ili je to možda bio samo prvi dojam.

Smješkao se veselo i prijateljski, a ja se sjetih svega što se zbilo u Shilohu za vrijeme rata i imao sam razloga da se zabrinem, jer taj je čovjek bio najopasniji i najpodmukliji dok se smješkao.

— Hej, Sackette, već se dugo nismo vidjeli. Dugo se nismo vidjeli — ponovi i pruži mi ruku.

— Davno je to bilo — rekoh.

Još prije nego što sam prihvatio njegovu ruku, znao sam da će biti hladna i vlažna. Jer, ja sam se s tim čovjekom već jednom rukovao, ali i onda kao i sada to nije imalo nikakva značenja. O da, taj se volio rukovati. Poznavao sam Dyera u dušu i znao sam da će me najprije ljubazno pozdraviti...

Sandeman Dyer... nekad smo ga zvali Sandy... bio je brbljavac i hvalisavac. Zapravo, bio je zaljubljen u svoj glas i uživao je slušajući ga. Ali nije on bio samo veliko pričalo nego se volio i praviti važan svojim znanjem, držao je da je najpametniji čovjek na svijetu. Sa svojim nehajnim smiješkom i hihotom pokazivao bi koliko prezire nas ostale, neznalice.

Bio je bistar čovjek, to mu se moralo priznati, te pronicljiv. Bio je lukav i nepovjerljiv kao životinja...

pravi lisac... ali maičica mu je priroda ipak nešto uskratila. Taj čovjek nije poznavao milosti. Okrutnost je bila u njemu tako duboko usađena da je posala najvažnijom crtom njegova značaja. Njegova opaka ćud bila je sazdana od okrutnosti i umišljenosti u otprilike podjednaku omjeru.

O da, volio je pričati, isticati svoju domišljatost, ali nezgoda je bila u tome što bi odjednom zašutio... prekinuo bi svoju misao u pola rečenice... i ubio vas... ili dao mig da vas ubiju kad ste se tome najmanje nadali.

Vidio sam ga već na djelu, nekoć u Shilohu gdje smo zajedno služili vojku u vrijeme rata. Kad sam prvi put vidio kako je ustrijelio golorukog zarobljenika, pomislio sam da je pomahnitao... da su mu živci popustili od straha... jer su nas neprijatelji neprestance tukli topovskom paljbom.

Okrutnost je rijetka u ratu. Neki ljudi, koji nikad nisu ratovali, nego su o ratu samo čitali, to ne znaju. U ratu čovjek ubija jer mu je to dužnost i u samoobrani, a natoji se osvetiti samo kad vidi da su mu usmrtili prijatelja... ako može.

U ratu je ubijanje posao i čovjek ubija zato da njega ne bi ubili, a ne iz nekog osobnog zadovoljstva. Okrutnosti valja posvetiti dosta vremena, a u ratu čovjek rijetko kad za to ima vremena. Ali Sandy Dyer bijaše nešto drukčije ćudi.

I sve se ponovilo kad smo zarobili jednog neprijateljskog oficira, majora, vrlo naočitog muškarca. Pravo da kažem, ja sam ga zarobio. I stoga mi je pao mrak na oči kad sam vidio što se događa. Kad je Dyer počeo s njim ljubazno razgovarati, nisam se uzbudio, jer nisam ni slutio kako će taj razgovor završiti. Nas šestorica vojni-

ka prisustvovali smo tom razgovoru. Uskoro je Dyer postao vrlo neugodan sa zarobljenim majorom i ja sam mu prigovorio, ali on se na mene nije obazirao.

— Jeste li oženjeni, majore? — upitao je zarobljenog oficira ljubaznim glasom.

— Jesam. Imam ženu i dva sina.

— Vaši su sinovi zacijelo sada u vojsci?

— Ne, nisu. Još su premladi, mladem je šest, a starijem dvanaest godina.

— Ah, tako... — primijeti Dyer i nevina lica pogleda majora u oči.

— Tko zna koliko su vam već puta silovali ženu otkad je rat počeo? — reče Dyer iznenada, naslađujući se svojom pakošću.

Svi smo poskočili. Trojica ili četvorica od nas pošli su, prema Dyeru. Majorovo lice ostade bez kapi krvi, blijedo kao papir. Koraknuo je naprijed i podigao ruku. Dyer je korak ustuknuo, pa rekao:

— Majore... vi to ionako nećete nikad saznati, pa vam mora biti svejedno.

Ja sam već prije toga čuo priče o ljudima koji potežu revolver i ubijaju u tren oka, a Dyer je bio više nego brz. Mi gorštaci služili smo se uglavnom puškama, a revolver je jedva itko od nas posjedovao.

Dyer je potegao revolver i u hipu pogodio majora u trbuh.

Udario sam ga šakom u lice, tako da je pao na zemlju.

A potom je pomahnitao od bijesa. Zapravo, mislim da je mahnit od rođenja. Poslije, kad se ta priča počela pričavati, čuo sam i za druge gadosti koje je bio počinio.

I skočio je na mene kao lud, a ja sam ga prebio kao psa.

Bio je izveden pred vojni sud i otpušten iz vojske. Čudo sam da se poslije pridružio Quandrillu ili Krvoločnom Billu Andersonu, što je meni zapravo bilo svejedno.

A sada je ponovo bio tu preda mnom, a ja sam znao da još nije zaboravio one moje udarce i da će mi se sada osvetiti. A znao sam da je podmukao i opasan, ukliješten hvalisavac, koji će na mene nasrnuti svakog tre-na, nasumnice, bez opomene, kad ću se najmanje nadati.

U njemu nije bilo razuma ni srca, a oni drugi što su ga okruživali poslušat će ga i učiniti što god im on kaže, samo da mu se dodvore.

Osjetio sam kako mi pod košuljom teče hladan znoj niz prsa. Uplašio sam se. Preda mnom se ustobočio čovjek koga se više nikad u životu nisam nadao sresti, samo što sam ja imao jednu prednost prema svim drugim njegovim protivnicima. Ja sam znao da moram biti vrlo oprezan i na sve spreman čim on postane slatkorjeđiv.

Znao sam još nešto. Prije nego što se rastanemo jednom će od nas kucnuti smrtna ura. Jer drukčije nije moglo biti.

— Mislio sam da si otišao na Istok, Dyeru — rekoh.

Privukao sam stolicu i sjeo, ali sam pazio da mi nitko od njih ne može prići s leđa, a da ga ja ne vidim.

— Ni u snu se nisam nadao da ću i ovdje nabasati na tebe — odvrati mi Dyer.

— A zašto ne? — upitah ga nehajno, te dodah: — Jedan od tvojih momaka bio je tako dobar da je umjesto mene iz pustinje donio moje zlato i pohranio ga kod tebe.

Nasmiješio se, ali je ovaj put bilo iskrenosti u njegovu smiješku. Dopao mu se moj način izražavanja.

— Da, čuo sam kad je netko spominjao to zlato, ali meni su rekli da su ga našli u pustinji. Nisam imao pojma da je zlato tvoje. Pretpostavljam da ćeš ga moći prepoznati kad ga vidiš — nastavio se smiješkati.

Tek tada sam shvatio da se on za pravo sa mnom izruguje; mislio je da se sirovo zlato ne može identificirati, ali se grdno prevario. Istina, znao sam malo ili gotovo ništa o tome kako se identificira zlato, osim onoga što sam čuo od rudara ili stručnjaka za ispitivanje čistoće zlata, ali on o tom nije znao ništa.

— Kako ne! Svaki rudar zna kako se to radi. Zlato ima svoju kakvoću i postotak srebra i drugih minerala u sebi, koji je u svakom rudniku drukčiji.

Moj mu odgovor nije bio baš po volji. Ne zbog toga što se bojao da bih ja doista mogao prepoznati svoje zlato, nego stoga što to on nije znao.

I dok sam sjedio s njim za stolom, nehajan i bezbrižan naoko, glavom su mi se motale crne misli. Preda mnom je sjedio neuravnotežen čovjek, vrlo brz revolveraš koji uživa ubijati. Normalan se čovjek može donekle prozreti mogu se predvidjeti njegove reakcije, ali ovaj čovjek, premda lukav i sračunat do određene granice, mogao je svakog trenu počiniti neku ludost... neku kobnu ludost... da bi zadovoljio svoje trenutačno raspoloženje i svoj hir. Osjećao sam se kao da sjedim na buretu baruta s vlažnim stijenjem. Znao sam da ću odletjeti u zrak, ali ne i kada.

Ljudi koji su ga okruživali bijahu sve sami razbojnici, pustolovi, protuhe; ljudi naviknuti na lagodan život bez reda, pa su ga stoga i alijedili i slušali, jer on im je bio dovoljno pametan i smion da im pruži takav život i jer su se bojali njegove opake ćudi. Došao je na Jug u potrazi za novcem i pljačkom, a oni su ga vjerno služili.

I svi su redom, jamačno, bili dobri i brzi revolveraši. Neki bijahu stari vojni bjegunci još od rata između Sjevera i Juga, a ostali obični zločinci koje je usput pokupio.

Da biste nekoga dotukli, valja mu najprije izbiti tlo pod nogama, pa sam računao da ću se najlakše izvući iz te neugodne situacije ako ga navedem da na nju ne misli. Poteo sam mu laskati, što je godilo njegovu samoljublju. I tako sam ga pogodio u njegovu najslabiju točku.

— Sjećaš li se kad smo porazili neprijatelja na rječici Owl Creek? — upitao sam ga, te pogledavši preko stola u ostale nastavih glasno da su me svi mogli čuti: — Tako se nešto doživi samo jednom u životu. Dyer, ovaj ovdje, bio mi je slijeva. Bili smo šestorica u ophodnji prema rijeci kasno uvečer. Mrak je bivao sve gušći, a oko nas smrtna tišina... takav muk da smo jedino čuli šušanj svojih uniforma i koraka dok smo hodali, napeti kao luk. Dyer je bio naoružan s dva remingtona koje je neprestance čisto i svjetlao. Mi ostali imali smo puške. I, gospodine moj, dok smo se tako šuljali na prstima kao četica Mescalerosa, iznebuha nas s boka zaskoči neprijateljska ophodnja. Bilo ih je dvadesetak.

Svi ostadosmo osupnuti, samo se Dyer odmah snašao. Sasuo je vatru na neprijatelja iz svoja dva revolvera i počeo ih kositi kao travu. Čovjek bi pomislio da puca iz strojnice. Neprijatelj se rasuo i počeo bježati... glavom bez obzira... još prije nego što je itko od nas ostalih uspio ispaliti i jedan metak. Pobio ih je i ranio tko zna koliko.

Kako je napetost među nama malčice popustila, usudio sam se osvrnuti bolje oko sebe. Zamijetio sam da se Taova igračnica dobrano ispraznila otkako sam ja ušao. Ljudi obično predosjećaju opasnost, pa nastoje otići na vrijeme.

Sandemann Dyer uživao je da sluša o sebi takve priče, osobito pred svojim momcima, pa se zavalio u stolicu i dobro raspoloženo svima naručio piće. I tek se tada razvezao razgovor o starijim vremenima. No, svejedno, znao sam da sam sve ugroženiji što više gostiju napusti igračnicu. Ne, nisam ja ni jednom pomislio da se Dyer boji ubijati pred svjedocima. Kad bi mu došla volja da ubija, ništa ga na ovom svijetu nije moglo zaustaviti... jer tada bi mu um potamnio.

A najgore od svega bijaše to što je bilo vrlo brzo.

Je li bio brži od mene? Ne, to nisam znao. Zapravo, to i nije bilo bitno, jer kad počne pucnjava, ako me on ne ubije, učinit će to ostali umjesto njega. Ja sam odlučio da u što većem društvu budem ubijen, pogotovu u društvu sa Sandemanom Dyerom.

I tako, pričali smo cijelo poslijepodne, a potom je došlo vrijeme da stupim u akciju. Naime, naumio sam da ja odredim čas obračuna, a ne da čekam da on prvi skoči. I na kraju rekoh:

— Eto, drago mi je što smo se ponovo vidjeli poslije toliko godina, ali sad mi valja uzeti put pod noge, jer dug je put do Arizone. Daj mi moje zlato, pa da da krenem.

Izraz lica gotovo mu se nije izmijenio. Zažmirkao je na trenutak očima, kao da u prvi čas nije shvatio što sam mu rekao. Naš razgovor kao da ih je sve pomalo zanio, pa su valjda zaboravili po što sam ja zapravo došao. Nekako su se opustili, pili i slušali, sigurni da do pucnjave uopće neće ni doći.

Jer oni nisu poznavali Dyera kao ja.

— Da, da, zacijelo — nacerio mi se smiješkom gladnoga vuka. — Nikad nisam ni pomislio da ga zadržim za sebe.

Okrenuo se i povikao čovjeku za šankom:

— Joe, otvori blagajnu i donesi mi onu vreću sa zlatom!

Sada sam znao što me otprilike čeka.

Dabome, ustrijelit će me kad dohvatim vreću sa zlatom... ili kad stignem do vrata.

Slutio sam da mu se to potonje više dopada, jer je želio da predstava što dulje traje. Mogao me ustrijeliti s leđa ali sam predmnijevao da će me pustiti da dođem do vrata, onda me zovnuti, a kad se okrenem, ubiti me.

U mislima sam izbrojio koliko otprilike ima koraka do vrata... a bilo ih je mnogo... i kad se jednom nađem u sredini sobe, bit ću mu laka meta.

Tad mi, odjednom, sine još jedna misao. Popodneвно je sunce kroz prozor sjalo iznad njihovih glava, pa kad stignem do sredine sobe ili malo dalje, te se okrenem, sunčeve će mi zrake udariti ravno u oči i zaslijepiti me. Oh, možda je on to cijelo vrijeme i imao na umu, jer s njim se nikada nije moglo znati što vam snuje. Cijeli taj razgovor o prošlim vremenima možda je bilo samo obično i sračunato odugovlačenje trenutka obračuna, dok sunce ne siđe u najpovoljniji položaj za Dyera.

Sandeman Dyer je dobro znao da sam ja vrstan revolveraš.

Govorio je tihim glasom, tako da su ga čuli samo oni što su stajali uz njega. Još se čuo žamor glasova s druge strane igračnice, a ja sam čak čuo kad je Joe zatvorio vrata blagajne i pošao prema nama. Spustio je vreću na stol ispred Dyera i vratio se za šank.

Nije imalo više smisla da i dalje tračim vrijeme. Posegnuo sam preko stola i rekao:

— Hvala, Sandy! I lijevom rukom zgrabio vreću sa zlatom.

Smješkao se dok su mu oči gorjele paklenim ognjem koji sam vrlo dobro poznao i znao sam da je zamijetio kako sam vreću pograbio lijevom rukom.

Potom sam se uspravio.

Svi su zanijemjeli i čekali da im nešto naredi, kaže. Samo jednu riječ, pa da me ubiju.

Pružio sam mu ruku na rastanku.

I istog sam trena shvatio da sam učinio kobnu grešku. Namjeravao sam ga uhvatiti pod ruku i prošetati s njime do vrata, ali onog trena kad sam mu pružio ruku sinulo mi je da je čekao baš taj trenutak da me ubije. To je laskalo njegovu podlom ludilu: da me ustrijeli dok mu pružam ruku.

Ustao je, nehajno i sporo, kao da mi je htio pružiti ruku, a potom ju je naglo trgnuo i posegnuo za revolverom.

A moja je ruka bila ispružena... pre-daleko od moga revolvera, pa mi je preostalo jedino da ga udarim šakom u prsa, ne prihvatio se za stolicu i nije pao.

Izgubio je ravnotežu samo za kratak tren, a ja lijevom rukom zaklonih oči i iskočih uz prasak stakla kroz prozor na ulicu.

Vjerujte mi, bio je to ludi skok. Tresnuo sam ramenom u prozor i pro-šišao kroza nj kao metak, te pao koliko sam dug i širok u prašinu.

Čim sam pao, posegnuh rukom za revolverom.

I ugledah ga. Stajao je na prozoru. Zapucao je i njegov revolver je rignuo vatru. Ali on je računao da ću ja odmah poskočiti na noge kako bih se lakše branio, pa je zapucao previsoko.

Ispalio sam dva hica i oba su pogodila cilj.

Svinuo se kao da ga je udario snažan vjetar, pa hoće zakloniti lice, te u smrtnom grču opalio još jednom, ali nebu pod oblake.

Skoćio sam na noge i ispalio još dva metka u njega dok je padao na leđa, jer sam htio biti siguran da više nikad neće nikome nanijeti zla.

Čuo sam topot koraka u trku i zatim jedan glas koji ih je zaustavio na pol puta.

— Ni koraka dalje. Ustrijelit ću svakoga tko mu se približi — zaprijeti im Nolan Sackett.

Sagnuo sam se, uhvatio vreću sa zlatom i podigao je. Potom sam pošao prema razlupanom prozoru igraćnice. Dyer je ležao ispružen na podu, a ostali su upravo počeli shvaćati da više nema smisla pucati.

— Ako još netko želi da se ogleda sa mnom, neka izvoli izaći na ulicu — izazvao sam ih.

Nitko se nije pomaknuo, jer nitko nije želio lakoumno izgubiti glavu.

— Vraćam se kući. Hoćeš li i ti sa mnom? — zapitao sam Nolana na rastanku.

— Idi k vragu! — dobaci mi Nolan, ali u njegovu glasu nije bilo srdžbe.

IX

Ponekad nam i neka ludorija, koju počinimo iz nekoga trenutačnog hira, može spasiti glavu.

Kad sam skupio svoje konje i pove-zao ih konopcem, podoš iz grada, što sam jedva dočekao. No ipak mi nije bilo pravo što ću otići, a da još jednom ne vidim ocean.

Obala nije bila daleko od ceste kojom sam jahao, pa sam... prije nego što sam dojahao do prijevoja La Mopalera, nedaleko od golemog proplan-ka obrasloga u kaktuse istočno od ceste... iznenada odlučio da krenem prema obali i da još jednom pogledam ocean izbliza. Nisam želio da još jednu noć provedem na Mandrinu ranču. I što je, dakle, ugodnije nego odjahati nizbrdo do Santa Monice i vidjeti more?

Naprećac sam to odlučio, istina, ali tko zna hoću li ikad više prolaziti tim putem. I takve mušice u glavi mogu čovjeku spasiti život, kao što spasiše i meni te večeri.

Na strmoj je obali stajala ribarska kuća, nekih pola milje iznad mora, ali ja sam želio biti sam i projahao sam kraj nje, premda sam joj prišao podo-šta blizu, pa je čak i pas pred kućom za mnom zalajao.

Smračilo se i nebo se obasulo zvijez-dama, a s morske pučine zapuhao je svjež povjetarac, što je godilo mome licu. Dolje pri kraju udolice bljaše malen gajić visokih i starih platana, okružen s nešto grmlja, ali u njemu se utaborilo mnogo bezemljaša, jer su posvuda gorjele logorske vatre. Stoga sam skrenuo na sjever uz samu obalu, dok ne stigoh do nekoga klanca. Uja-

NOVI HIT! HITCHCOCK

bira za vas

Na 144 stranice najbolje kriminalističke pripovijetke poznatih svjetskih autora u izboru majstora trilera, glasovitog filmskog redatelja Alfreda Hitchcocka! Novo, napeto, zabavno, uzbudljivo! Za mlade i stare ljubitelje krimi-literature!

Prvi broj u prodaji od 25. srpnja!

Potražite kod svog prodavača novina svakog 25. u mjesecu –

**HITCHCOCK
BIRA ZA VAS**

hao sam u klanac i nakon četvrt milje jahanja naišao na šumarak u kojem nije bilo ni žive duše. Pod gustim krošnjama drveća rasedlao sam konja i prostro postelju.

Doista, sreća me je dobro služila, jer nisam zamijetio da me itko slijedi, pa sam u miru i spokoju spavao sve dok mi sunce nije obasjalo lice kroz lišće u krošnjama.

Moji su konji pasli sočnu travu po proplanku, tako da se nisam žurio s tog lijepog mjesta. Kako u bisagama nisam imao ni mrvice hrane, osedlao sam konja malo zatim i zaputio se uzduž obale prema gradu.

Konje sam ostavio u konjušnici i iznajmio sobu u hotelu »Santa Monica« te se pogodio s upraviteljem hotela, nekim čovjekom po imenu Johnson, da mi zamijeni zlato za gotov novac.

Kad mi je isplatio novac, začuđeno me je pogledao i opomenuo vrlo ozbiljno:

— Reklo bi se da niste iz ovoga kraja. Čini mi se da ste čestit mladić. Da sam na vašem mjestu, ja ne bih uza se nosio tako mnogo novaca. U ovim krajevima haraju razbojnici i pljačkaši.

— Ma nemojte — rekoh kao da se čudim. — Pa mnogo vam hvala što ste me opomenuli. Čuvat ću se nepoznatih ljudi.

Hotel je imao i javno kupalište gdje su mještani dolazili da sa sebe skinu prašinu i blato, pa sam pomislio da ni meni ne bi škodilo da se malčice namočim i oribam. Dok sam se kupao, nisam se mnogo udaljavao od svojih bisaga. Revolver s opasacem smotao sam i položio na bisage, da bih ga lako i brzo mogao dohvatiti, zlu ne trebalo. Ostali su me kupaci stoga gledali iskosa i držali se podalje od mene. Bili su to uglavnom stariji ljudi koji su dolazili ovamo zbog reumatizma da bi malčice ugrijali stare kosti.

Pošto sam pojeo obilan obrok, prošetao sam gradom i razgledao novi kolodvor koji je tek prošle godine podignut. Pričalo se da će se tamo izgraditi najveća luka na zapadnoj obali... najveća, barem, južno od San Francisca.

Nekoliko sam puta kroz dan navraćao u konjušnicu da vidim jesu li mi konji dobro nahranjeni i napojeni, pa

sam uvijek s ulaza u konjušnicu promatrao gradske ulice da vidim da li me tko prati ili da možda Dyerovi ljudi nisu pošli u potjeru za mnom da me opljačkaju i osvete svoga vođu.

Tu sam noć udobno prespavao u hotelskom krevetu i dobro se odmorio. Ispružio sam se, ali me nije ni najmanje smetalo što mi je krevet bio prekratak i što su mi noge provirivale ispod pokrivača. Osjećao sam se sigurnan u svojoj hotelskoj sobi i tom kratkom krevetu, jer nitko nije znao gdje se nalazim. Ali bisage s novcem ipak sam stavio pod pokrivač uza se, a revolver pod jastuk. Opreznost je majka mudrosti, veli stara poslovica.

U neke se ljude čovjek može pouzdati, do stanovite granice, naravno, ali ste ipak bili najsigurniji ako nikoga niste dovodili u iskušenje. A ne kao ona crnooka Dorinda koja je dovodila u iskušenje svakoga tko bi je god vidio.

Na Mandrinov sam ranč stigao idućeg dana oko podneva.

Kao što sam i slutio, očekivali su me u svako drugo doba dana, samo ne oko podneva, jer sam ja već prije zamijetio da bi ranč opustio u vrijeme ručka, a poslije ručka za vrijeme počinka nigdje nije bilo ni žive duše.

Kad je čovjeku smrt za petama, onda mora na sve misliti, a pošto projaše dobar dio zemlje, onda se navikne da se dobro ogledava oko sebe i da upamti sve što vidi.

Tako sam znao i da se privučem do ranča da me nitko ne zamijeti, pa sam konopcem zauzdao i svezao sve svoje mazge prije nego što je itko izašao iz kuće.

Odjednom se pojavio neki crni čovjek pod bijelim šeširom na glavi, kao da je pao s neba preda me.

— Dobar dan — pozdravi me i upita: — Vi ste zacijelo Tell Sackett.

— Čini se.

— Uzvili ste grdnu prašinu dolje u selu. Svi su se čudili kud ste nestali, kao da ste u zemlju propali — reče čovjek koji je pozorno promatrao svaku moju kretnju.

— Ja sam litalica, pa sam odlutao.

Stajao je i gledao me, a ja sam osjećao da me odvaguje, pa sam pomno pazio, dok sam uzivao mazge, da mu ni slučajno ne okrenem leđa. Cijelo to

vrijeme dok sam vezivao mazge razmišljao sam da li bih ušao u kuću i pozdravio se sa starim Benom prije odlaska ili otišao bez pozdrava.

Čovjek pod bijelim šeširom imao je povezanu ruku, a malčice je i hramao. Na licu je imao posjekotinu koja je mogla biti i od krotine stakla, pa se po svemu doimao kao čovjek koga su bacili kroz prozor na ulicu, pa se valjao po krovu trijema prije nego što je tutnuo na zemlju.

Pošto sam bio spreman za polazak, izveo sam konje i mazge pred kuću i pogledao u čovjeka pod bijelim šeširom.

— Hajdmo, gospodine — zapovjedih mu — dodite, poći ćemo zajedno u posjet gospodinu Benu.

— Ja sam ga danas već vidio — počeo je prosvjedovati vrlo mrzovoljnim glasom. — On me dobro poznaje.

— Ulazite — procijedih nimalo blago — i pazite da hodate točno ispred mene i da me štitite svojim tijelom. Reklo bi se da ste se već negdje spota-knuli o neki prevelik zalogaž za vas, nemojte da vam se to još jednom dogodi.

Činilo mi se da time baš nije bio veoma ushićen, ali je pokorno koračao ispred mene. Možda sam ja bio u ove posljednje dane već toliko napadan da sam počeo puhati i na hladno, ali mi se učinilo da je stari Ben, kad sam se pojavio na vratima, nešto previše prebirao rukama ispod gunja kojim su mu pokrili njegove usahle noge.

Crnooka se Dorinda upravo spuštala stubama s kata, odjevena u jahaću odjeću, a za njom je dolazila mlada Indijanka, očito služavka, noseći putne torbe i slične stvarčice koje žene vuku za sobom kad idu na put.

— Eto, Bene — rekoh — došao sam da se oprostimo, da jedan drugome kažemo adios. Ako zaželite da me ikad opet vidite, morat ćete doći u Arizonu.

— Čuo sam. Učinio si nemoguće. Ubio si Sandemana Dyera — reče Old Ben.

— Svi jednom moramo umrijeti, netko prije, netko poslije — odvratih.

Dorinda je stajala uz nas, i kad sam je pogledao, zamijetio sam da su joj oči razrogačene, a obrazi bljeđi nego obično. To me je začudilo jer sam je

smatrao otvrdlom ženom koju nije bilo lako smesti i zaprepastiti.

— Dobro, momče! — nastavi stari Ben. — Želim ti sretan put. I hvala... hvala za sve. Malo bi tko učinio što si ti učinio, a da ne bi tražio da mu se to plati.

— Vi ste mi se odužili. Poklonili ste mi prekrasne mazge, a one za mene vrijede više od novaca — odvratih.

— Pogledao sam u Dorindu i upitao je:

— Jesi li spremna za polazak?

— Pođi ti naprijed. Ja ću doći za tobom. Želim se oprostiti od Bena.

— Dobro — rekoh i okrenuh se prema vratima.

Starac je jedva čekao da mu se pruži takva prilika. Ja sam se za ovaj rastanak pripremao danima, slutio sam da će pokušati da me ubije, bilo kad i bilo gdje, ali to sam u trenutku rastanka zaboravio. A njemu se odveć žurilo i zato je promašio.

Najprije sam čuo kako mi je nešto **prozviždalo** mimo uha, a potom **mukli udarac** zrna u drven dovratnik, pa tek poslije toga uši mi je proparao **pucanj**. Istrčao sam kroz vrata kao da me je vjetar nosio, pun straha, što me nije sram priznati.

Odjeknuo je još jedan pucanj, ali ja sam već bio daleko, pa me je i taj promašio i proparao zrak oštrim zviždukom, a za njim su odjeknule takve sočne kletve kakve moje uši još nikad nisu čule.

Iza kuće istrčao čovjek pod bijelim šeširom. Držao je pušku u rukama, ali dok je trčao do mjesta a kojega je želio zapucati, moj je revolver već bio uperen u njega.

— Bacaj smjesta tu pušku, inače ću te ustrijeliti kao psa — proderao sam se.

Prestrašio se i brzo odbacio pušku kao da je od užarena željeza.

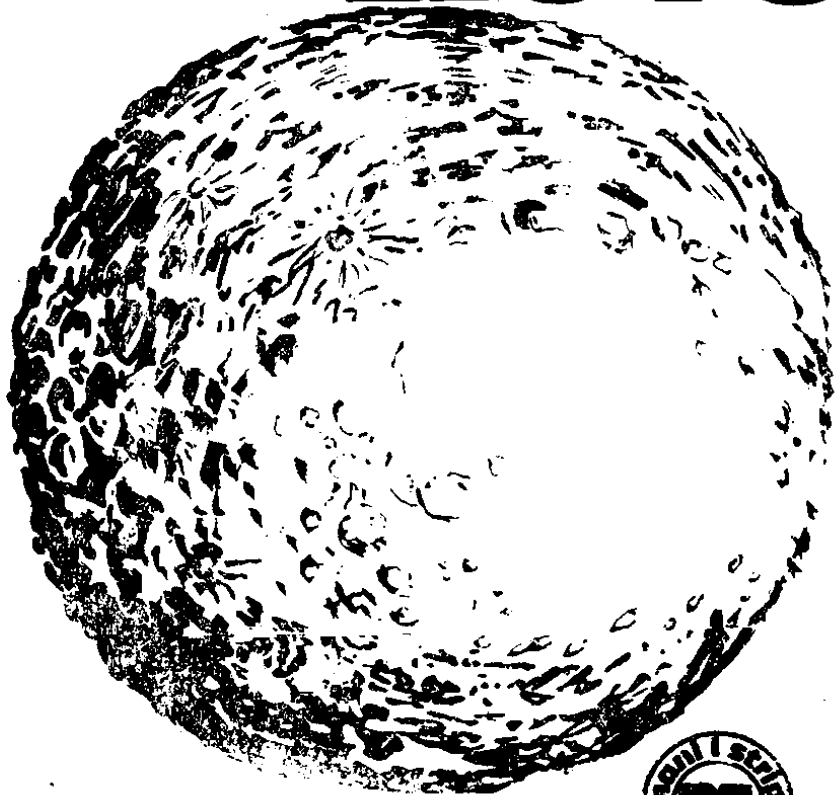
— Los Angeles je daleko odavde — rekoh — i želiš li još za dana u nj živ stići pješice, valja ti odmah poći i to trčećim korakom, razumiješ?

Zanimemio je od straha i samo kimnuo, te nestao iza kuće.

Uto je i Dorinda izašla iz kuće, mirna i dostojanstvena, kao da se ništa neobično nije dogodilo.

Kad je prišla konju, pomogao sam joj da se popne u sedlo, pomno pazeći

ново!

BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

10₀

SIRIS

da konj stoji između mene i tih kobnih vrata iz kojih su prštala zrna. U kući smo ostavili vrlo ogorčena i gnjevna starca koji je dobro znao da samo jedan čovjek na ovom svijetu, osim njega, točno zna gdje je skriveno gusarsko blago, a taj se čovjek zvao Tell William Sackett.

Dok smo izjahivali iz dvorišta, čuo sam ga kako urla i poziva čovjeka pod bijelim šeširom ili bilo kojega drugoga, ali mu se nitko nije odazvao. Doći će oni za koji tren, jer svi su bili mladi i bistri ljudi koji su se klonili pucnjave, a zrno može i zalutati, pa ubiti nevinu čovjeka ni za što.

Kad smo izbili na cestu, moram priznati da mi je bilo ugodno jahati uz Dorindu, goneći mazge pred sobom, čavrljajući o svemu i svačemu s tom crnookom ženom.

Nikad ja nisam bio neki vrlo zabavljivač ženskog svijeta. Čak nisam pravo znao ni kako valja s njima razgovarati i što bi ih moglo zanimati, ali sam se trudio da joj uza me ne bude dosadno.

Tamo u brdima, u mom rodnom kraju, nisu me smatrali nekom pričalicom, a nosim i prevelike čizme, ali oko ponoći, kad bi se momci i djevojke u parovima razmiljili u noć, uvijek sam i ja poneku upecao.

No s Dorindom nije bilo teško razgovarati. Zнала je ona kako valja povesti razgovor, pa da se muškarcu razveže jezik. I uskoro me je navela da joj pričam o svom zavičaju, o rodnim mi brdima, o majci, o svojoj braći Tyrely i Orrinu, o Higginessovima, pa čak i o onim djevojkama iz plemena Trelawney što su s nama, Sacketima, vodile ljubav.

Toliko sam se zanio pričanjem o tim djevojkama da sam zaboravio provjeriti je li nas tko slijedi. A čovjek koji prvi put putuje nekim krajem mora se često osvrnuti da bi upamtio okoliš kojim prolazi, jer jednoga se dana može vraćati istim putem, a staza u suprotnom smjeru uvijek izgleda drukčija i teško ju je prepoznati.

Svako stablo, svako brdo ima svoj osebujan oblik i svako se od njih može čovjeka doimati na drukčiji način kad se vraća istim putem. Stoga se morate neprestance osvrnuti preko ramena ako želite dobro upamtiti neki

kraj kojim prolazite. I vjerujte mi, dulje ćete živjeti budete li to radili.

A ja sam se malčice prekasno osvrnuo.

Iza nas, na stazi, netko je dizao gust oblak prašine... ne velik, ali gust. Učinilo mi se da nas slijede četiri ili pet jahača, a nastojali su da tako jašu da podižu što manje prašine, da bi ih što kasnije zamijetili.

Dorinda se ni jednom nije osvrnula. Činilo se kao da je duboko utonula u misli.

— Pravo mu budi. Htio te je ubiti — rekla je iznenada.

— Tko? — nisam se odmah snašao jer o tome dotad nije bilo riječi.

— Ben Mandrin. On zna da ti jedini znaš gdje se nalazi gusarsko blago. U tom skrovištu ima sigurno još mnogo, mnogo zlata i dragulja, inače te ne bi želio ubiti.

— Možda.

— Jučer ti je postavio zasjedu u prolazu preko prijevoja, samo ti si ih nasamario i krenuo drugim putem.

— Pohvalno što je makar pokušao.

— Htjela bih mu vidjeti lice kad ustanovi da mu je nestalo blago, jer on to zaslužuje.

Pomno joj promotrih lice. Činilo mi se da je bila vrlo zamišljena.

— Sigurno je još mnogo ostalo — reče. — Jednom mi je pričao o nekom brodu koji je potopio uz obalu Paname. Brod je bio krcat zlatom iz Perua. Pričao mi je kako su zlato prenijeli na obalu i odnijeli u neku guduru ili klanac u tajno skrovište.

— Znači, tamo ima još mnogo zlata — primijetih.

— Čim ga se dočepamo — nastavila je — možemo poći u New York, u Pariz, u London ... bilo kamo. A ti ćeš sebi kupiti krasan ranč i čistokrvnu stoku ... rasna goveda i konje.

— Mogao bih, zacijelo... kad bih imao to zlato — rekoh zaneseno.

— Ali ti znaš gdje se ono nalazi...

— Ali on je bogalj. Ne znamo koje ga zlo još može snaći. Možda će mu trebati to zlato. Ako ne njemu, može Roderigu...

Trgnula se kao da sam je ostrugom udario i zablenu u mene kao da sam neka budala, a jamačno je imala i pravo da me tako gleda.

— Znači, ti ga nećeš uzeti? — upitala me je zaprepašteno.

— Ne, draga moja, neću. Možda koju godinu poslije starčeve smrti, možda ću se vratiti i pogledati pomno to mjesto, pa ako ga on prije smrti ne bude pokupio, možda ću uzeti što je za njim ostalo — rekoh odlučno i onako kako mi je nalagala moja savjest.

— Ali što ti je? Pa htio te ubiti! I to poslije svega što si za njega učinio — povikala je razdraženo sva zajapurena.

— Neka mu bude! On je vrlo okorio starac, tvrd kao granitna stijena. Već od samoga početka naslućivao sam kako će sve to završiti. A nitko s njim nije bio odveć uviđavan... ukoliko nije smjerao da nešto od njega izvuče.

Oči su joj se suzile, pa se doimala opasno i opako.

— Misliš li da sam i ja bila takva?

— Ne, nužno. Tako mu je sudbina odredila. Čovjek ne može imati sve u životu. Ali meni se odužio. Poklonio mi je mazge, pogledaj!

— Mazge! A mogao bi imati mnogo zlata!

Skinula je šeširić, a na taj se znak iza stijene dvije vinčesterke uperiše u mene. Istodobno začuh i topot konjskih kopita iza sebe, koji se primicao sve bliže i bliže.

U tren oka Dorinda me šćepala za ruku kad sam posegnuo za revolverom.

— Naprijed, momci! Razvežite mu jezik.

Povukla se malo dalje od mene, odnjevši mi revolver. Pažljivo sam pogledao oko sebe, ali su me opkolili sa svih strana i držali pomno na nišanu. Bio sam ukliješten sa svih strana i ništa nisam mogao učiniti da se iz toga izvučem.

Ostao sam sâm protiv šestorice do zubi naoružanih razbojnika, a moja vinčesterka bila je na sedlu, no mogla je biti isto tako i u Prescottu, jer do nje više nisam mogao.

— Držite ga, momci! Prisillite ga da progovori, što prije to bolje! — zapovjedila im je Dorinda.

Bio sam siguran samo u jedno: da mi iz ove gužve nema spasa.

x x x

Kad smo krenuli s ranča, pošli smo prema sjeveru u brda. Htio sam, budući da još nisam bio kupio robu koju sam namjeravao prodati rudarima u Arizoni, odjahati preko brda do San Francisco Ranche, gdje je Newhall gradio novi grad. Pričalo se da je tamo otvorio najljepši hotel južno od San Francisca, a željeznička pruga i poštanske kočije prolazile su kroz taj grad.

Cijene robí bijahu tamo niske kao u Los Angelesu ... čak niže, netko mi reče, jer je Fields, koji je tamo otvorio veliku trgovačku kuću, htio ljude privući k sebi i odvignuti ih da jašu čak u Los Angeles u trgovinu.

Neko smo vrijeme jahali prema zapadu, no upravo kad sam namjeravao skrenuti u brda i udariti prema sjeveru, zaskočili su me ti razbojnici. Tad mi začas bi jasno što je ta crnooka žena unaprijed isplanirala. Da sam pristao na njezin prijedlog i s njom pošao do mjesta gdje je stari Ben sakrivao svoje blago, oni bi me slijedili i otišli bi mi ga. No kako sam odbio njezin prijedlog, oni su odlučili da me prisile da im kažem gdje se nalazi tajno skrovište gusarskog blaga.

Da sam pokušao izvući pušku iz tobolca u sedlu, ubili bi me još prije nego što bih je i dotaknuo, pa sam odmah odbacio tu pomisao.

Mjesto na kojem su odlučili da me presretnu bijaše podno visoka stijena pri kraju male doline ... a meni se činilo da je onaj usjek gdje sam našao starog Bena one noći i gdje je blago bilo sakriveno, bio točno ispod hrbata stijene pod kojom smo stajali, samo s druge strane.

Ta je dolinica doista bila vrlo male-na, s nekoliko starih, lijepih hrastova, a mi smo stajali u sjeni krošnje jednog hrasta. Poslijepodne bijaše tiho i toplo i čuo sam kako ptice cvrkuću na granama stabla i u grmlju tik uz stazu.

Prišli su mi i zatvorili krug oko mene. Ruke sam držao na jabučici sedla i pokušavao smisliti neki način kako da ih se oslobodim, ali se ničega pametnog nisam mogao dosjetiti.

— Momci, on je starog Bena pratio one noći kad je stari išao po zlatnike i mora znati gdje je tajno skrovište

gusarskog blaga — obavijesti ih Dorinda.

— Ja sam ga čekao gore na hridi. Stari me nije poveo do skrovišta. Zar mislite da je starac lud ili da je posve ishlapio? — pokušavao sam ih urazumiti ne bi li me ostavili na miru.

Svi su šutjeli neko vrijeme, dok napokon jedan razbojnik ne izusti: — Što mislite, gospodo, govori li on istinu?

— Dokle može dopuzati uzeti starac? Trebalo im je dosta vremena da dojašu do skrovišta i da se vrate, pa ako ga je Old Ben ostavio da ga čeka na hrbatu, nije mogao daleko, otpuzati. Te noći nije padala kiša, pa možemo lako naći njihove tragove kad nas Sackett dovede do tog hrbata.

Crnokosi je razbojnik uperio pušku u mene.

— Povedite nas tamo, gospodine. Pokažite nam gdje se nalazi to blago — reče mi strogim glasom.

Dobro, zašto ne? Naposljetku, to nije bilo moje blago, pa kad ga jednom nađu, valjda će mene ostaviti na miru. Možda me čak puste da odem svojim putem ... No možda će me ubiti iz straha da ih poslije ne pohvatam i ne ustrijelim jednoga po jednoga.

— Slušajte, koliko ja znam, starac je sve pokupio, inače bih ja otišao po ostatak — htio sam ih uvjeriti logikom misli.

— Da je stari Ben sve pokupio što je bilo u tajnom skrovištu, zašto bi te ostavio da ga čekaš na hrbatu stijene i zašto bi te poslije htio ubiti? — dobaci mi Dorinda.

— Moramo se najprije opskrbiti hranom. Skrovište je daleko odavde, a ja nemam ni mrvice hrane. Namjeravao sam da je kupim u Newhallu — pokušao sam ih zbumiti.

— Laže! — uzviknu Dorinda. — Ja sam ih slijedila jedan komad puta. Skrovište se nalazi nedaleko odavde.

Tada sam je još jednom odmjerio. Ta je opaka žena zacijelo znala što hoće. Ona nas je slijedila, reče, a ja sam znao da laže, jer nas je bilo teško slijediti.

Svi se okupiše oko mene. Nisam mogao ni prstom maknuti, a da pri tom ne budem ustrijeljen ili teško ranjen. Moje su se mazge raštrkale po

dolini i spokojno pasle travu zajedno s mojim rezervnim konjima.

— Čini mi se da smo svega milju ili dvije udaljeni od tajnog gusarskog skrovišta blaga — reče Dorinda — i da ja nisam bila s njim, zacijelo bi otišao ravno do njega.

Okrenula se prema plavokosom visokom razbojniku gruba izgleda.

— Clymeru, ti i Yaqui morate ga prisiliti da progovori.

Yaqui bijaše zacijelo vještak za mučenje.

Bježati nije imalo nikakva smisla, jer sve da mi bijeg i uspije, u blizini nije bilo nikakvoga sigurnog zaklona gdje bi se čovjek mogao sakriti. Drveće je bilo vrlo rijetko, a visoko stijenje bijaše strmo.

I prije sam se često znao naći u neugodnim situacijama i nekako se iz njih izvući više-manje živ, a ni ova nije bila ništa manje gora od ostalih. Dan je bio lijep i ugodan. Gusto lišće krošnji bacalo je duboke sjene, a nekolicom se bijelih oblaka lijeno vuklo nebom, gore visoko iznad nas. Sve je bilo lijepo i tiho, nigdje nasilja i prisile... osim u krugu koji se savio oko mene.

Luda glava, gotova pogibija, veli poslovice. Kako sam se samo dao lakovjerno prevariti! A i poslije, kad su me prikliještali, sve je pošlo loše. Ponio sam se kao neki žutokljunac kojemu su se od straha ukočili udovi. Da sam se snašao kao prekaljeni borac, ovom bi dolinom sada odjekivali jauci i pucnjevi, vodio bi se boj, zrak bi vonjao po pušćanu prahu. Valjalo je da ovu pitomu dolinu pretvorim u borilište.

No umjesto krvava obračuna, ja sam pokorno stajao, nemoćan i više mi nije bilo spasa.

— Sjaši — zapovjedi mi Clymer.

Cerio mi se zlobno u lice i ja zamijetih da je krezub. Nedostajala su mu dva prednja zuba.

— Sad ćemo vidjeti što sve možeš izdržati — rekao je.

Pokazao je rukom na Yaquija.

Bilo je trenutaka kad sam poželio da podbodem pastuha ostrugama i okušam sreću u munjevitom bijegu, ali sam, na svoju nesreću, znao da bi me stigli i ustrijelili, da se ne mogu živ izvui.

Stoga sam ih poslušao i pokorno sjahao, a oni me povedoše prema velikom hrastu. Vjerujte mi, hladan me znoj oblio od straha, ali nisam im htio pokazati da ih se bojim. Neprestance sam budno pazio kad će mi se ukazati prilika da im se istrgnem iz ruku. Samo, na žalost, takva mi se prilika nije ukazala.

Doveli su me do stabla, a ja tad odlučih da svemu učinim kraj. Ako su naumili da me ubiju, onda što prije, to bolje. A znao sam samo jedno: neću im dopustiti da me živoga privežu za to drvo. Samo mrtva mogu me za nj privezati.

Spremio sam se da im se otrgnem, da ih zaskočim u povoljnom trenutku za mene. Okrenem li se dovoljno naglo, mogao bih pograbiti cijev jedne od tih pušaka, a dočepam li se puške, onda neću više sâm umrijeti.

— Hej, tko je ovaj! — uzviknu netko.

Cestom je dolazio neki jahač, polagan i ravnomjernim kasom. Neki dugajlija širokih ramena koji se čvrsto držao u sedlu. Jahao je ravno k nama.

— Do vraga, to je Nolan Sackett — reče jedan od njih.

— Što vas briga za njega. To se njega ništa ne tiče. Nastavite svoj posao! — uzviknula je Dorinda razdraženo.

Dojahao je ravno do nas i unatoč Dorindinoj naredbi svi su stali i promatrali ga kako nam se primiče, uključivši i mene.

— Zdravo, momci! — pozdravio nas je, pa pozorno promotrio što se oko njega zbiva.

— Zdravo! — odgovorili su mu neki u pola glasa.

— Ako ste pošli po gusarsko zlato, nadam se da sam i ja stigao na vrijeme da ugrabim svoj dio — reče Nolan uz smijeh.

— Ništa vi nećete ugrabiti! — dobaci mu Dorinda ljutito, pa se obrati Clymeru: — Clymeru, što čekaš?

Nolan me je pogledao i nasmiješio mi se, a potom izvadi revolver iz unutrašnjeg džepa kaputa i dobaci mi ga. I svemu dođe kraj.

Dobacio mi je revolver i ja sam ga uhvatio, pa ga uperio u svoje protivnike, tako da su se tada našli ispred dviju revolverskih cijevi, mojom i Nolanovom.

Zaskočili smo ih nenadano i nespremne. Oni se tome, očito, nisu nadali, jer je Nolan do tada bio njihov čovjek. Na njihovu nesreću, on je također bio Sackett.

Dorinda se nije ni onesvijestila, a ni zavrištala, od straha ili zaprepaštenja, kako bi to učinila neka druga žena. Bila je bijesna kao ris. Najprije je pogledala u Nolana, a potom u mene.

— Vi, momci, lijepo i u miru uzjašite i tornjajte se odavde — naredi im Nolan, pa doda: — Ovaj je momak moj bratić, što mu dođe kao neki rod, i ja bih još mogao dopustiti da ga ustrijelite kao čovjeka, ali ne dopuštam da ga mučite. Stoga, momci, put pod noge i nemojte misliti da uzalud traćite vrijeme.

— A što ako te ne poslušamo — odvratí Clymer ratoborno.

— Doduše — rekoh — vas je više nego nas, ali kad završi pucnjava i slegne se prašina, mnogi će od vas biti mrtvi, a naravno i mi, pa čemu onda da se ubijamo. A ja vam mrtav ionako baš ništa ne vrijedim.

— K vragu, meni je toga dosta — reče jedan razbojnik, pa okrene konja i odjaha.

Pošto su svi otišli, ostadosmo sami s Dorindom Robiseau.

— Nolan — rekoh — naumio sam odjahati do Newhalla i kupiti nešto robe, pa se prebaciti preko pustinje Mojave u rudarsko područje u Arizoni i tako zaraditi koji novčić. Međutim, imam previše mazgi i neću ih moći sam goniti.

— Ja ću ti pomoći — odvratí mi Nolan.

Pogledao je u Dorindu.

— Želiš li s nama?

— Radije bih pošla u pakao — odvratí mu osorno, okrene konja i odjaha od nas.

Sve su majstorske usluge danas vrlo skupe, a u vašoj kući, u vašem vikendu, na vašem automobilu ili čamcu uvijek treba nešto popraviti, dotjerati i obnoviti. Ako želite uštediti novac i olakšati posao, onda nabavite

SAM

SVOJ MAJSTOR

list, u kojem ćete naći tisuću potrebnih savjeta i uputa za niz zanata, koji su vam potrebni za održavanje kuće i vikenda, za nadogradnju i poboljšanje vaših životnih uvjeta uopće.

Za hobiste naše stalne rubrike:

Filatelist, numizmatičar, ribič, lovac, kinolog, oružar, vrtlar, tajne zanata.

HAMILTON GRAYSON

POSLEDNJI NAPAD

Bilo je podne. Stari se šerif John Dayton približavao gradiću što je utonuo u podnevnu žegu i podnevni drijem. Ni šerif nije bio ništa živahniji. Bio je negdje na pola puta između jave i sna. Klimatao se na svom konju i borio se, koliko se mogao, sa snom.

Šerif se malo trgnuo i protegnuo kad je konj, znajući put kući, ušao u sjenu bujnih topola što su ipak donekle osvježavale zrak. Ta je šuma topola izrasla nadomak gradića koji se po njima nazvao Cottonwood, kao i još nekoliko gradića na Zapadu. (Cottonwood — američka topola, koju su u 18. stoljeću donijeli u Francusku i koja se u nekih tridesetak hibrida proširila Evropom kao »kanadska« topola. Vrlo brzo raste i već sa petnaest godina je si-jeku kao sirovinu za papir — op. ur.)

Šerif se prenuo i počeo razmišljati. Sjedeći tako u sedlu i klateći se lijevo i desno, naprijed i natrag, sjetio se starih dana kad je progonio zločince, ubojice i kradljivce stoke. Bio je šerif u Cottonwoodu već tri-

deset godina. Ondje je na tom poslu i ostario. Dolaze nova vremena, a on se ne može u njih uklopiti jer je prestar da bi objeručke prihvatio sve novotarije. A osim toga... starost je tu, starost kojoj nikako ne može umaknuti.

Razmišljao je kako je rijetko u posljednje vrijeme vidio čovjeka koji bi nosio pojas s revolverom. Ako je i na kojega naišao, bio je to neki stranac na proputovanju kroz njegov tihi i lijeni gradić.

U posljednje se vrijeme pojavilo ovdje mnogo novajlija, koji su se u gradu nastanili. Ti došljaci nisu ni primirisali one dane kad se sve moralo izgraditi golim rukama, kad je muškarac svakog trenutka bio spreman latiti se revolvera. A stranci koji sad dolaze uzimaju sve što ovdje nađu kao da je samo niklo.

Upravo je takav i onaj George Halley. Došao je ovamo s mnogo novca, kupuje sve što mu se sviđa, uzima sve što želi u zakup, daje zajmove i prodaje tuđi trud.

— Napokon, što se to mene tiče!
— reče šerif Dayton i sjaši ispred

svoga ureda. — Dok se čovjek ne ogriješi o zakon, ja s njim nemam veze.

Privezao je konja i ušao u svoj ured. Vrata su uvijek bila otključana: Uostalom, zašto da ih uopće zaključava?

Na stolu je našao neko pismo. Polako ga je otvorio začudivši se tko mu piše. Nikad mu nitko u posljednje vrijeme nije pisao. Dok je čitao, sve se više crvenio u licu. Pisali su mu u ime gradskog vijeća, koje smatra da bi zbog svojih godina trebao svoje mjesto prepustiti mlađemu.

— Bitange! — viknuo je naglas razdražen. — Načuo sam ja nešto da bi Halleyjev sinčić Jim morao jednog dana postati šerif. Dječak ima za to smisla i vrlo je brz u baratanju oružjem. Tako barem priča njegov tata. Stari će svom sinu po svaku cijenu nabaviti šerifsku zvijezdu. — Zastao je jer mu je ponestalo daha. — Zar ja da sam star? Kako uopće smiju tako nešto tvrditi. Doduše, nisam više mlad, ali o starosti ne želim ni govoriti. Neka vide kako sam još uvijek spretnan.

Tek što je to izgovorio, brzom je kretnjom potegao revolver iz korice.

Vrlo ga je spretno i brzo izvukao, ali... revolver je uz mukli udarac tresnuo o pod. Dayton se tupo zagledao u njega. Ukočio se i ostao tako sav nijem od užasa i preneraženja. Nije vjerovao svojim očima. Brzine je još imao ali spretnost je davno nestala. Znači da je ipak star i nesposoban za taj posao, posao koji je u posljednje vrijeme bio samo simboličan. Ta ga je spoznaja ubola duboko u srce.

Sagnuo se i jedva dohvatio svoj revolver. Stavio ga u korice i pogledao kroz prozor. Na drugoj strani prašne ulice, stajao je George Halley sa svojim sinom Jimom. Kao da je njihova prisutnost bila u vezi s onim što se dogodilo u šerifovu uredu.

— Dakle, pobijedio si, Halleyu — rekao je mrko šerif samomu sebi.

Nakon tih riječi ponosno se uspravo i pošao na ulicu. Zaputio se prema ocu i sinu. Idući polagano prema njima, skidao je s košulje svoju šerifsku zvijezdu.

— Dobar dan, Daytone — reče Halley kad ga je ugledao. — Upravo sam htio svratiti do vas da porazgovaramo o sinoćnom sastanku gradskog vijeća na kojemu je bilo riječi i o vama. Ne bih htio da možda pomislite kako je tu nešto protiv vas osobno.

— Znam, znam — reče mirno šerif. — Nitko nema ništa protiv mene u gradskom vijeću. Ja sam prestar za dužnost šerifa. Uostalom, znao sam da će prije ili poslije do toga doći. Bio sam spreman na to... Evo je — reče i pruži Halleyju svoju šerifsku značku.

Halley se pravio kao da ne vidi da mu šerif daje značku.

— Ta, uzmite je već jednom! — uzvikne šerif — predajte je mlađiću a ono službeno ćemo već poslije obaviti.

— Oprostite, šerife — reče mladi Jim — nisam znao o onom jučer. Ja sam vas samo htio zamoliti da mi date mjesto svog pomoćnika. To sam rekao i ocu. O službi šerifa nisam ni pomišljao. Ne bih želio da možda pomislite da sam ja htio...

— Samo ti uzmi značku, momče — prekine ga šerif Dayton, a u nje-

govim se riječima osjećalo da vjeruje mladiću. — Nadam se da ćeš je pošteno nositi! — reče i gurne značku mladiću u ruku. Zatim se okrene, otkopči pojas s revolverom i nastavi: — I ovo je vlasništvo grada! Uzmite to, gospodine Halley.

— Zaista nije potrebno! Vidite da moj Jim ima svoj revolver! — reče Halley iznenađen.

— Samo vi to uzmite — reče šerif i gurne Halleyu pojas s revolverom i mecima u ruke.

John Dayton nije čekao više ni trenutka. Brzo se okrenuo i pošao ulicom. Ali kad je zašao za ugao, usporio je korak i počeo razmišljati. Tek je tada shvatio što je trenutak prije učinio. Shvatio je da nakon ovoga njegovog poteza nema više povratka.

— Sad je sve to istina — govorio je sâm sebi. — Priznao sam da sam prestar da budem i dalje šerif. Sad je sve to dobilo i službeni oblik. Više nisam šerif!

Rukom je prešao preko košulje. Ne, ondje više nije bilo šerifske značke, koja je u njegovu životu značila sve, upravo sve. Ostao je bespomoćan starac, starac bez cilja i svrhe.

Zastao je da izvadi duhan. Počeo je polagano drhtavim rukama motati cigaretu. U tom je trenutku začuo pucanj.

Trgnuo se. Začuo je još dva uzastopna pucnja... A tada je zavladała tišina, grobna tišina. Instinktivno se okrenuo i potrčao u smjeru odakle je čuo pucnjavu. I tako je u trku naletio na Georgea Halleyja. On je sav usopljen doviknuo:

— Napad braće Radford!... Oni Radfordi koji su nedavno napali

banku u Greenvilleu. Upravo sad... napadaju moju banku... Pomozite, šerife! Vaša je dužnost da...

— Zavežite! Nemam sad vremena za razgovor s vama! — dreknuo je bivši šerif Dayton i odjurio.

Znao je da su to četiri brata Radford, poznati po napadima na banke. Znao je da ih do tog dana nitko nije uspio zaustaviti. Mnogi su to pokušali ali su mnogi i stradali. Sada su došli i ovamo u ovaj mirni i pospani Cottonwood, gdje već godinama nije bilo nikakvog puškaranja osim pucanja u mete.

Dotrčao je do ugla uličice i prikljubljen uza zid provirio u glavnu ulicu. Vidio je da ispred banke stoje dva konja i na njima dva jahača. Svaki je od njih držao još po jednog konja. Leđima su bili okrenuti prema banci. U ruci su držali revolvare i svaki je od njih gledao na jednu stranu ulice kako ih nitko ne bi mogao iznenaditi. To je značilo da se u banci nalaze još dva čovjeka, još dvojica braće Radford.

Sad se iza njega pojavio stari Halley i počeo zamuckivati:

— Pogodili su mog Jimmija! Moj je Jim ranjen.

Šerif se i sâm uskoro uvjerio da je mladić ranjen. Na drugoj strani ulice uz nogostup ležao je Jim Halley. Kraj njega njegov revolver. Sad se Dayton instinktivno pograbio za korice s revolverom, ali revolvera tu nije bilo. Ugledao je svoj revolver nasred ulice u koricama na pojasu, na mjestu gdje ga je George Halley odbacio kad je počeo bježati pred napadačima na banku.

Iz banke se začuo očajnički krik, a onda pucanj. Jedan od braće Radforda istrčao je iz banke noseći u jednoj ruci bisage što se stavljaju

preko sedla, a u drugoj revolver. Prebacio je bisage preko sedla i uzjahao.

Tko će ih zaustaviti? Šerif je znao da će napadači nestati u brdima prije nego što netko od građana donese pušku i počne pucati za njima. Obuzeo ga je nemoćni bijes. Ipak ne smiju samo tako otići, pošto su se prošetali kroz banku!

U tom je trenutku stari John Dayton prestao misliti. Kao da je njegov instinkt, instinkt predstavnika zakona, zagospodario njegovim postupcima. Mora se po bilo koju cijenu domoći svog revolvera koji leži tamo u prašini!

Trebala su mu samo dva—tri golema skoka. Jedno je tane zviznulo pokraj njegova lica, ali on se na to nije osvrtao. Čak nije ni pogledao odakle je došlo. Potrbuške se bacio u prašinu nasred ceste i stao se kotrljati preko mjesta gdje je ležao njegov revolver. Odjednom se onako u kotrljanju uspravio na koljena i počeo pucati iz svog revolvera.

Sve se odigralo u jednom trenutku. Nitko nije na vrijeme ni zamijetio što se događa. Ali četiri su hica odjeknula jedan za drugim. Šerif je pucao u jahače. Bio je siguran da je pogodio barem dvojicu prije nego što su oni zamijetili da ipak netko puca i u njih.

Kad su se pribrali, odgovorili su paljbom. Dayton osjeti udarac u desnu ruku i strašnu bol. Udarac metka ga je oborio na leđa. On je ipak i u tom položaju, ležeći u oblaku prašine, uspio još jednom opaliti. Pucao je u četvrtog Radforda, koji su upravo u tom trenutku pojavio na vratima banke.

Čovjek je zastao i na trenutak se ukočio. Zatim se naglavce prevalio preko nogostupa na zemlju, u prašinu.

Jedan je jahač ipak uspio pojuriti niz ulicu, ali put ga je vodio upravo pokraj oborenog Daytona. Odjeknula je neka vinčesterka. Netko je pucao iz susjedne trgovine. Jahač je znao da je opasnost tu, pa je oštro podbo konja, koji se propeo i pojurio. Vinčesterka se opet oglasila i jahač se sa sedla svalio u prašinu. Konj je uplašen odjurio dalje bez jahača.

Svi su napadači na banku bili mrtvi. Ono što nikome dosad nije uspjelo, uspjelo je starom i nemoćnom šerifu Johnu Daytonu: on je uništio bandu braće Radford! Stari je šerif proslavio sebe i svoj grad Cottonwood.

Šerif se, međutim, polako uspravio na noge. Građani su sa svih strana trčali prema njemu. Iz susjedne se trgovine pojavio stari Daytonov prijatelj Ponders s puškom u ruci.

— Bilo je to sjajno, John! Upravo kao u naša stara vremena! — vikao je Ponders. — Kako si samo uspio onako brzo izvući revolver i tako točno pucati?

Šerif Dayton jedva je čuo što govore ljudi oko njega. Ruka ga je toliko boljela da je morao stisnuti zube kako ne bi zajauknuo od boli. Odmah se pojavio i liječnik i pregledao mu ranu.

— Uskoro će biti sve u redu, prijatelju. Metak nije ozlijedio kost. Prošao je samo kroz meso.

— Recite mi, doktore — tiho je prozborio šerif — što je s malim Jimom.

— Trebat će mu možda mjesec dana da se oporavi, ali i on je izvan svake opasnosti.

Dayton je polako pošao prema mjestu gdje je ležao Jim Halley. Podupirala su ga dva mještana. Ljudi su mu načinili špalir i oduševljeno klicali svom starom šerifu koji je pobio cijelu bandu.

Kad je došao do Jima, on mu se nasmiješio i rekao:

— Dragi gospodine Dayton, uzmite opet svoju značku! Vi ste upravo sad dokazali da ste jedini u našem gradu koji je sposoban i koji je zavrijedio da je i dalje nosi na prsima. Ja se nadam da ću postati vašim

pomoćnikom kad još malo ponarastem...

— Neće biti potrebno, sinko. Za šerifova pomoćnika i za šerifa potrebna je hrabrost, potrebno je znanje. Što se tiče hrabrosti — smiješio se stari šerif — u tome si danas položio ispit. Znanje i iskustvo ćeš već steći svojim radom. Naučit ćeš te jednog dana da više ne naliječeš na metak kako si to upravo danas učinio. A sad ti kao svom pomoćniku naređujem da što prije ozdraviš.

Stari je šerif jednim okom namignuo svom budućem pomoćniku i uputio se uz pomoć mještana prema svojem uredu nad kojim se kočio velik natpis »Šerif«.

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

182. H. S. Sharon: **OLUJA U PRERIJI**
183. Frank Striker: **OSAMLJENI JAHAC**
184. H. S. Sharon: **TRI NITKOVA**
185. Peter Dawson: **KRV ZA ZEMLJU**
186. Louis L'Amour: **BROD ZA DIVLJI ZAPAD**
187. F. G. Unger: **SLATERLEE JOŠ JAŠE**
188. Louis L'Amour: **HONDO**
189. H. S. Sharon: **POHLEPA VODI U SMRT**
190. H. S. Sharon: **BLAGO LEŠINARA**
191. G. F. Unger: **KAD SJEVERNIJAK ZOVE**
192. Louis L'Amour: **SABLASNI KLANAC**
193. G. F. Unger: **SERIF IZGUBLJENOG GRADA**
194. H. S. Sharon: **POKAŽI IM ZUBE!**
195. Louis L'Amour: **CALLAGHEN**
196. H. S. Sharon: **HRANA ZA VUKOVE**
197. Barry Cord: **U OKOVIMA LUDILA**
198. Frank Gruber: **VELIKA ZEMLJA**
199. H. S. Sharon: **NE VJERUJ NITKOVU!**
200. Giles A. Lutz: **PROGONJENI KAUBOI**
201. Louis L'Amour: **TAJANSTVENI STRIJELAC**
202. Barry Cord: **TELEGRAFSKA LINIJA**
203. Louis L'Amour: **PUSTA ZEMLJA**
204. Louis L'Amour: **MATAGORDA**
205. Kyle Hollingshead: **DUG**
206. Louis L'Amour: **OBRAČUN U DOLINI**
207. Clay Hunter: **NEUKROTIVI**
208. H. S. Sharon: **GUTAČ VATRE**
209. Louis L'Amour: **KANJON OSAMLJENIH**
210. Kyle Hollingshead: **PLJACKA U FRANKLINU**
211. H. S. Sharon: **PRLJAVA DRUŽBA**
212. G. F. Unger: **SVI PROTIV NJEGA**
213. Louis L'Amour: **NA SJEVER DO ŽELJEZNICE**
214. Thorne Douglas: **Ranó »BRAVO«**
215. H. S. Sharon: **OPASAN POKLON**
216. Louis L'Amour: **MRAČNOM STAZOM**
217. H. S. Sharon: **LOVAC NA VUKOVE**
218. William Vance: **ODMETNICI**
219. Frank Glaser: **SIN PAKLA**
220. G. F. Unger: **DVOJE IZ BRAZOSA**
221. J. T. Edson: **VELIKI LOV**
222. G. F. Unger: **TRKA ZA BLAGOM**
223. William E. Vance: **LOVAC**
224. G. F. Unger: **BIO SAM REVOLVERAS**
225. Louis L'Amour: **VELIKI PODVIG**
226. J. T. Edson: **MLADIĆ S RIJEKE HONDO**
227. John Kilgore: **KRENIMO DRUGIM PUTEM**
228. G. F. Unger: **ZAKON ČASTI**
229. John Dryden: **PRAVDA STIŽE**
230. G. F. Unger: **U TEKSASU ČEKA SMRT**
231. Louis L'Amour: **INDIJANSKI PRIJEVOJ**

U PRIPREMI:

232. G. F. Unger: **OBMANUTI ŠERIF**

17d.

novo

u FOKUSOVOJ
BIBLIOTECI

30d.

jahao sam
za KKKserija
nula

fokusova biblioteka

fokusova biblioteka jahao sam za KKK

Dvije knjige serije nula
po popularnim cijenama

Svim čitaocima vestern romana »Laso« uz 10 posto popusta!

NARUDŽBENICA

Zagreb, Lj. Gerovac 1. Revija »Fokus«

Ovim neopozivo naručujem pouzecom:

1. P. Kolosimo

ROĐACI IZ BESKRAJA 17,00 dinara

2. G. T. Rowe

JAHAO SAM ZA KKK 30,00 dinara

Troškove poštarine snosi kupac

Fokusova biblioteka

Ime i prezime

Broj pošte — mjesto

Ulica

10 posto popusta na cijenu naručene knjige!